

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Nâzım Hikmet

Benerci Kendini Niçin Öldürdü?

Şiirler 2

Benerci Kendini Niçin Öldürdü?

Gece Gelen Telgraf

Portreler

Taranta-Babu'ya Mektuplar

Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı

Şeyh Bedreddin Destanı'na Zeyl

YKY'de
12. baskı

YKY

Yayı Kredi Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://fantey.org>

BENERCİ KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRDÜ?

Nâzım Hikmet (Selanik, 17 Ocak 1902 – Moskova, 3 Haziran 1963) Bahriye Mektebi'ni bitirdi (1919), Hamidiye Kruvazörü'ne stajyer bahriye subayı olarak atandı. 1920'de sağlık kurulu kararıyla askerlikten çıkarıldı. Ocak 1921'de Milli Mücadele'ye katılmak üzere Anadolu'ya geçti. Cepheye gönderilmedi, bir süre Bolu'da öğretmenlik yaptıktan sonra Eylül 1921'de Batum üzerinden Moskova'ya gitti, Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi'nde (KUTV) okudu. 1924'te Türkiye'ye döndü, bir yıl sonra yeniden Moskova'ya gitti, 1928'e kadar kaldı. 1928'de döndüğünde bir süre tutuklu kaldı. Şiirleri ile ilgili açılan pek çok davada be-
raat eden Nâzım Hikmet, 1933 ve 1937'de örgütsel faaliyetleri nedeniyle bir süreliğine tutuklandı. 1938'de bu kez "orduyu ve donanmayı isyana teşvik" suçlamasıyla tutuklandı ve toplam 28 yıl 4 ay hapis cezasına mahkûm edildi. 14 Temmuz 1950'de çıkan Genel Af Yasası'ndan yararlanarak, 15 Temmuz'da serbest bırakıldı. Yasal olarak yükümlülüğü olmamasına karşın, askerliğine karar alınmasını hayatına yönelik bir tehdit gördüğü için 17 Haziran 1951'de İstanbul'dan ayrıldı, Romanya üzerinden Moskova'ya gitti. 25 Temmuz 1951 tarihinde, Bakanlar Kurulu kararıyla Türk vatandaşlığından çıkartıldı. Ölümüne kadar pek çok ülkeye seyahatler yaptı, konferanslar verdi, şiirlerini okudu. Moskova'da Novodeviçiy Mezarlığı'nda gömülüdür.

Şiir yazmaya 1914'te başlayan Nâzım Hikmet'in ilk şiiri, Mehmed Nâzım imzasıyla ("Hâlâ Servilerde Ağlıyorlar mı") 3 Ekim 1918'de *Yeni Mecmua*'da yayımlandı. 1921-1924 yılları arasında Moskova'da öğrenim görürken tanıştığı Rus fütüristleri ve konstrüktivistlerinden esinlenerek, klasik şiir kalıplarından sıyrılmış, özgür, yeni bir şiir dili ve biçimi geliştirmeye başladı. Bu ilk çalışmalarından bazıları *Aydınlık* dergisinde yayımlandı. İlk şiir kitabı, *Güneşi İçenlerin Türküsü* 1928'de Bakû'da yayımlandı. 1929'da İstanbul'da basılan 835 *Satır*, edebiyat çevrelerinde geniş bir yankı uyandırdı. Zamanla, tam anlamıyla klasik de denilemeyecek ama biçimsel bakımdan daha az deneysel bir şiir dili geliştirdi. Halk şiirinin de Doğu şiirinin de çağdaş bir şiirden ödün vermeden nasıl kullanılacağını gösterdi.

Edebiyatın yanı sıra, tiyatro ve sinema da Nâzım Hikmet'in ilgi alanına girmiştir. Moskova'da bulunduğu yıllar, bu iki sanat türünde Rusların öncülük ettiği çağa uygun düşmektedir. Pek çok filmin senaryolarını yazdı, çekimlerine katkıda bulundu. Gazete yazıları, romanları, öyküleri, çevirileri de olan Nâzım Hikmet'in yapıtları, 1938'den 1965 yılına dek Türkiye'de yasaklandı. 1965'ten başlayarak, çeşitli basımları yapılan yapıtları, "bütün yapıtları" kapsamında, bir araya getirildi. Yapı Kredi Yayınları, bu "külliyyatı" yeniden gözden geçirerek yayımlamaktadır.

Şiirler - 1 (2002)

835 Satır

Jokond ile Sİ-YA-U

Varan 3

1+1=1

Sesini Kaybeden Şehir

Şiirler - 2 (2002)

Benerci Kendini Niçin Öldürdü?

Gece Gelen Telgraf

Portreler

Taranta-Babu'ya Mektuplar

Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı

Şeyh Bedreddin Destanı'na Zeyl

Şiirler - 3 (2002)

Kuvâyi Milliye

Saat 21-22 Şiirleri

Dört Hapisaneden

Rubailer

Şiirler - 4 (2002)

Yatar Bursa Kalesinde

Şiirler - 5 (2002)

Memleketimden İnsan Manzaraları

Şiirler - 6 (2002)

Yeni Şiirler

Şiirler - 7 (2002)

Son Şiirleri

Şiirler - 8 (2002)

İlk Şiirler

Bütün Şiirleri (2007)

Henüz Vakit Varken Gülüm (Seçme Şiirler - 2008)

NÂZİM HİKMET

BENERCİ KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRDÜ?

Şiirler : 2

Benerci Kendini Niçin Öldürdü?

Gece Gelen Telgraf

Portreler

Taranta-Babu'ya Mektuplar

Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı

Şeyh Bedreddin Destanı'na Zeyl

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 1579
Bütün Eserleri - 2

Benerci Kendini Niçin Öldürdü? / Nâzım Hikmet

Kitap editörü: Güven Turan

Tasarım: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

1. baskı: İstanbul, Ocak 2002
12. baskı: İstanbul, Ağustos 2014
ISBN 978-975-08-0374-4

© Mehmet Hikmet
© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. Aralık 2011
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İçindekiler

BENERCİ KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRDÜ?

GECE GELEN TELGRAF

- 93 • Gece Gelen Telgraf
- 95 • Haber
- 96 • Şarkılarımız
- 98 • 21-1-924
- 99 • Portatif Karyola
- 100 • Gömlek, Pantolon, Kasket
ve Fötre Dair
- 104 • Mavi Gözlü Dev,
Minnacık Kadın ve
Hanımelleri
- 106 • Güneşin Sofrasında
Söylenen Türkü
- 108 • Bu Yazı Uzun Seneler
Dünya Emperyalizminin...
- 110 • Hiçbir Ağaç Böyle
Harikulâde Bir Yemiş
Vermemiştir
- 112 • Cevap Numara Dört
- 115 • Orada Tanıdıklarım I
- 119 • Sesler Geliyor
- 122 • Hoş Geldin
- 123 • Orada Tanıdıklarım II

- 128 • Hiciv Vadisinde Bir
Tecrübei Kalemîye
- 131 • Giden
- 132 • Üç Selvi
- 133 • Ses
- 134 • Bir Ayrılış Hikâyesi
- 136 • Sen
- 139 • Amerikan Şairlerinden
Tercümeler
- 141 • Bir Dokumacının Ölümü
- 142 • Jacquard Makinasının
Çiçekleri
- 143 • Haykır Bebek
- 145 • Anna McGuire

PORTRELER

- 149 • Şiirime Dair
- 150 • Bir Provokatör Üstünde
Hiciv Denemeleri
- 156 • Orhan Selim
- 158 • Kemal Ahmet
- 159 • Cevap: I
- 162 • Cevap: II
- 165 • Cevap: III Bir Komik
Âdem
- 168 • Karıma mektup

- 170 • Af
- 172 • Üç Adam
- 174 • Piyer Loti

TARANTA-BABU'YA MEKTUPLAR

- 187 • Taranta-Babu'ya Birinci Mektup
- 191 • Taranta-Babu'ya İkinci Mektup
- 193 • Taranta-Babu'ya Üçüncü Mektup
- 195 • Taranta-Babu'ya Dördüncü Mektup
- 196 • Taranta-Babu'ya Beşinci Mektup
- 199 • Taranta-Babu'ya Altıncı Mektup
- 203 • Taranta-Babu'ya Yedinci Mektup
- 205 • Taranta-Babu'ya Sekizinci Mektup
- 206 • Taranta-Babu'ya Dokuzuncu Mektup
- 208 • Taranta-Babu'ya Onuncu Mektup
- 210 • Taranta-Babu'ya On Birinci Mektup

- 211 • Taranta-Babu'ya On İkinci Mektup
- 213 • Taranta-Babu'ya Son Mektup
- 217 • Bir Gemici Türküsü

SİMAVNE KADISI OĞLU ŞEYH BEDREDDİN DESTANI

- 229 • 1.
- 230 • 2.
- 232 • 3.
- 234 • 4.
- 236 • 5.
- 238 • 6.
- 240 • 7.
- 241 • 8.
- 243 • 9.
- 248 • 10.
- 252 • 11.
- 254 • 12.
- 256 • 13.
- 258 • 14.
- 259 • Tornacı Şefiğin Gömleği
- 261 • Ahmedin Hikâyesi

ŞEYH BEDREDDİN DESTANI'NA ZEYL

- 267 • Millî Gurur

BENERCİ KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRDÜ?

İlk Basım : 1932

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BAP

BİR GENÇ ADAMA... HAKÎM HERAKLİT'E..
YILDIZLARA VE AŞKA DAİRDİR...

I

Şehir

uzakta.

Genç adam

ayakta.

Akıyor şehirden geçen nehir

genç adamın ayakları dibinden.

Genç adam

piposunu çıkarıyor cebinden

aranıyor kibriti.

Bakıyor akarsuya

düşünüyor Heraklit'i,

düşünüyor büyük hakîm Heraklit'i genç adam...

Kim bilir böyle bir akşam,
böyle bir akşam,

Heraklit alnını

yeşil gözlü zeytinliklerde akan

suya eğdi

ve dedi :

“— Her şey değişip akmada,
bu hâl beni hayran bırakmada..”

Heraklit, Heraklit; ne akıştır bu!.

ne akıştır ki bu, dalgalarında

dağlıdır alını en mukaddes putun

kızgın demir damgasıyla sukutun.

Gebedir her sukut bir yükselişe.

Ne mümkün karşı koymak

bu köpürmüş gelişe..

Heraklit, Heraklit!.

akar suya kabil mi vurmak kilit?

Şehir

uzakta.

Genç adam

ayakta.

Akıyor şehirden geçen nehir

genç adamın ayakları dibinden.

Genç adam

kibritini çıkarıyor cebinden

yakıyor piposunu.

Perdesiz pencereler.
Pencerelerin dışında yıldızlı geceler.

Genç adam
alnını dayamış cama.

Ben, romanın muharriri
diyorum ki genç adama :

— Delikanlım!.

İyi bak yıldızlara,
onları belki bir daha göremezsin.

Belki bir daha
yıldızların ışığında
kollarını ufuklar gibi açıp geremezsin..

Delikanlım!.

Senin kafanın içi
yıldızlı karanlıklar
kadar
güzel, korkunç, kudretli ve iyidir.

Yıldızlar ve senin kafan
kâinatın en mükemmel şeyidir.

Delikanlım!.

Sen ki, ya bir köşe başında
kan sızarak kaşından
gebereceksin,
ya da bir darağacında can vereceksin.
İyi bak yıldızlara
onları göremezsın belki bir daha...

Delikanlım!.

Belki beni anladın,
belki anlamadın.
Kesiyorım sözümü.

İşte kapı açıldı
geldi beklenen kadın..
“— BEKLETTİM Mİ?”
“— ÇOK...
Ama zararı yok..”

Kadın
yakaladı genç adamı
elinden.
Genç adam
yakaladı kadını belinden.
Bir yumrukta kırdı camı.
Oturdular pencerenin içine.
Sarktı ayakları gecenin içine....
Işıklı bir deniz dibi gibi
başlarında, sağda, solda gece yanıyor.
Ayakları karanlık boşluklara sallanıyor..

Sallanıyor ayakları
sallanıyor ayakları...
..... DUDAKLARI

Sevmek mükemmel iş delikanlım.
Sev bakalım...
Mademki kafanda ışıklı bir gece var,
benden izin sana,
seeeeev
sevebildiğin kadar..

İKİNCİ BAP

GENÇ ADAMIN, SEVGİLİNİN ŞAHISLARINA...
TİBET MABETLERİ VE AMERİKAN FİLİMLERİ-
NE... AYIN ON DÖRDÜNE... GENÇ ADAMIN
ESRARENGİZ MEŞGALESİNE... VE NİHAYET,
MÜSEBBİBİ MEÇHUL BİR İHANETE DAİRDİR.

I

Mevzubahs gencin
ismi : BENERCİ.
Kendisi aslen Hintli olup
maskatı re'si DELHİ'dir..
Dostlarının nazarında tam
adam,
düşmanların indinde azgın bir delidir
ve Britanya polisinde künyesi şüphelidir..
Şeklü şemailine gelince :
Ne PATAŞON gibi tombul bir cüce,
ne MASİST gibi bir dev,
ne de VİLLİ FRİÇ gibi bir babik oğlandır O,

iki gözlü, tek burunlu, basbaya insandır O...

Birinci babımızda,

Benerci'nin odasına gelen kadın

mühim bir rol oynayacak kitabımızda.

Kendileri bir İngiliz mis'idir.

Hem İngiliz mis'lerinin nefisidir...

İmdi,

bu nefis

Mis

nerde, nasıl tanıdı Benerci'yi?.

diye sorarsam size, ben,

eminim ki, siz, cevaben :

"— Mermer

merdivenler..

Kapı.

Kapıda kıvrıcık saçlı

taştan

iki aslan.

Tibet.

Tibette mabet.

Mabedin içi...

Omuzlarından çıkan on altı kolu havada,

çıplak karnı iki kat,

bağdaş kurup oturmuş

mâbut

BUDA..

İnledi öküz derisinden mukaddes davul :

— Savul!

Savul!!.

Savuuuul!!!.

Buda'ya kurban geliyor.
Sarı saçlı, mavi gözlü bir kadın
beyaz, kar gibi..
Kadının canına kıyacıklar gibi..
Açıldı kanlı bir ağız şeklinde karnı Buda'nın,
fışkırdı mukaddes alevler dışarıya.
Uzun külâhlı Moğol rahipleri
kaldırdılar havaya beyaz kadını.
Doyuracaktır Buda ateş dolu karnını.
Mavi gözlü dilber kurban gidiyor, kurban...
.....

— Dran!
Drrrran!..
Drrrrrrrran!!!.

Atıldı üç el tabanca.
Yuvarlandı Moğol rahipleri birbiri ardınca.
Esmer bir delikanlı yaklaştı mavi gözlü dilbere!
— Kaçalım!
bir an kaybedecek zaman değil..

OTOMOBİL..
Son sür'at..
Saatta 110 kilometre..

İşte bu kurtarılan kadın,
birinci bapta odaya gelen kadındı.
Onu kurtaran genç :
BENERCİ..
Ve bu suretle İngiliz MİS
tanıdı Hintli genci..."
DİYEREK
haltededeceksiniz.

Romanımı daha başlamadan berbat edeceksiniz..

Gelin, etmeyin çocuklar..

Ne çıkar,

inanın bir sefer olsun NÂZİM'a

Amerikan filimlerinden fazla..

İlk tesadüf

tıramvayda oldu.

İkincisi

lokantada.

Üçüncüde düğüm bağlandı nihayet

siyah podüsuet

bir çantada..

İngiliz kızı mahsus

çantasını yere düşürdü.

Hintli genç mahsus

düşen çantayı gördü :

kaldırarak

verdi kıza...

EEEEEEEE ?

Sonra?

derseniz,

bakın, birinci babımıza...

Ayın on dördü.

Ayın on dördünü Paris'te aç gezen gördü,
dedi ki :

— Bu gece ay
dibi kalay
bir tencere gibi...

Ayın on dördü.

Ayın on dördünü Fatihli hırsız gördü,
dedi ki :

— Bu gece ay
gökte açık kalan
bir pencere gibi.

Atlasak içeriye,

aşırsak, be imanım,

Meryem Ana'nın

gümüş takımlarını.

Ayın on dördü.

Ayın on dördünü İrlandalı bir polis gördü,
dedi ki :

— Benziyor ay
yıldızların yaldızlarını çalmak için
göğe çıkan bir hırsızın
fenerine...

Aydın on dördü.

Aydın on dördünü şair Salih Zeki gördü :

benzetti kendi eserine

beğendi...

Aydın on dördü.

Aydın on dördünü Londralı bir lord gördü,

dedi ki :

— Benziyor ay

haşmetpenahımın

dizbağı nişanına...

Kızardı ayın on dördü.

Kızaran ayın on dördünü bir parya gördü,

dedi ki :

— Benziyor ay

Ganj'ın üstüne damlayıp yayılan

kardeş kanına.

Aydın on dördü.

Bu sefer bizzat

çekik gözleriyle ayın on dördü

KALKÜTA şehrine civar,

bir çay tarlası gördü.

Tarlanın dışında duvar.

İçinde bir ev.

Gece saat : 2...

Evin alt katındaki

oda.

Kapalı pencereler, asma bir lamba,
bir masa ortada.
Üç amele, iki köylü, bir muallim ve Benerci,
yani ceman yekûn :
yedi Kalküta delikanlısı, yedi inkılâp genci.....
Benerci söz söylüyor :

— Bize karşı
İntelicent servis
kendine mahsus...

— Sus.
Bir tıkırtı var.

Döndü başlar
kapıya.

— Sana öyle gelmiş.
Devam ediyorum arkadaşlar :
İntelicent servis
kendine mahsus...

— Benerci, sus.
— Rüzgâr...
— Arkadaşlar
İntelicent servis...
— Sınıs...
Söndürün...
Dışarı bakacağım...

Karanlık...
Aralandı pencere.

Ay ışığı

parlıyan enli bir kılıç gibi keserek karanlığı
düştü yere.

— Ne var?

— Sınıssss!.

Dışarda polis.

Lambaları sönmüş iki otomobil,
ve bir sürü motosiklet...

— Satıldık...

— Evet...

ÜÇÜNCÜ BAP

TAYMİS GAZETESİNİN BİR TELGRAFI... VAZİYETİN
TELHİSİ VE BENERCİYLE İSTANBULDA MATBAADA
BİR MÜLÂKAT... KALKÜTADA UMUMÎ GREV... SO-
MADEVA... TAŞLANAN ÇOCUĞUM... VE DAHA BİR-
ÇOK YÜREKLER PARALAYICI HADİSELERE DAİRDİR.

I

Taymis gazetesinin Kalküta'dan aldığı bir telgraftan :

KALKÜTA - Kızılların tevkifatı devam ediyor. Şehir civarındaki
çay tarlalarında metrûk bir evde toplanan gizli Vilâyet Komiteleri, iç-
tima halindeyken derdest edilmiştir. Yedi kişiden mürekkep olan ko-
mite azalarından altısı yakında adliyeye verileceklerdir. Yalnız, ilk is-
tintak neticesinde, gene komite azasından, Benerci isimli bir genç tah-
liye olunmuştur...

Vaziyeti telhis edelim hele.

BİR :

Benerci inkılâpçı bir gençtir.

Hazım zamanlarını, boş gecelerini değil,
boydan boya ömrünü vermiştir ihtilâle...

İKİ :

Birinci bapta öğrendik ki,

Benerci âşığıdır Britanyalı bir kızın.

Yani, delikanlımızın

kalbine bir taş

düşmüş.

Kırmızı saçlı bir baş

düşmüş

ve kalbi

dalga dalga halkalanıyor...

İki, A :

Benerci riyaset ederken gizli bir içtimaa

altı yoldaşıyla yakalanıyor.

İki, B :

Fakat meçhul bir sebebe

binaen,

yoldaşlarının mevkuf bulunmasına rağmen,

Benerci tahliye edilmiştir.

İki, C :

Bence, yani romanın muharrirince

olduğu kadar,

Benerci için de bu tahliye keyfiyeti

siniri, ruhu, kemiği, eti

kemiren bir esrardır, iki gözüm,

serapa esrar...

Benerci, sana dört teklifim var :

Evvela,

Kalküta'dan İstanbul'a

çık yola.

Babîâli caddesinde matbaaya gel...

Geldin mi?

Âlâ...

Saniyen :

sinirini yen.

Karşımda dikilip durma, otur...

Salisen :

ayağını iki defa yere vur :

Kapı açılınsın

Lebbeeeeeeeeyk! deyip

bize iki çay getirsin kahveci üstat.

Rabian :

anlat

Şu müthiş müşkili birlikte halledelim

seninle...

— Anlatıyorum.

Dinle :

Ve Benerci, macerayı bana, kafiyesiz filân, yani nesren şöyle anlatmaya başladı :

Sarılmıştık. Yok edilmesi lâzım gelen bazı kâatlar vardı. Vakit kazanmak için, polisin üstüne ateş açtık. Brovniklerimizin şarjörlerini iki defa tazeledik. Birimiz kolundan, birimiz de başından yaralandı. Kurşunlarımız tükendi. Britanya polisi içeri girdi. Gırtlak gırtlığa kapıştık. Nihayet, kısıvrak bağladılar bizi. Kamyonlara yüklediler. Müdüriyette, yedimiz birden, bir herifin karşısına dizildik.

Burada, Benerci yine coştı, işi kafiyeyle döktü :

Herifin

mavi gözleri çipil çipil

suratı çilliydi.

İntelicent'ten olduğu belliydi.

Geçti arkadaşların önünden.

Benim önümde durdu.

Yüzüme baktı.

İsmimi sordu.

Beni bıraktı...

Niçin bıraktılar beni?

Beni

niçin

bırak-

-tılar?

— Benerci, buna bir tek sebep var.

— Ne?

— Düşecekler peşine..

Eşine??

Ateşine??

Mateşine??

Tükürmüşüm kafiyenin içine...

Yani, anlıyacağın, seni bıraktıktan sonra peşine düşecekler. Sonra cooop, haydi bir tevkifat daha. Tabii, sen yine içerde. Hem bu sefer artık suratına bakıp ismini sorup bırakılmamak şartıyla. İşte tahliye keyfiyetinin sebebi...

— Sebep bu değil. Ben, tamamen temizim. Arkamda takip yok.

— Tuhaf şey. Dışarıda temas ettiğin arkadaşlar ne diyor?

— Galiba, onlar da senin gibi düşünüyorlar. İki üç defa, muhtelif arkadaşlarla temas etmek istedim. Fakat verdiğim randevulara gelmediler. Arkadaşlar benimle görüşmek istemiyor.

— Öyleyse, sen hemen yine Kalküta'ya git oğlum. Ne halt edersen et, şu vaziyeti bir düzelt bakalım.

Benerci gitti.

Baktım ki, pencereden :

muktesit, muharrir ve muhbir

Nedim Vedat Bey geçiyor.

Düşündüm Benerci'yi

ve mel'un bir ihtimalle birden

yüreğim cızz etti.

Arif olanlar için,

bu fasıl burada bitti...

Birden

bisiklet, motosiklet, otomobil, omnibüs
tozu dumana kattılar, dumanı toza...

Fakat

yine birden
ekşi boza...

Ne ileri

ne geri

Paaaaah!..

Fınıss...

Patladı lastikleri...

Geç kaldılar, geç!..

Drran

drrrn

drrran...

Tiki taka frev...

Edildi ilân

Umumi grev!!!!..

Kalküta grevdedir.

Benerci evdedir,

sırtüstü yatıyor yatakta...

Geçiyor haykırıışmalarla kapısının önünden
tek başlı, tek yürekli, milyon ayaklı Kalküta...

Onlar, hep beraber grevdedir...

O, yapayalnız evdedir.

Yapayalnız...

Tavan, kapı ve duvar...

Onu kavgaya çağırmadılar.
Günlerdir ki, onu gördükçe arkadaşları
 çevriliyor başları...

Benerci yatakta
Kalküta ayakta.
Benerci görmeden görüyor yattığı yerden
yürüyen Kalküta'yı :

"Adım
 Adım.
Adım — lar
 adım — ları...
Kal — dırım.
 kal — dırım.
Kal — dırım — lar
 kal — dırım — ları...
Cad — de...
Cad — deler..
Kalabalık...
 Ka — la — ba — lık
 itiyor
 iki
 yana
 apar — tıman — ları...

Behey tıram — vay!..
 çiğneneceksin .
 sağa sola sap...
 Geçit yok.
 Rap
 rapp
 rapp!!!!

Ve...

Va...

Vey...

— Yol açın kamyonlara
amele çocukları
babalarını geçiyor..”

Haykıraraktan

Benerci fırladı yataktan.

Şimdi sokaktan

tek bir insan sesi yükseliyordu...

Benerci koştu pencereye :

Aşada sokak

kalabalık.

Yukarda masmavi bir hava.

Aşada bir kamyonun üstünden

kalabalığa

Söz söylüyor en yakın arkadaşı SOMADEVA :*

“— Arkadaşlar!

Aylardır ki anamız avradımız

uzun aç dişleriyle dişlediler

kendi memelerini.

Arkadaşlar...

Çıplak aç karnını kurşunlara vermek,

kıvrınarak gebermek...

.... Tek

..... Vaar?

Hayır!.

Ar lar

* SOMADEVA, Benerci'nin en yakın arkadaşı olup, uzun bir müddetten beri Kalküta'da bulunmuyordu. Binaenaleyh, böyle bir zamanda onun sesini duyup kendisini görmek, elbette ki, Benerci'yi sevinçli bir hayrete düşürecektir. N.H.

Önümüzde onlar
kalın enselerini kırıp
boynuzlarını saplayınca toprağa...
..... ağa

Biz

..... mizi!.

Patiska bir gömlek
gibi yırtarak
etimizi

kanlı kemiklerimizle
..... çağız .!!..

O zaman gülleri koklıyacağız.

O zaman

tabiat

güzel bir ağız
gibi karşımızda gülümsiyecek..."

Benerci artık kendini tutamadı. Pencereden üç defa : SOMADEVA.. SOMADEVA.. SOMADEVA.. diye haykırdı. Bu haykırış o kadar kuvvetli idi ki, SOMADEVA sustu. Birdenbire esen rüzgârla bulutları dağılan bir yaz sağnağı gibi sokaktaki kalabalığın uğultusu kesildi. İnsanlar, başlarını enselerinin üstüne yatırarak, dikine mustatil apartımanın yedinci katındaki perdesiz pencereye baktılar. Ve orada, camın arkasında, Benerci'nin sarı yüzünü gördüler.

SOMADEVA, Benerci'yi tanıdı. Kolları ona doğru uzanır gibi oldu. Bu hareketi, yalnız yukardan Benerci ve kendi içinin içinden SOMADEVA gördü. Başka hiçbir göz, uzanmak, kucaklamak isteyen kolların hasretini göremedi.

Yukardan, yine Benerci, üç defa bağırdı :

— SOMADEVA.. SOMADEVA.. SOMADEVA...

Aşada SOMADEVA, kamyonun etrafına toplananlara :

— Bana bir taş veriniz, dedi.

Taşı verdiler. Ve en eski günlerin en yakın arkadaşı :

— Bu adam nefsinı kurtarmak için yoldaşlarını satmıştır. Benerci müstevlilerin casusu olmuştur. En yakınlarının kellesini satmasaydı, bunu yapmasaydı, onun kahrolası başını omuzlarının üstünde bırakmazlardı, dedi. Ve sağ kolunun bütün kuvvetiyle, yedinci kattaki perdesiz pencereden bakan sapsarı insanın yüzüne, taşı attı...

SOMADEVA'nın taşı, BENERCİ'nin alnına geldi. Benerci dimdik durdu. İki kaşının arasından sızan kan, çenesinden göğsüne aktı...

Ve Benerci'nin başı benim, ben Nâzım Hikmet'in dizlerine düşünceye kadar, en büyük, en iyi, en sevgili, kahreden ve yaratan KALKÜTA, onu taşıladı.

Baygın çocuğumu, yatağına yatırdım. Camları parçalanmış, pervazları kanlı pencereye çıktım. Arasına arkasına dönüp bakarak uzaklaşan kalabalığın peşinden şu suretle feryada başladım :

Benerci benim oğlum...

Ben onun yüzünü

görebilmek için

kaç kerre gecemi gündüzümü

on birlik tütüne satarak

dumandan bir adam gibi dikilip durmuşum...

Benerci benim oğlum,

ben onu

uykusuz gecelerin

ellerine doğurmuşum...

Benerci sizi satmadı.

Benerci günlerdir yemek yemiyor,

gecelerdir yatmadı.

O yatmıyor, ben yatabilir miyim?

Benerci sizi satmadı,

sizi ben satabilir miyim?

Benerci benim oğlum.

Onu ben

kellemden, etimden, iskeletimden

sizin için doğurdum...

Dostlar!

İçinizden bir çıban gibi şüphenizi yolunuz.

Benerci sizin oğlunuz,

benim oğlum...

Fakat, kalabalık, benim sesimi bile işitmeden ilerledi, kayboldu. O zaman, hâlâ baygın yatan çocuğuma döndüm, dedim ki :

Dostlar dinlemedi beni Benerci.

Benerci oğlum, küçücüğüm, büyüğüm,

başında dolaşan bu mel'un düğüm

çözülene kadar...

bizim ah! demeğe hakkımız yok,

Onların taşlamağa hakkı var...

KALKÜTA'DA BİR POLİS KARAKOLUNUN YÜKSEK DUVARLARININ DİBİ

Gök gürler. Vakit akşam üzeri. Üç polis karakolun duvarları dibinde buluşur.

BİRİNCİ POLİS — Nereye gitmiştin?

İKİNCİ POLİS — Domuz boğazlamaya...

ÜÇÜNCÜ POLİS — Sen nerdeydin?

BİRİNCİ POLİS — Köprünün üstünde
bir Hintli karı gördüm demin.

Kucağında kertenkele suratlı bir çocuk vardı.

Çocuk beni görünce başladı ağlamaya
ağlamaya
ağlamaya...

Karıya :

— Sustur şu piçi,
Britanya polisine selam versin,
dedim.

Selam vermezse, kuyruksuz bir fare gibi
gebersin
dedim.

Ne sustu, ne selam verdi kara kurbağa yavrusu.

Akıyordu su...

Akar suya fırlattım bu zırlıyan şeytan piçini.

Anası yüzüme bakıp
kara bir uçurum gibi çekti içini.

Dokundu rikkatime
bu iç çekiş.

Madraslı bir ihtiyar :

“Azabı azapla tedavi edin...”

demiş.

Getirdim karakola kocakarıyı.

Sarı sırtından kızıl kan sızdırıp

çekeceğim içinden ağrıyı...

İKİNCİ POLİS — Sana bu işte yardım için

kocakarıyı eski bir halı gibi

ayaklarına sereceğim.

BİRİNCİ POLİS — Lütufkârsın...

ÜÇÜNCÜ POLİS — Ben de sana :

Bengale ormanlarında avlanmış bir filin

koparılmış erkekliğinden

bir kamçı vereceğim...

BİRİNCİ POLİS — Başka bir şey istemez...

Malumdur bana azabı ıstırap,

ezberimdedir teknil

kitabı ıstırap.

Meselâ :

Uykulara kâbus gibi çökebilirim,

tırnak sökebilirim,

kulakların içine kurşun dökebilirim.

Ellerin derisini eldiven gibi soymak,

koltuk altına kaynar sudan yeni çıkmış

hindi yumurtası koymak,

sirke damlatarak gözleri oymak,

domuz topu ıtlak olunan usûl,

velhasıl daha bin bir usûlle gayeye vusûl

mümkündür bence...

Bakınız, bende ne var?

3. VE 2. POLİS — Göster bize

göster bize!!

BİRİNCİ POLİS — Grevde yakalanan
Hintlilerden birinin
taze kesilmiş başparmağı...
Kesildikten sonra yarım santim uzadı tırnağı...
3. VE 2. POLİS — Haydi içeri gidelim,
uzayan tırnağı seyredelim...

Polisler karakoldan içeri girerler. Bir müddet sahne boş kalır. Benerci gelir.

Yağmur yağmaya başlar... Benerci, belini karakolun duvarına dayayarak çömelir.

Karakolun duvarından insan çılgınlıkları gelmektedir. Ve yağmurun içinden uzun bir şehrin uğultusu işitilmektedir.

Karakolun duvarından gelen insan çılgınlıkları : Kalküta grevcilerine aittir.

Yağmurun içinden uğultusu işitilen şehir : Kalküta'dır.

Yağmur... Alaca karanlık.. Akşam suları...

Kalküta grevi mağlûp olmuştur.

Somadeva yakalanmıştır. Ve Benerci'nin, duvarı dibine çömeldiği karakolda, Somadeva'nın omuzbaşları dilim dilim yarılarak kanıyor.

Yağmur... Karanlık... Gece iyiden iyiye indi.

Benerci'nin saçları, omuzları, dizkapakları sırsıklam oldu. Arkadaşlarının attığı taşlarla alnında açılan yarayı kapayan sargı ıslandı, yapıştı...

Arkadaşlar içerdedir.

Benerci yine dışarda...

Kara gömlekli bir İtalyan faşistinin bile, oğlumun çektiği azabı duymasını istemem...

I

BENERCİ'DEN ALDIĞIM MEKTUPTUR

Benerci'den şöyle bir mektup aldım, aynen neşrediyorum :

Sana verdikleri zaman

bu

mektubu

belki ben çoktan

nokta

son

demişimdir.

Bu sefer dostların taşını değil,

mendebur bir kurşunu kafamdan yemişimdir.

Nâzım,

biliyorum,

ölümün önünde rol kesip

Hamlet gibi budala,

Verter gibi komik olmamak lâzım.

Nâzım,
bilmiyorum, ne halteleyim?
Nasıl alteleyim?
Şöyle bir poz alıp durmak
kendi kendini vurmak,
kıyak iş doğrusu!..

Bak,
kapı komşum uyandı,
muslukta akıyor su,
yüzünü yıkıyor..
İndi ıslık çalarak merdivenlerden
sokağa çıkıyor...

Ben...
Ne Hamlet, ne de Verter...!!!!
Neyse, geç...
İşi anlatayım,
tırış yeter...

Sokak karanlıktı.
Senin, nefis
Mis
dediğin
birdenbire karşıma çıktı.
Dedi ki : "Aylardır peşindeyim"
dedi ki : "telâş içindeyim,
nerdesin?"

Daha birçok şeyler dedi korkuya, aşka dair.
Eklendi hatıralar hatıralara.
Sonra,
"Nereye gidiyorsun?" dedi, "eve geldik" dedi,
"içeri gir."

Onun evine girdik.
Ev karanlık ve bomboştu.
Yatak odası, lamba yandı, konuştum :
— Bana bir bardak
dumanlı, kırmızı, sıcak
çay, dedim.

Çıktı dışarı.
Baktım karşımda çanta.
Hani taaa
onun yolda düşürdüğü
ben Benerci serseminin gördüğü
siyah podüsüet çanta.

Açtım :
Kaâtlar.
Okudum :
İtelicent servis raporları,
ve yeni bir tevkifat listesi var.
Benim ismim yok.

Anladım.
İçeri girdi o,
bardağı bıraktı.
Yüzüme, elime, çantaya baktı.
Bakıştık.

Tuttum omuzlarından.
Başını vurdum duvara
vurdum...

Duvarda kan.
Vurdum duvara...

Sonra...

Sokak

Tıramvay yolları

tıramvay yolları

sağları, solları

bomboş, uçsuz bucaksız tıramvay yolları...

Nefes nefese koşarak

sonra teker teker

merdivenler.

Durdum.

Odam.

Dargın bir kaş gibi kımıldandı tokmağın sapı.

Açıldı kapı.

Oturdum.

Kalktım.

Odanın ortasında dolaştım biraz.

Sonra

baktım

duvarlara.

Dışarda şafak atmış,

duvarlar bembeyaz.

Baktım duvarlara.

Sonra

sağ elim art cebimden

brovniği çıkardı.

Ağzımda cıgara vardı.

Acı geldi tütün

tükürdüm.

Şarjörü sürdüm.

Kurşun

namlunun içindedir.

Kalbim

hudut haricindedir...

Şimdi benden sana son göz

son söz

son ses :

S.. O.. S!!.

S.. O.. S!!.

S.. O.. S!!.

KALKÜTA'YA GİDİP BENERCİ'Yİ NE HALDE BULDUM?

Ya yattı karanlık sulara
yahut da yatıyor.

İmdat işareti var,
ışıklı bir umman gemisi batıyor...
dedim.

Gözleri kanlı bir kurt gibi mesafeleri yedim,
yetiştim Kalküta'ya...

Gökten bir kartal gibi alçalarak
girdim yedinci kattaki odaya.

O ne?

Benerci yazı yazıyor ısıklık çalarak...

Dipdiri!

Teresin keyfi yerinde...

Ne mükemmel bir ılık var

beni gören gözlerinde.

Gözlerinin içine güneş vuruyor.

Masada bir portakal duruyor,
soluyarak soyup yedim.

— Haydi be herif, anlat! dedim...

ÖLÜSÜNÜ BULACAĞIMI ZANNETTİĞİM HALDE
KARŞIMA YAZI YAZAR VE ISLIK ÇALAR BİR VA-
ZİYETTE ÇIKAN BENERCİ'NİN "ANLAT BE HE-
RİF..." FERYADIM ÜZERİNE BANA ANLATTIKLARI :

— En yakınlarım, en yakın dostum
taşladılar beni, taşladı.
Ve mavi gözlü kadın yoldaşlarımı satıp
başımı bana bağışladı...

Karardı içim
Karardı içim...
Kulaklarımda kazma sesleri.
İçimde ıslak
bir toprak
kazılmaya başladı.
Girdim yarı belime kadar
dumanlı sıcak karanlıklara...

— Sonra?
— Çok şükür ki, sonrası senin
kötü edebiyat yapmana yaramıyacak kadar sade,
alelade!..

Hani üstadın bir sözü var :
"BOŞ GECELERİNİ DEĞİL,
BOYDAN BOYA ÖMRÜNÜ VER İNKİLÂBA..."
diyor.

Bu söz.

VİRGÜL

Kocaman, çıplak bir alından bakan iki göz.
VİRGÜL

Ve Ben işte sağım!..
Anladım ki şunu.....
Çıkardım namludan kurşunu,
onu dehşetli güzel günlere saklıyacağım...

Birinci Kısımın Sonu

İKİNCİ KISIM

BİRİNCİ BAP

BENERCİ TEKRAR ARKADAŞLARINA KAVUŞUR... SO-
MADEVA YATAĞA DÜŞER... ROY DRANAT'IN HAYAT
FELSEFESİ... YİRMİNCİ ASIR TARİHİNİN BAŞLANGICI
V. S... V. S...

Noktanoktanoktanokta noooook- ta
Basmıştır yine bağrına Benerci'yi
o inanılmayacak kadar iyi
kahredip yaratan KALKÜTA.

Noktanoktanoktanokta Noooooook- ta

Bu yaz :

Sabahları — taze süt gibi beyaz,
 ögle zamanları — erimiş bakır gibi aydınlık,
 akşamları — Bombaylı kadınların esmer teninden ılık
 ve geceleri — üzüm salkımları gibi yıldızlıyken hava
 SOMADEVA
 düştü yatağa.

Kan geliyor boğazından.

Dinleyin bunu Benerci'nin ağzından :

"— Gazete kâatlarıyla örtülmüş olan masada bir gaz lambası yanıyordu. Somadeva, duvarın dibindeki yer yatağındaydı. Boynu bembeyaz. Elmacık kemiklerinin derisi kırmızılaşmıştı. Tıraşı uzamış. Ve gözleri lüzumundan fazla aydınlık, lüzumundan fazla karanlıktı.

Yatak çarşafının ayak ucunda bir tahta kurusu yürüyor.

Gittim, tahta kurusunu aldım. Masadaki gazete kâadını kopardım, koyulaşmış siyah bir kan damlasına benzeyen hayvanı kâadın içinde ezdim.

Somadeva güldü :

— Benerci, beni seviyorsun, dedi.

Gözlerini yüzümde gezdirdi. Gözleri alnımda durdu :

— Benerci, seneler geçti. Benim attığım taşın izi silinmemiş. Bunun şimdi farkına vardım, dedi.

Yeni doğmuş bir çocuk gibi nefes aldı :

— Bugün iyiceyim, dedi.

Su istedi. Verdim.

— Karanlık, dedi.

Lambanın fitilini açtım.

Yine ona para getirmiştım.

— Bu parayı nineye verirsin yine. Her gün besleyici yemekler pişirsin. Hem, üç öğün mutlaka yemelisin, dedim.

Cevap vermedi :

— Geçen hafta sana getirdiğim paradan hapisanedeakilere göndermişsin, sonra iki gün kuru ekmeğe yemişsin, dedim.

İşitmemezliğe geldi.

— Sana yemeğin için verilen parayı başka yerlere harcamaya hakkın yok, dedim. Yemek yemen, iyi olman lâzım, dedim.

Bir şey söylemek istedi.

Söylemedi.

Düşünüyorum.

Bir kamyonun üstünden uçsuz bucaksız kalabalığa söz söyleyen Somadeva aklıma geliyor.

Yağmurlu bir akşam aklıma geliyor. Karakolun duvarına çömelmişim. İçerde Somadeva'nın omuz başları lime lime yarılarak kanıyor.

Somadeva'nın mahkemesi aklıma geliyor. Yumruklarını maznun parmaklığına vurarak haykırıyor.

Somadeva hapisaneden kaçıyor. Yine beraberiz. Britanya'ya karşı grevler, nümayişler, içtimalar...

Sıcak bir öğle zamanı aklıma geliyor. Uzun bir yol yürüyoruz. Terimi silmek için Somadeva'dan mendilini istiyorum. Dalgın, mendilini veriyor. Mendilde kan.

Gece boğazından kan boşanmış. Doktora gidiyoruz. Verem.

Metelik yok. Zaten hastaneye de yatırmak mümkün değil. Kaçak.

Somadeva'yı, ninenin evinde, duvarın dibindeki yer yatağına yatırdığım gün aklıma geliyor.

Düşünüyorum.

Kötü, berbat şeyler aklıma geliyor.

Sonra, mendillerine kan tüküren veremli genç kız romanları okuya okuya, bütün bu anlattıklarımı bayağı bulacak olan bazı okuyucular aklıma geliyor.

Gülüyorum.

Somadeva soruyor :

— Niye güldün?

— Hiç.. Hem artık ben gideceğim.

Somadeva soruyor :

— Haftaya geleceksin, değil mi?

— Tabii.

Odadan çıkarken Somadeva'nın sesini işitiyorum :

— Böyle duvar dibinde sırtüstü gebermek berbat şey be. Hiç olmazsa orada ölsem. Sen, söyle arkadaşlara...

Gözlerim yaş içinde.

— Arkadaşlara söyle. Unutma, Benerci. Orada. Anlıyor musun?"

Sıcak.

Ufukta ısıldayarak
nehir akıyor.

Benerci kapalı bir kitap gibi.

ROY DRANAT toprağa bakıyor
Ve konuşuyor, yarı yoldan dönen
bizim eski ahbap gibi :

“— Benerci sen
yüksek dağların çayırlarında biten
keskin kokulu
göz alan renkli bir otsun.

Fakat
devedikeninden
daha faydasız bir ot.
Benerci sen bir Don Kişot’sun,
kahraman
ve gülünç
bir Don Kişot.

Benerci bil ki
neticeler çıkarmak
öyle mümkün değil ki...

Hayat öyle karışık.
Geç efendim, bunları bırak.
Akşamüstü serinlikte teferrüce çık...
Ve Yahya Kemal beyi asrîleştir biraz,
yaz :

‘Şöyle rahat bir kûşeye sığındık da biz
Dehrin bu hayı huyuna meclubu handeyiz...’

Gerisini at.
İşte felsefei hayat.”

Benerci güldü.
Ben bir şey demedim.
Eski bir kavga şarkısını mırıldanarak
bakıyorum ufukta akan suya.

Sıcak.
Yazdım bütün gece Benerci’yi,
şimdi bir yatsam uykuya.*

* Okuyucularıma, ismiyle ilk defa karşılaştıkları ROY DRANAT hakkında kısa bir malûmat vermeyi münasip buldum. Roy Dranat, Benerci’nin eski bir kavga arkadaşıydı. Fakat sonra, galiba korktu, galiba sabrı tükendi ve galiba ruhunu satıp rahatı bulmak fırsatını ele geçirdi. Kavgadan ayrıldı. Şimdi ROY DRANAT, İngiliz emperyalizminin emrinde, sakalsız, pelerinsiz, ve kılıcsız, rahatını arayan zavallı, mustarip bir Faust’tur. N.H.

"Keşmirli Ebe Kadın
 anamın kasıklarından çekti beni.

Ve
 kundakladı bir sinema biletiyle.

Biletim
 üçüncü mevkiydi.

Anam
 etekliğini giydi,

babam
 mavi gömleğini,
 yola düzüldük...

Gittiğimiz sinemanın
 üç kapısı var :

Birincinin önünde :
 otomobiller tepiniyor,
 fraklı Britanya bankaları iniyor.

İkincinin önünde :

küçük dar
 dükkânlarla
 dar
 tarlalar.

Üçüncü kapı bizim,
 oradan
 biz giriyoruz,
 istihsal aletinden mahrum olanlar.

İçerde
 the polismenler gösteriyor yerlerini
 müşterilerin :

— Buyrun siz oturunuz!

Oturtuldular.

— Oturun!

Oturdular.

— Otur ulan kerata...

Oturduk.

Lambalar söndü.

Muzıka başladı, makina döndü.

Perdede

filmin ismi göründü :

(Yirminci Asrın Sergüzeştleri nâm
dram.)

Yirminci asır

dört kanatlı bir tayyareden

mendil salladı bize.

Yakasında kapitalizm

açıldı kabak çiçeği gibi.

O kadar çoğaldı

o kadar

uzadı ki bacalar

saçlarından asıldılar sıra sıra

kehkeşanlara.

Öyle duman çıktı, kurum yağdı ki

gökte Allah bile meleklerle

Amerikan markalı muşambalar giydirdi.

Şikagolu bir milyoner

öptü telsiz telefonla

Tokyolu sevgilisini.

Elektrikli salhanelerde

makinaların bir ağzından pastırma attılar,

öbür ağzından

boynuzlu inekler çıktı.

Bir coğrafya hocası dedi ki derste :
'Senagalli zencinin yegâne derdi
yüzünün siyah olmasıdır.'
Bu haber velveleyle köpürdü Paris'te,
müstemlekeler nezareti emir verdi,
pudra fabrikaları geçti seferberliğe.
Paris'te olan işler duyulunca Londra'dan
hemen içtima edip karar koydu Avam Kamarası :
'Kıçlarına kuyruk takmıyan Hintlilerin
kesilecek kafası.'
Telsizler daha tebliğ ederken bu kararı Hind'e
muazzam bir kuyruk tröstü teşekkül etti
Mançister şehrinde.
Kutbu şimalide Eskimolar
görünce bu halleri,
kıça kuyruk takmamak
ve değiştirmemek için deri,
ince Japon fincanlarında
okkalarla Hollanda sütü içmeye başladılar.
Üstünde uzun katarlar kayan raylar,
bahrimuhitlerin elli bin tonlukları
ham mevât taşıyorlar müstemlekelerden.
Kilometreler
ticaret evleriyle bağlandı birbirine.
Sahrayı Kebir'in ortasında
ilân kuleleri dikildi.
Tröstler kartellerle tokuşuyor.
Balyalar, denkler, çuvallar, kutular
şarktan garba, garptan şarka koşuyor...

Perde karardı, makina durdu.
Perde beyazlandı, lambalar yandı.
Lambalar yanar yanmaz
kocaman bir gürültü ortalıkta çalkalandı.
Babama sordum :
'— Ne oldu?'
Anam güldü.
Ve birdenbire küçücük kafam
yukardan düşen bir kitabın
yapraklarıyla örtüldü.
Kitabı kafamdan atıp yukarı baktım :
Britanya bankalarının localarından
filozoflar :
tonlarla yaldızlı eserlerini
fırlatıyorlar üstümüze.
Lambalar söndü.
Muzıka başladı, makina döndü.
Perdede
ikinci kısmın ismi göründü :
'Hindistanlı Parya
VE PROLETARYA..
The polismenler el attı kıçlarına.
Birinci mevki homurdandı.
İkinci sallandı.
Bağırdı üçüncü mevki
avazı çıktığı kadar :
'— Geliyor, ror, geliyor bizimkiler....'
Mehtaba, dökülen bahrimuhit gibi
mavi pantolonların dalgaları
kapladı perdeyi.

Başladı resmigeçit

Misisipi gibi uzun

Amazon kadar geniş.

Maden ocaklarında çalışanlar

ata biner gibi kazmalarına binip

tünellerde koşuyorlardı dört nala.

Keşmirli mensucat amelesi

hep bir ağızdan şarkılar okuyarak

kocaman bir bayrak dokuyarak

geçti.

Nakliyatçılar

şehirlere tekerlek takarak

tıramvaylara çektiler.

Elektrikçiler

lastik eldivenlerine

sırma saçlarından

dolamışlardı voltları.

Elektrikçiler

geçtiler,

elektrik kadar temiz

elektrik kadar çevik,

elektrik

elektrik...

Geçiyor bizimkiler

Misisipi gibi uzun

Amazon kadar geniş...

Omuzlarımda fır dönerken kafam

karnıma vurdu babam.

Şimdi yürüyordu perdede

on milyon beygir kuvvetinde bir ıstırap :

Elleri ceplerinde kilitli
parmakları burunlarında
ağır ağır sürüklendi işsiz ordusu.
Adımları
nalladı
gözbebeklerimizin kulaklarını.
Sırıttı birinci mevki.
İkinci düşündü.
Perdede
yeni yazı göründü :
'BURJUVAZİ!.'
The polismenler giydi pazarlıklarını.
Alkış yağdı localardan.
Ağzı sulandı ikinci mevkiin.
Biz
çuvaldızla dikildik birbirimize gündeliklerimizden,
avuçlarımız alevlendi,
fırladı gözlerimiz
burun deliklerimizden.
Başladı resmigeçit :
İmparatorluk üniformaları
davul çalarak
yol açarak
geçti.
Britanyalı diplomatlar
bonjurlarının kuyruklarını
döşediler yola.
Bayraklar çekildi her karakola.
Sökün etti tröstler.
Başlarında
banka kavaslarının şapkası vardı.

Sıkıştırılmışlardı fabrika bacalarını
kulaklarına.

Toprakların kilometreleri
tespihti ellerinde.

Ağızları havada kartel avlıyordu.
Esham senetlerindendi boyunbağları.
parmaklarımla saydım bu dağları,
geçtiler.

Göründü müteşebbislerin alayı.
Hepsi bir iki fabrikanın
tutmuştu kulaklarından.

Sünnet çocukları gibi yürüyorlardı.
Hepsinin parlıyordu apış arasında
malî sermayenin altın kazığı.

Bunları da birer birer
saydık anamla beraber...

Alay bitti.
Toz duruldu.
Baktık ki, yollara
çıplak göbeklerinden çivilenmişti orospular."

Somadeva deminden beri okuduğu defteri kapattı. Yastığının altına koydu ve Benerci'nin yüzüne baktı :

— Nasıl buldun?

Benerci sordu :

— Hepsi bu kadar mı?

— Şimdilik bu kadar. Daha doğrusu bu, yazmak istediğim “Yirminci Asır Hindistan Tarihi”nin başlangıcı.

— Bakalım gerisi nasıl olacak?

— Gerisi, sonu harikulade olacak asıl, Benerci. Bu tarihin sonu inanılmayacak kadar mükemmel olacak. Yalnız bir yazabilsem, yani onu ben de bir yazabilseydim.

Benerci kalktı. Masanın üstündeki gaz lambasını yakmak istedi. Somadeva seslendi :

— Lambayı yakma. Böyle daha iyi. Geçmiş gelecek, kafamın içindekileri böyle daha iyi görüyorum. Akşamları ateşim dehşetli artıyor. Ağrılar filan dehşetli. Artık dayanılmayacak kadar... Neyse, bunları bırak. Sen bir şeyler anlat bakalım. Son günlerde okuyor musun? Fabrika kaçta bitiyor? Neler okudun?

— Son günlerde bir iki meraklı kitap okudum. Hatta iki tanesi yanımda. İstersen lambayı yakayım da, sana biraz okuyayım.

— Olur, Benerci.

Benerci lambayı yaktı.

— Kitaplardan biri, şu meşhur Fransız gazetecisi Alber Londr'un Fransız Kongosu'na dair. Sana kitabın en feci faslından beş on satır okuyacağım. Fransız Kongosu'nun merkezi Brassavil'le Karaburun limanını birleştirecek olan Kongo - Osean demiryolunun inşaatına dair birkaç satır. İnşaatı Batilon Şirketi yaptırıyor. Şimdi, dinle :

Benerci lambanın fitilini biraz daha açtı. Okumaya başladı :

“— Bakota, Baiyya, Linfaonda, Sara, Banda, Lizangö, Mabaja, Sinde, Loano kabilelerinin adamları, dalgın hayatlarından koparılarak Batilon'a gönderilmekteydiler.

Bu çok garip bir yolculuktu.

İstilâ zamanlarımızdan kalan mavnalara yükleniyorlardı.

Üç yüz, dört yüz başlık insan sürüleri güvertenin altına ve üstüne yığılıyordu. Aşağıda olanlar nefessizlikten boğuluyorlardı; yukarıdakiler ne oturabiliyorlardı, ne de kalkabiliyorlardı. Ve ayaklarında zincir olmadığı için, Brassavil'e kadar 15-20 gün süren yolculuk esnasında Şari, Sagu, Kongo nehirlerine her gün iki üç insan kendini atıyordu.

Mavna yolunda ilerliyordu. Düşenlerin hepsini toplıyamazsın ya!...

Kıyıdan gidildiği zamanlar ağaç dalları en yukarda bulunanları nehre yuvarlıyor... Hiçbir çatı yok. 15 gün yuvarlak güvertenin üstünde. Güneşin altında. Yağmurun altında. Ocak odunla yakıldığı için, uçuşan küçük kıvılcımlar zencilerin derilerinde yanıklar yapıyor...

İşte nihayet Brassavil... Üç yüz kişiden ancak iki yüz altmış, bazen de iki yüz ellisi gelebilmiştir.

....Gelenler sürüye sokuluyor. Yaya yolculuk başlayacaktır. İlk önce, en sağlam olanlar seçiliyor.

....Ve sürü, balta girmemiş ormanlardan yürüyerek, bataklıklar geçerek, dehşetli Mayombe ormanına doğru ilerliyor.

....Bu korkunç bir manzaradır. 10 kilometreye uzanan insan sürüsü, boğumlarını kımıldatmaya mecali olmayan uzun, yaralı bir yılan benzer. Bıyalılar düşer, Zindeliler ayaklarını zorlukla sürükleyebilirler ve kırbacın düğümü onları kovalar.

Ben demiryollarının nasıl yapıldığını görmüşümdür. İş yerinde birçok aletler vardır. Fakat burada zencilerden başka hiçbir şey yok....

....300 kilogram ağırlığında çimento fıçılarını nakletmek için, Batilon Şirketi, bir sırık ve iki zenciden başka hiçbir vasıtaya lüzum görmemiş.

İrgatbaşların ezdiği bitkin, yorgun, yaralı, sıksa zenciler yığınlarla ölüyorlar.

....Bu muazzam bir zenci imhası hareketiydi.

Batilon Şirketi'ne verilen sekiz bin insan, az bir zaman içinde beş bin, sonra dört bin, daha sonra iki bine indi.

Ölenlerin yerini doldurmak için yeni devşirmeler yapıyordu.

Zenciler ormanlara, Çat kıyılarına, Belçika Kongosu'na, Angola'ya kaçıyorlar. Eskiden insanların yaşadıkları yerlerde, bizim müteahhitlerimiz şimdi yalnız şempanzeleri buluyorlar....."

Benerci durdu ve,

— Somadeva, dedi, biliyor musun, bu kitabı yazan Alber Londr kimdir?

— Hayır, tahmin ediyorum. Onda dehşetli bir iş adamı kafası var. Zencilerin mahvoluşuna, körü körüne baltalanan bir ormanın mahvolması gibi acıyan bir adam. Anlıyorum ki, o, Afrika'ya makina istiyor. Zenciyi ölümden kurtarmak için değil. Zenciyi daha semereli, daha uzun zaman, daha dayanıklı işlettikten sonra öldürmek için. Fransız emperyalizminin acı söyleyen, dehşetli bir gazetecisi şu Alber Londr... Öyle değil mi?

— Öyle.. İstersen sana kitapları bırakırım. Öteki kitap Jorj Lefevr'in "Kauçuğun Epopesi". Amerika otomobil fabrikalarına dair fasılları şayanı hayret. Bu Lefevr kadar köpoğlulukta mahir bir adam görmedim. İnsanların, kocaman bir makinanın basit vidaları haline

gelmesinde bile şiir bulan bir adam. Kitabı okur anlarsın. Lambayı söndüreyim mi? Haftaya gelirim yine. Dört gün sonra yapılacak mi-tingin sonu neye varacak? Böyle hasta olmasaydın. Kuvvetli söz söyleyen, amma bıçak gibi söz söyleyen bir arkadaşa öyle ihtiyacımız var ki. Neyse. Ben gidiyorum. Kendine iyi bak...

— Ben kendime iyi bakıyorum. Üzülme! Git. Lambayı söndür.

Benerci lambayı söndürdü. Ve sanki lambayı söndürür söndürmez, Somadeva hemen uyuyuvermişmiş gibi, ayaklarının ucuna basarak odadan çıktı.

Merdivenin sahanlığında, nine Benerci'yi kolundan tuttu :

— Ölecek, dedi. Belki, ölümün gelmesini beklemeden kendi kendini öldürecek. Benim oğlum da, kafasını İngilizler sopayla parçaladıktan sonra, o duvarın dibindeki yatakta ölmüştü. Bu da, o duvarın dibindeki yatakta ölecek. Belki de kendi kendini öldürecek. Çok ağrı çekiyor. Sana göstermiyor amma, siz hepimiz öyle ağrı çekseydiniz çoktan ölürdünüz.

— Kendini öldüreceğini nereden biliyorsun? Sana bir şey söyledi mi?

— Bana bir şey söylemedi. Bana o yalnız iyi şeyler söyler. Kendini öldüreceğini yalnız kendine söyledi gibi geliyor bana. Bunu, belki kendine bile apaçık söylememiştir. Belki de söylemiştir. Dün, ben evde yokken, sokağa çıkmış... Yatağının altına bir çıkın korken gördüm. Çıkında ne vardı, bilmiyorum. Sokaktan bir şey alıp getirdi.

Benerci, birdenbire geri dönüp Somadeva'dan sormak istedi. Sonra vazgeçti.

— Sen onu yalnız bırakma, nine, ben iki üç gün sonra gelirim.

Benerci sokağa fırladı.

Yürüdü.. Yürüdü...

Bir köşebaşında Roy Dranat'la karşılaştılar.

Havagazı fenerinin altında durdular. Roy Dranat sarhoştı. Benerci'nin ellerini tuttu :

— Benerci, belki siz haklısınız, dedi. Belki haklısınız. Fakat, ben "dünyayı düzeltecek ben mi kaldım"a kadar düştüm. Mümkündür ki, "beş parmak bir olmaz"a kadar da alçalayım. Amma, bana öyle geliyor ki, sizin hakkınız var. Allahısmarladık Benerci. Ben bu tarafa sapıp yoluma gidiyorum, sen de yoluna git...

Roy Dranat, Benerci'nin ellerini bıraktı. Şapkasını çıkardı. Yerlere kadar eğilerek Benerci'yi selamladı :

— Belki, siz haklısınız.....

Sallanarak uzaklaştı..

İKİNCİ BAP

KALKÜTALİ SEYYAR SATICI ESNAFINDAN BİR VATA-
TANDAŞ : KALKÜTA'DA İNGİLTERE EMPERYALİZ-
Mİ ALEYHİNE YAPILAN MİTINGİ VE SOMADEVA'NIN
ÖLÜMÜNÜ BERVEÇHİ ÂTİ ANLATIYOR.

I

Meydanda bir kalabalık vardı, kardaşım,
 uyy... aman kalabalık!!
Rüzgârlı bir orman gibi uğuldardı, kardaşım,
 bu yaman kalabalık.
Kalkütalı tornacılar, Keşmirli dokumacılar,
 Bombay gemicileri,
yetmiş yedi denizin getirdiği
 kum gibi
 insan var.
Çırılçıplak çocuklar
 sarkıyor salkımlarla ağaçların dalından.
Kocakarılar oturmuşlar eşiklere.
 İğne değil, bir kıl koparıp atsan sakalından
 düşmezdi yere.

Meydanda bir kalabalık vardı, kardaşım,
uyy, aman kalabalık.

Dalgalı, karanlık bir suya düşmüşüm gibi
beni sardı, kardaşım,
bu yaman kalabalık.

Baktım ki taaa...

karşıda
bir kamyonun üstünde bir adam
avaz avaz
söz söylüyor.

Ama ne söz söylüyor anam,
okkalı söz söylüyor!!!

Bakıyorum adama,
bir şey anlamıyorum ama,
söz söylüyor herifçioğlu
söz söylüyor,
okkalı söz söylüyor :

“— Bilemem hangi sebeple, bilemem hangi sebebe!”

Etrafta bağırırlar :

“— Yaşşşşa be!!!”

Ben de bağırıyorum.

Acayip bir türkü çağırırlar.

Makama uyup ben de çağırıyorum...

Yanımda seyrek sakallı bir ihtiyar :

“— Bunlar, delidir, diyor,

bunlar sanıyorlar ki, diyor, biz
zorla devirebiliriz,

altın topuzlu kuyruğunu dalgalara vuran
denizlerin ortasında demirden

bir aslan

gibi duran

kocaman

Britanya'yı...”

Şimdi kamyonun üstünde başka bir adam..
Bu da söz söylüyor anam
söz söylüyor.
Okkalı söz söylüyor.

Bakıyorum adama.
Bir şey anlamıyorum ama
belli ki ötekinden
daha okkalı söylüyor.
Etrafta daha çok bağıyorlar.
Ben de bağıyorum.
Bu sefer başka bir türkü çağırıyorlar,
makama uyup ben de çağırıyorum...
Seyrek sakallı ihtiyar :
"— Bak, bu doğru söylüyor, diyor,
zorla değil,
güzellikle
yavaş yavaş, diyor, alırsız!..

Birdenbire ayrılırsak,
köksüz bir ağacın dalları gibi kalırız..."

Şimdi kamyonun üstünde yine başka bir adam.
Elbet bu da söz söyleyecek anam.
Söz söylüyor.
Seyrek sakallı ihtiyarın keyfi yerinde yine.
Belli ki, geliyor kalabalık
seyrek sakallının dediğine.
Adamlar çıkıp iniyor kamyonun üstünden.
Balta görmemiş bir ormanda yürür gibi
yürüyorum kalabalıkta kamyona doğru ben.
Bağırışlar.

Türkü çağırışlar.

Ben bir şeycik anlamıyorum ama,
etraftan laflar çalınıyor kulağıma :

— Sol taraf hapı yuttu!

— Kamyonun yanında Benerci'ye bak!

Anası ölmüş

kız kardeşi dağa kaldırılmış gibi

somurttu...

— Gandi'nin hakkı var!

— Hind'in kurtarıcı ilahları :

dokuma tezgâhları.

Deniz tutmuş gibi dönüyor başım.

Birden bir kıyamettir koptu kardaşım.

Bağrıışmalarla, ipte çamaşır gibi sarsıldı hava.

— Somadeva geliyor, Somadeva!

— Ona söz verin!

— Söyletmeyin, istemez!

— Dinlemiyoruz!

— Al aşağı!

— Söyletmeyin, istemez.

Yanıdakilerin omuzuna dayanarak

tırmandı kamyonu bir adam.

Geldi bütün kalabalık

bu sapsarı yüzlü bir tek adamla göz göze.

Ortalık tıssss!

Somadeva başladı söze...

Hey anam! Heeey!

Herifte bir ses vardı, beyabey,

bir ses!

Hani ormanda kaplanlar ölüırken
böyle bağırır..

“— Arkadaşlar!

dedi.

Hastayım..

Çok..

Fazla söze lüzum yok,

kendimi asacaktım.

Gidip bakın odama :

ipi yerde,

çengeli tavanda mıhlı bıraktım.

Geberecektim bir kaçak gibi

az daha..

Arkadaşlar!...”

dedi.

Ve sözünü bitiremedi.

sallandı sola bir, sağa bir...

Baktım ki kalabalığa bir

kalabalık da rüzgârlı bir ekin gibi sallanıyor,

ben de sallanıyorum.

O yine :

“— Arkadaşlar...”

dedi.

Yine sözünü bitiremedi.

Ve kamyonun üstünden

devrildi üstümüze..

Birdenbire, kardaşım, bir hal oldu bize :

boydan boya meydan uzattı kollarını

düşeni tutmak için.

Hani ancak

Lortlar Kamarası'na girmeliyim
bu hali unutmak için.

Dalgalı bir denize düşen ay ışığı gibi
yüzdü bembeyaz ölüsü Somadeva'nın
yukarı kalkan kolların ve başların üstünde.
Meydan bağırdı, ben bağırdım :

"— Somadeva!

Somadeva!

Kavga sonuna kadar

kav—ga!..."

Omuz başımda inledi bir ses :

"— Deliler kesiyor kocaman bir çınarın
en yeşil, en geniş dalını."

Dönüp arkama baktım ki, anam;
yoluyor seyrek sakalını

seyrek sakallı adam.

İKİNCİ KISIM SONUNCU BAP

İKİ ÖLÜNÜN ODASI... HİNDİSTAN YİRMİNCİ ASIR TARİHİNİN SON SÖZÜ... ROY DRANAT'IN AYNALI DOLABA BAKAN ÖLÜ GÖZLERİ...

I

Somadeva'nın ölüsü imamsız, rahipsiz ve hahamsız ve kavga şarkıları söyleyen on binlerce kişilik bir cemaatla kaldırıldı.

Benerci, Somadeva'yı gömdükten sonra, ninenin evindeki odaya geldi. İpi yerde ve çengeli tavanda mıhlı gördü. Duvarın dibindeki yer yatağının yastığı altından kırmızı kaplı, çizgisiz defteri çıkardı.

Defterin kabında "HİNDİSTAN'IN YİRMİNCİ ASIR TARİHİ" diye yazılıydı. Benerci defteri açtı. Baş tarafta, Somadeva'nın bir gece kendisine okuduğu yarı kalmış mukaddeme vardı. Sonra beyaz sayfalar. Son sayfada beş altı satır. Benerci bu beş altı satırı okudu :

"Ben, Somadeva, Hindistan'ın yirminci asır tarihini yazmağa başladım. Fakat bitirmeden öleceğim. Arkadaşlarım, bıraktığım yerden yazmağa devam etsinler. Tarihin sonu inanılmayacak kadar güzel olacaktır. Buna eminim..."

Benerci, Somadeva'nın odasından sokağa çıkınca, Roy Dranat'ın "akşamüstü serinlikte bir teferrüçten dönerken" soğuk alıp zatürree-den öldüğünü duydu. Ve Roy Dranat'ın otele gitti. Gördüklerini şöyle anlatıyor :

Girdim ki içeriye,
iki eli yanına gelmiş
yattıyor otel odasının
dört topuzlu karyolasında.

Ölű.

Omuzlarına kadar çarşafıla örtülü,
gözleri açık...

Çarşafın altında ayakları :

acayip bir hayvanın dinliyen kulakları...

Gözleri bakıyor

ayakları arasından

dolaba.

Dolabın aynasında görüyorum :

başını değil,

yüzünü değil,

kaşını değil,

kapakları açık, içi örtülü gözlerini,

yalnız ölü gözlerini...

Gözleri bakıyor dolaba.

Ehramda bir kapı

açar gibi

açtım

dolabı.

Alt katta bir kutu var :

kutuda ölünün hiç giymediği

siyah kunduralar.

Ütülü elbiselerle dolu orta kat :

asılmış dolabın içine

sıra sıra elsiz ve başsız Roy Dranat.
Bir şişe permanganat,
yakalık,
mendil, çorap.

Bir kitap :
çok eski günlerde beraber okuyup
satırlarının altını beraber çizdiğimiz
bir kavga kitabı.

Kapadım dolabı.
Onun dolaba bakan gözlerini kapadım.
Artık satılacak bir yürek,
kiralık bir kafa bile yok.
Roy Dranat, hoşça kal,
mesele yok.

YORGAN GİTTİ,
KAVGA BİTTİ.

İkinci Kısımın Sonu

ÜÇÜNCÜ KISIM

BİRİNCİ VE SONUNCU BAP

I

Gözüme altın bir damla gibi akan
yıldızın ışığı,
ilkönce
boşlukta
deldiği zaman karanlığı,
toprakta göğe bakan
bir tek göz bile yoktu...
Yıldızlar ihtiyardılar
toprak çocuktu.
Yıldızlar bizden uzaktır
ama ne kadar uzak
ne kadar uzak...
Yıldızların arasında toprağımız ufaktır
ama ne kadar ufak
ne kadar ufak...
Ve Asya ki
toprakta beşte birdir.
Ve Asya'da
bir memlekettir Hindistan,
Kalküta Hindistan'da bir şehirdir,
Benerci Kalküta'da bir insan...

Ve ben
haber veriyorum ki, size :
Hindistan'ın
Kalküta şehrinde bir insanın
yolu üstünde durdular.
Yürüyen bir insanı
zincire vurdular...

Ve ben
tenezzül edip
başımı ışıklı boşluklara kaldırmıyorum.
Yıldızlar uzakmış
toprak ufakmış
umurumda değil,
aldırmıyorum...

Bilmiş olun ki, benim için
daha hayret verici
daha kudretli
daha esrarlı ve kocamandır :
yolu üstünde durulan
zincire vurulan
İ N S A N . . .

Şu yukarıya, üçüncü kısmın birinci ve sonuncu babının birinci parçası olarak yazdığım, üslubu ukalaca yazıdan da anlayacağınız veçhile, Benerci mahpustur.

Hindistan'ın hakikî istiklâl ve hakikî kurtuluşu için çalıştığından dolayı, Britanya polisi tarafından tevkif, Britanya adliyesi tarafından muhakeme ve Britanya hükûmeti tarafından, Benerci, hapse atılmıştır. Cezası 15 senedir. Benerci bu 15 adet seneyi taş hücrede tek başına geçirecektir. Ve bu 15 adet senenin bir haylisi geçmiştir...

Şimdi size, bu bir hayli senenin nasıl geçtiğini anlatacağım. Ve, sonra, sıra, Benerci'nin kendini niçin öldürdüğüne gelecek. Emperyalizm aleyhine yazılan* ve emperyalizmi temellerinden yıkmak için nefislerini feda edenlerden bahseden bu kitap, bir inkılâpçının hangi şartlar içinde kendini öldürmeğe hak kazanacağını da hallettikten sonra, bitmiş olacaktır.

* Yalnız şunu hatırlatmak isterim ki, Benerci emperyalizmi ve emperyalizm ile mücadeleyi, Neo-Hitlerist-Sosyal-Faşist-Sinyor-Fon Şevket Süreyya Bey gibi anlamıyordu.

Güneş

pencerede...

Yanıyor

demir bir çubuk..

Dışarda saat

belki beş,

belki altı,

belki buçuk,

yedi...

Gardiyan karyolayı

duvara kilitledi.

Adam

demir iskemlede oturuyor

oturuyor...

Güneş

düştü pencereden

adamin başına vuruyor..

Dışarda saat

belki on

belki on iki..

İçerdeki :

yürüyor duvardan

duvara,

duvardan

duvara...

Gardiyan...

Pirinç çorbası, ekmek.

Demek :

öğle saati çaldı

öte yanda yaşıyanlara..

Ve adam yürüyor,
duvardan
duvara,
duvardan
duvara..

Yanıp söndü demir çubuk..
Dışarda saat :
belki beş,
belki altı,
belki buçuk...

Dışarda akşam...
Adam
demir iskemlede oturuyor..
Oturuyor...

Gardiyan.
Pirinç çorbası, ekmek.
Gardiyan
karyolayı indirince :
içerde gece.

Yatıyor adam.
Gözleri düşünüyor,
dişlerinin arasında bıyığı..
Dışarda ay ışığı....

19... senesi eylülünün on beşinci gecesı idi.. Saat on ikiden sonra, Kalküta şehrinin varoşlarından gelen bir adam, umumî hapısanenin yüksek duvarları karşısında durdu. Tam bedir halindeki ay, gökyüzünü kaplıyan ve esen rüzgârla korkunç şekiller alıp akan siyah bulutların arkasında kâh gizleniyor, kâh meydana çıkıyordu.

Şehrin varoşlarından geldiğini beyan ettiğimiz meçhul adamın durduğu mahal, umumî hapısanenin arka cephesine tesadüf etmekte olup bu cephenin üst kısmında, hafif bir ışıkla aydınlanmış, bir sıra demir parmaklıklı pencere vardı.

Ay, bulutların arasından kurtuldukça, zaman zaman duvarın dibinden geçen bir süngüyü ışılatmakta ve bu suretle meçhul adama hapısanenin etrafını devreden nöbetçilerin mevkilerini bildirmekte idi.

Meçhul adamın kendisini nöbetçilere göstermek istemediğini, okuyucularımız, elbette tahmin eylemişlerdir.. Tahminlerinde yanılmıyorlar. Zira bu adam buraya Britanya İmparatorluğu zabıtasının hiç de hoş görmeyeceği bir işi yapmak için gelmiş idi.

Filhakika, nöbetçiler hapısanenin köşesinde gözden kaybolur kaybolmaz, meçhul adam cebinden bir taş parçası çıkarıp iyice nişanladıktan sonra demir parmaklıklı pencerelerin soldan üçüncüsüne fırlattı.. Taş pencereden içeriye girdi.

Eğer biz, okuyucularımızla birlikte, meçhul adamın taşı atmasından evvel, mevzubahis pencereden içeriye bakmış olsaydık, şöyle bir manzaranın şahidi bulunurduk :

Demir kapısının üstünde gardiyanlara mahsus dışardan sürmeli küçük bir pencere bulunan taş bir hapishane hücresi. Gündüzleri kaldırılıp zincirle duvara kilitlenen ve geceleri indirilen demir bir karyola. İşbu karyolanın üstünde, mahpuslara mahsus libası giymiş olduğu halde bir şahıs oturmaktadır. Mezkûr şahıs sık sık başını kaldırarak, kapıdaki gardiyan penceresinden gözetlenip gözetlenmediğine bakıyor,

sürgünün açılmadığına emniyet kesbettikten sonra, siyah kaplı kalın bir kitabın sayfalarına bir şeyler yazıyordu. Eğer siyah kalın kitabı yakından tetkik edecek olursak görürüz ki, bu İngilizce bir İncil'dir. Mevzubahis şahıs, taş hücreye kapatıldıktan bir hafta sonra; Kayser'in hakkını Kayser'e ve Allahın hakkını Allaha vermediği ve sağ yanağına bir tokat atılırsa, sol yanağını çevirmeyi talim etsin diye, bu İncil'i bir İngiliz misyoneri kendisine vermiş idi. Esasen, hapisanenin bütün hücrelerinde bu kitaptan maada okuyacak ve yazacak bir şey bulunmazdı.

İmdi, ahvalini tetkik eylediğimiz şahsın, yani taş hücre mahpusunun İncil sayfalarına neler yazdığını görelim :

Satırlarının başları numaralı ve bazı kelimeleri küçücük haç işaretli sayfalarda, URDU lisanıyla ve henüz kurumamış kırmızı ve taze bir kan ile yazılmış ve kitabın sık siyah matbu hurufatı üzerinde ateş gibi yanan yazılar vardı.

Taş hücre mahpusu İncil kitabının iç mukavvasından kopardığı bir parçayı bükerek bir kalem haline getirmiş ve bunu sol bileğinden ince ince akan kana batırarak bu ateş gibi yanan yazıları yazmakta bulunmuş idi.

İşte şehrin varoşlarından gelen meçhul adam taşı attığı zaman, taş hücrenin içindeki mahpus böyle bir işle meşguldü. Pencereden gelen taş mahpusun karyolası dibine düşmüştü. Mahpus hemen yerinden kalktı.

Üzerlerine kanı ile yazdığı İncil kitabı sayfalarını kopararak taş sardı ve taşı pencereden dışarı atıp iade etti.

Şehrin varoşlarından gelen meçhul adam, taş sarılmış kâat tomarını yerden aldı. Göğsüne soktu. Ve dünyanın en kıymetli hazinesini göğsünde taşıyan bir insan gibi, korkak, cesur ve emin adımlarla uzaklaşmaya başladı. Korkuyordu : göğsündeki defineyi alırlar diye; cesurdu : göğsündeki defineyi ölümün karşısında dahi vermemek için; emin idi : zira kaç senedir her iki ayda bir buraya geliyor, taşı atıyor ve taş, kanlı yazılar yazılı İncil sayfalarına sarılmış olduğu halde kendisine iade ediliyordu; binaenaleyh bu işe alışmış idi.

Bu kanla yazılmış yazılar, Hintlilerin hakikî istiklâl ve kurtuluş cidalinde kitlelere heyecan, şuur ve hedef vermekte idi.....

Taş hücre mahpusu Benerci'dir. Kitlelere heyecan, şuur ve hedef veren yazılar, vaktiyle Somadeva'nın başladığı ve şimdi Benerci'nin devam ettiği "Hindistan'ın Yirminci Asır Tarihi" isimli eseridir. Yalnız, Benerci bunu, bileğini kesip kanıyla yazmıyor.. Fakat, eğer icap etseydi, eserin bir tek satırını yazmak için damarlarındaki bütün kanını akıtabilirdi. Ve bu, pestenkerani bir lâf değildir.. Bu işi yapabilecek insanların yalnız on dokuzuncu asır romanlarında yaşadığını zannedenler, yirminci asrın isimsiz, büyük kavga kahramanlarını tanımıyorlar demektir.

Benerci yazısını bileğinin kanıyla yazmıyor. Bu yazıları şehrin varoşlarından gelen meçhul adama vermiyor. Benerci yazılarını temiz beyaz kâatlara kurşunkalemiyle yazıyor. Ve bunları hapisane gardiyanlarının İngiliz dikkatlerine rağmen, dışardakilerin ellerine ulaştırıyor.

NASIL?..

Taş hücre mahpusunun, senelerdir, bu işi nasıl yaptığını anlatacak değilim. Romanda da olsa, Britanya polisine hizmet etmek istemem.....

Dışarda

bir bayrak gibi dalgalanırken adı,
içerde O

ihtiyarladı..

Her gün biraz daha

camları yaşıyor

iri

bağa

gözlüklerinin.

Her gün biraz daha

siliniyor çizgileri

gördüklerinin.

Küreyvatı hamra azalıyor.

Tasallübü şerayın.

Tansiyon 26.

Baş dönmesi, bunaltı.

Sinir...

Bir

senedir

yazamadı bir

satır

bile...

Yine fakat

dışarda bir bayrak gibi

dalgalanıyor adı.

İçerde O

ihtiyarladı....

BU FASIL BENERCİ'NİN KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRDÜĞÜNE DAİRDİR

*"Kalküta şehrinin ufkunda güneş
yükseliyordu.
Atları ışıktan, miğferleri ateş
bir ordu
bozgun karanlığı katmış önüne
geliyordu.
Güneş yükseliyordu.
Kalküta "*

Bunu beceremedik
romantik kaçtı pek.
Şöyle diyelim :

*"Baygın kokulu
koskocaman
masmavi bir çiçek
şeklinde sema
düştü fecrin altın kollarına..."*

Bu da olmadı,
olacağı yok.

Benden evvel gelenlerin hepsi,
almışlar birer birer,
tuluu şemsi, gurubu şemsi
tasvir patentasını.

Tuluu şemsin, gurubu şemsin
okumuşlar canına..

Bu hususta yapılacak iş,
söylenecek söz
kalmamış bana.

Buna rağmen,
tekrar ederim ki ben :

Kalküta'nın damları üstünde güneş
güneş gibi
yükseliyordu.

Sokaktan bir sütçü beygirinin
nal ve güğüm sesi geliyordu.

Benerci sordu :

— Saat kaç?

— Altı...

Benerci dün akşam geç vakit tahliye edildi. Hapisanenin kapısı önünde dehşetli bir kalabalık onu bekliyordu. Eğer eski sistem bir kafam olsaydı, iddia edebilirdim ki, Benerci bu yığınlarla insanı ebediyen peşinde sürükleyebilecek kadar onlara yakın, onların canında, onların kanındaydı.

Benerci'ye arkadaşları, dış mahallelerdeki apartımanlardan birinin en üst katında bir oda tutmuşlar. Benerci odasına sekiz arkadaşıyla beraber girdi. Bana :

— Sen git, biraz dolaş. Sonra gelirsin, dediler.

Apartımanın kapısı önünden, merkez caddelere kadar, kımıldanan, bağırان bir insan denizinin ortasında, her adımda onun ismini işiterek, dolaştım. Kalabalık yavaş yavaş dağıldı. Geri döndüğüm

zaman Benerci'yi odasında yalnız buldum. Pencerenin önünde duruyordu. Saat gecenin on biriydi. Benerci :

— Otur bakalım, dedi.

Oturdum.

Saatler geçti, saatler geçti.. Bir kelime bile konuşmadık. Ve nihayet, lambanın sarı ışığı beyazlanmaya başladı. Pencereden baktım :

Kalküta'nın damları üstünde güneş
yükseliyordu.

Benerci sordu :

— Saat kaç ?

— Altı.

— Âlâ.

— Anlamadım.

— Hiç. Dinle. Bu kitabın birinci kısmında, arkadaşlarım bana : “Sen bizi sattın,” dediler. Alnımda hâlâ onların attığı taşın izi var. Halbuki ben tertemizdim. Fakat onlar haklıydı. Kıl kaldı, kendimi öldürüyordum. Fakat bu halı yemedim.

— Öyle.

— Bu kitabın ikinci kısmında, Somadeva'nın ciğerleri ağzından geliyordu. Öyle ağır çekiyordu ki, kendini öldürmek istedi. Fakat o da bu halı yemedi. Bir kamyonun üstünde kalıbı dinlendirmeyi daha doğru buldu, değil mi?

— Öyle...

— Saat kaç ?

— Altı buçuk.

— Âlâ... Dinle. Ferdin tarihteki rolü malum. Akışın istikametini değiştiremez. Yalnız tempoyu hızlılaştırabilir, yavaşlatabilir. İşte o kadar. Tarihte fert denilen nesne, keyfiyetin değil, kemiyetin üstüne tesir edicidir. Bütün bunlar senin için, benim için, bizim için bilinen şeylerdir.

— Doğru.

— Öyleyse, bunu şimdi benim şahsıma tatbik edelim.

Birdenbire durdu. Gözlüğünü çıkardı. Mendiliyle camlarını sildi. Gözlüğünü taktı. Camların içinde büyüyen gözleri gözlerimdedir.

— Devam et, Benerci, dinliyorum.

— Hadisat öyle getirdi ki, ben hareketin muayyen bir inkişaf merhalesinde muayyen bir rol oynayan bir fert haline geldim.

— Doğru.

— Dünden itibaren katarın başında gidiyorum. Halbuki fizyolojim berbat.. Kafam elastikiyetini kaybetti. Dönemeçleri zamanında dönemiyeceğim. Ellerim lüzumundan fazla titriyor. Akıntıda dümen tutamıyacak bir hale geldiler. Akışın temposunu hızlaştırmak nerde? Onu yavaşlatmam muhtemeldir. İstmeden, irademin dışında, yanlış adımlar atacağım. Biliyorum, hareket belki beni altı ay sonra, bir sene sonra bir safra gibi fırlatacaktır. Fakat o beni fırlatıp atana kadar, ben ona fren olacağım. Halbuki ben kemiyette bile, bir sene değil, bir gün bile, irademin dışında, bilerekten ona ihanet edemem. Anlıyor musun? Diyeceksin ki yanılmıyan yalnız tembellerdir, budalalardır. İş yapan, yürüyen adam yanılır. Mesele yanlışın idrakindedir. Fakat, ya bu yanılma nesnesi katarın başındaki adam için bir kaide haline gelirse. Ve o adam katarın başında gidemiyeceğini bildiği halde, yerinde durmak için bir saniye olsun ısrar ederse. Bu bir ihanet değil midir? Ben bir saniye olsun, ihanet edemem. Bu benim uzviyetimde yok...

Benerci yine durdu. Sonra birdenbire gülerek :

— Hem ben bu meseleyi arkadaşlarla konuştum. Hallettik. Sana haltetmek düşer, dedi. Sen saate bak, kaç?

— Yedi.

— Hem, bu benim mesele nevi şahsına münhasır bir iş bile değil. Galiba LAFARG'la karısı da aynı vaziyete düşmüşler, aynı işi yapmışlar. Her ne hal ise. Şu senin tabancayı ver bakayım.

Pantolonumun arka cebinden tabancayı çıkardım. Koskocaman bir nagant. Benerci'ye uzattım. Aldı, masanın üstüne koydu.

Tekrar gözlüğünü çıkardı. Mendiliyle camlarını sildi. Gözlüğünü taktı. Camların içinde büyüyen gözleri gözlerimdedir.

— Şöyle pencerenin önünde birer cıgara tellendirelim, dedi.

Cıgaraları yaktık. Topraktan fışkırır gibi bol, renkli ve ılık bir yaz sabahının ışıkları karşı pencerelerin camlarında, Benerci'nin gözlüklerinde pırıl pırıl yanıyordu. Damlar, evler, ağaçlar ve sokaklar yıkanmış gibi nemli ve tertemizdi. Konuşmuyorduk.

Ağzımda, sonuna gelen cıgaranın acılığını duydum. Benerci ayağa kalktı. Cıgarasını masadaki tablanın içinde söndürdü.

— Pencereyi kapat. Sen de haydi artık git. İstersen âdet yerini bulsun diye bir kere kucaklaşalım, dedi.

Kucaklaştık.

Arkama bakmadan kapıdan dışarı çıkarken :

— Çocuklara selam söyle, dedi.

Merdivenleri ağır ağır inmeğe başladım. Dördüncü kat. Üçüncü kat. Merdivenleri hızlı hızlı iniyorum. İkinci kat. Merdivenleri koşarak iniyorum.

Tam sokağa çıktığım zaman, derinlerden, demir bir kapının hızla kapanması gibi tok bir ses geldi...

BU KİTABIN SON SÖZÜ

*"Kavgada
kendi kendini öldüren
lanetli bir
cenazedir
benim için :*

*Ölüsüne
ellerimiz
dokunamaz.
Arkasından
matem marşı
okunamaz."*

Sen artık
bu kitapta :
noktaları
virgülleri
satırları taşımıyorsun.

Sen artık
bu kitapta
koşmuyor
bağırıyor
alnını kaşımıyorsun.

Sen artık
bu kitapta
yaşamıyorsun.

Ve Benerci sen
bu kitapta :
kendi kendini öldürmene rağmen
benim ellerim senin
kanlı delik
şakağına dokunacaktır.

Cenazende
dosta düşmana karşı
matem marşı
okunacaktır :

MATEM MARŞI

Çan
çalmıyoruz.

Çan
çalmıyoruz.

Yok
salâ
veren!

Giden
o
biten
bir
şarkı değildir...

O
büyük
bir
ışık
gibi döğüştü.

Kasketli
bir güneş
halinde düştü.

Çan
çalmıyoruz.

Çan
çalmıyoruz.

Yok
salâ
veren!

Bu
giden
bir
biten
şarkı değildir.....

S

O

N

GECE GELEN TELGRAF

İlk Basım : 1932

GECE GELEN TELGRAF

Gece gelen telgraf

dört heceden ibaretti :

“VEFAT ETTİ.”

İmza yok.

Bu dört hece bile çok.

Bakıyorum duvara :

duvarda bir yara -

duvarda bir resim -

vefat edenin,

elimle çizmişim.

Saat bir.

Saat üç.

Saat beş.

Polis düdükleri, saatlar...

Yatağım bozulmamış.

Çekmecemde kâatlar :

bazıları

onun el yazıları.

Gece gelen telgraf,

dört heceden ibaret...

Şafak söküyor -

odam

geceden ibaret.

Avuçlarımda
ellerinin gölgesi dolaşan adam
demir parmaklıklardan gördü son gündüzünü.
Mahpushane doktoru
örterek paltosuyla upuzun yatanın yüzünü :
— Tamam!
dedi.
Bunu belki evvelki akşam
dedi.
Evvelki akşam
ben.....

Satıcılar geçiyor mahalleden.

Bakıyorum
gece gelen
telgrafta.
O mükemmel bir kafa
mükemmel bir yürek,
yumruklarıyla erkek
gözleriyle çocuğu.
Hudutsuz ve Allahsız bir baştı o.
Yoldaştı o..

* * *

Düşmanlar kına yaksın
dostlar girsin saflara.
Sen gözyaşı göstermeden ağlıyacaksın
gece gelen telgraflara....

1931

HABER

Onlardan haber geldi.

Oradan
onlardan.

Gömlükleri kirli değil
çatık değilmiş kaşları.

Yalnız biraz
uzamış tıraşları.

“Yandık!”

dememişler.

Dayanmışlar biliyorum.

“Dayandık!”

dememişler.

Gözleri gülerek

bakıyorlarmış adama.

Şakaklarında taze bir yara varmış ama,
çatık değilmiş kaşları.

Yalnız biraz
uzamış tıraşları....

ŞARKILARIMIZ

Şarkılarımız
varoşlarda sokaklara çıkmalıdır.

Şarkılarımız
evlerimizin önünde durmalı
camlara vurmali
kapıların ellerini sıkmalıdır,
sıkmalıdır

acıtana kadar,
kapılar
bağlı kollarını açana kadar....

Biz anlamayız
tek ağzın türküsünü.

Her matem gecesi
her bayram günü,
şarkılarımız
bir gaz sandığını yere yıkarak
sandığın üstüne çıkarak
kocaman elleriyle tempo tutmalıdır.

Şarkılarımız
çam ormanlarında rüzgâr gibi bize kendini
hep bir ağızdan okutmalıdır!!.

Şarkılarımız
ön safta en önde saldırmalıdır düşmana.
Bizden önce boyanmalıdır
şarkılarımızın yüzü kana...

Şarkılarımız
varoşlarda sokaklara çıkmalıdır!
Şarkılarımız
bir tek yüreğin
 perdeleri inik
 kapısı kilitli evinde oturamaz!.
Şarkılarımız
rüzgâra çıkmalıdır...

Lambayı yakma, bırak,
sarı bir insan başı
 düşmesin pencereden kara.
Kar yağıyor
 karanlıklara.
Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum.

Kar...
Üflenlen bir mum gibi söndü
 koskocaman ışıklar..
Ve şehir
 kör bir insan gibi kaldı
 altında yağan karın.

Lambayı yakma, bırak!

Kalbe bir bıçak gibi giren hatıraların
dilsiz olduklarını anlıyorum.
Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum.

PORTATİF KARYOLA

Bu onun karyolası
portatif bir karyola.
O her sabah
burdan çıkardı yola.
Ve her akşam
burda çözerdi ıslak ayakkaplarını.

Karyolanın başucunda kitaplar...
Açıyorum
birer birer
kitaplarını.

Satırların
üzerinde
ellerinin izi var.

Pencerenin içindeki
bu beyaz diş fırçası, bu bembeyaz sabun
onun...

Elsiz kolları göğsünde
yatıyor karyolanın üstünde
lâcivert gemici fanilâsı..

Bu onun karyolası
portatif bir karyola.

Duvarda külrengi bayramlık kasketi.
Yerde bir üçüncü mevki
tiren bileti.....

GÖMLEK, PANTOLON, KASKET VE FÖTRE DAİR

Bana :

"temiz gömlek
giymek
düşmanıdır," diyenler
varsa eğer,
muazzam hocamın resmine baksın.
Ustalarımın ustası Marks'ın
ceketi rehindeydi,
bir övün yemek yerdi dört günde.
Dalgalanırdı fakat
heybetli sakalı :
bembeyaz
tertemiz
kolalı
bir gömleğin üstünde..

Ütülü pantolona idam hükmü kim verdi?

Tosunlar,

şu bizim tarihi de mek parmak okusunlar :
1848'de kurşunlar

demir bir tarak gibi geçerken başından,
halis İngiliz kumaşından
halis İngiliz modasıyla
ütülü mum gibi bir pantolon giyerdi
- Alanglez -
insanların en büyüğü Engels...

Vladimir İliç Ulyanof Lenin
ateşten bir dev gibi çıktığı zaman
barikata,
yakalığı da vardı
kıravatı da..

Bana gelince :
Ben ki, herhangi bir proleter şairiyim,
Marksisto - Leninist şuur,
30 kilo kemik,
7 litre kan,
bir iki kilometre kadar,
damar,
adale, et, sinir ve deriyim;
ne kafamın dışındaki kasket
içindekine delâlet
eder,
ne de biricik fötrüm beni
geçmekte olan geçmişe alet
eder....

Buna rağmen
ben :
haftada altı gün kasketliyse eğer,
haftada bir gün
sevgilimle seyrana giderken
biricik fötrümü
tertemiz
giymek içindir bu...

Fakat
neden benim iki fötrüm yok?
Ne dersin üstat?

Tembel miyim?

Hayır!

Günde 12 saat

sayfa bağlamak,

ayakta dikilip

anası ağlamak

sapına kadar çalışmaktır..

Kapkara cahil miyiz?

Hayır!

Meselâ :

“Sat-Sin” bey kadar cahilü cühelâ
olmasam gerek....

Budala mıyım?

Eh,

pek

değil..

Belki biraz derbederim..

Lâkin hep

asıl sebep :

proleterim,

be birader,

proleter!!..

Ve benim iki fötrüm,
iki milyon fötrüm, ancak
her
proleter
gibi,
Borsalino - Habik - Mosan - Mançister
tezgâhlarının sahibi
olursam - olursak - olacak!...

Ve ilâââââââ,
Lâââââââââ!!!!!!...

5 ŞUBAT 931..

MAVİ GÖZLÜ DEV, MİNNACIK KADIN VE HANIMELLERİ

O mavi gözlü bir devdi.
Minnacık bir kadın sevdi.
Kadının hayali minnacık bir evdi,
 bahçesinde ebruliii
 hanımeli
 açan bir ev.

Bir dev gibi seviyordu dev.
Ve elleri öyle büyük işler için
 hazırlanmıştı ki devin,
yapamazdı yapısını,
 çalamazdı kapısını
bahçesinde ebruliii
 hanımeli
 açan evin.

O mavi gözlü bir devdi.
Minnacık bir kadın sevdi.
Mini minnacıktı kadın.
Rahata acıktı kadın
 yoruldu devin büyük yolunda.
Ve elveda! deyip mavi gözlü deve,
girdi zengin bir cücenin kolunda
 bahçesinde ebruliii
 hanımeli
 açan eve.

Şimdi anlıyor ki mavi gözlü dev,
dev gibi sevgilere mezar bile olamaz :
bahçesinde ebruliiiiii

hanımeli

açan ev..

GÜNEŞİN SOFRASINDA SÖYLENEN TÜRKÜ

Dalgaları karşılayan gemiler gibi,
gövdelerimizle karanlıkları yara yara
çıktık, rüzgârları en serin
uçurumları en derin
havaaları en ışıklı sıra dağlara.
Arkamızda bir düşman gözü gibi karanlığın yolu.
Önümüzde bakır taslar güneş dolu.
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız!

Dağlarda gölgeniz göklere vursun,
göz göze
yan yana
durun çocuklar.

Tasları birbirine vurun çocuklar.
Doldurun çocuklar,
doldurun
doldurun
doldur içelim.

Başları
göklere
atalım
serden geçelim..

Heeey, nerden geçelim?
Yalnayak

koşarak
devlerin
geçtiği
yerden geçelim.

Heeey

hop

Heeeey

hep

birden geçelim.

Doldurun çocuklar,

doldurun

doldurun

doldur içelim.

Dostların arasındayız!

Güneşin sofrasındayız!

BU YAZI UZUN SENELER DÜNYA EMPERYALİZMİ-
NİN ŞARKTA KANLI BEKÇİLİĞİNİ YAPAN
ÇARLIK RUSYASININ NE SURETLE
ÖLDÜĞÜNE DAİRDİR

Bin dokuz yüz on yedi
ikinciteşrin yedi...
Yumuşak ve derin
sesiyle Lenin :
"Dün erkendi, yarın geç
zaman tamam bugün," dedi...
Yağlı çarklılarla yağlı işçiler :
"Bugün!" dedi.
Ölümü açlıktan öldüren siper :
"Bugün!" dedi.
Ağır
çelik
kara
toplalarıyla AVRORA :
"BUGÜN!" dedi,
"BUGÜN!" dedi..

Artık
ne kışlık sarayda
sarhoş eteklerin ipekli sesi,
ne paskalya çanlarında deli duası çarın,
ne Sibiryâ yollarında zincir iniltisi...

Artık
votka kadehlerinde ıslanmıyacak
sarı sarkık bıyıkları pameşçiklerin.
Kara toprağın üstünde bir avuç kan gibi
yanmıyacak,
bakır sakalları
açlıktan ölen mujiklerin.

Artık
kararmıyacaktır karlı sokaklar
kara bir rüzgâr gibi geçen
Çarın kazaklarından.
Sarkmıyacaktır işçi kadınların
kanlı saçları :
kara kalpaklı kazakların mızraklarından.

Yandı kanatları iki başlı kara kartalın,
düştü yere,
öldü.
Buzlu Baltık denizinin kıyısında
bir pencere örtüldü.
Açıldı bir pencere.....
Bin dokuz yüz on yedi
ikinciteşrin yedi...

HİÇBİR AĞAÇ BÖYLE HARİKULÂDE BİR YEMİŞ VERMEMİŞTİR

Topraktan ateşten ve denizden
doğanların
en mükemmeli doğacak bizden...

.....
..... ve insanlar ellerini
korkmadan
düşünmeden
birbirlerinin ellerine bırakarak
yıldızlara bakarak :
— "Yaşamak ne güzel şey!"
diyecekler;
bir insan gözü gibi derin
bir salkım üzüm gibi serin
bir ferah
bir rahat
bir işitilmemiş şarkı söyleyecekler..

Hiçbir ağaç
böyle harikulâde bir yemiş vermemiş
olacaktır.

Ve en vadedici
bir yaz gecesi bile
böyle sesler
böyle inanılmaz renklerle
sabaha ermemiş olacaktır..

Topraktan
ateşten
ve denizden
doğanların
en mükemmeli doğacak bizden...

Bu yazı gizli bir din halinde bir nevi Neo-faşist bir ideoloji yaptıkları halde bunu ikrardan sakınanlara aittir. Böyle bir halt karıştırmıyoruz, diyenler üzerlerine alınmıyabilirler.

Onlar istiyorlar ki
çift ağızlı baltalarıyla
yuvarlansın kafalarımız önüne yarın —
o kara gömlekleri beyaz kordonlu
golf pantolonlu
kadroların..

KARDEŞLER!

Onlara sokakta rastlarsanız eğer
ölümü görmüş gibi çevirin başınızı.
Kirpiksiz sarı gözler gözünüze bakarken
arkadan sırtınıza bir
bıçak girebilir....

Onlar istiyorlar ki
kara toprağın kalbi durana kadar
biz pazarda kelepirci bir mal gibi satalım
kafamızın ışığını, gücünü kolumuzun..
Kadınlarımızı karşılarında oynatalım.
Ve dumanlanmağa başlayınca
gözümüzün bakışı,

yavaşlayınca
damarlarımızda kanın akışı
karaya vurmuş balıklar gibi
köprü altlarında yatalım..

KARDEŞLER!

Onlara elleriniz dokunmuşsa eğer
yedi tas su dökün ellerinize.
Yırtarak bayramlık gömleğimi ben
peşkir yaparım size...

Biz
ayrı dillerde aynı şarkıyı okuyanlar,
Biz
aynı yastıkta yatar gibi
toprağa başlarını yan yana koyanlar,
Biz,
yüzümüzün derisi koyu açık yanmış diye,
saçlarımız ayrı ayrı boyanmış diye
barsaklarımızı birbirimizin avucuna dökerek
birbirimizin gırtlığını dişimizle sökerek
gebereceğiz...

Ve kadrolar
parlatarak
kara gömleklerinin beyaz kordonlarını
gömecek kadife koltuklara
golf pantolonlarını...

KARDEŞLER!

Onların adına benziyorsa adınız eğer
adınızı değiştirin.
Vebanın girdiği kapıdan girin
onların evine atmayın ayak....

Onlar istiyorlar ki
Çift ağızlı baltalarıyla
yuvarlansın kafalarımız önüne yarın —
o kara gömlekleri beyaz kordonlu
golf pantolonlu
kadroların.....

ORADA TANIDIKLARIM

I

Bir kafes.

Bir kanarya kuşu.

Sarı kanatların

tellere vuruşu.

Kitaplar, kitaplar,

Puşkinden Mayakofskiye kadar

şiiir kitapları..

Kitaplar, kitaplar,

Felsefe - Diyalektik Materyalizm.

İktisat - Dört cilt Kapital.

Bir keman -

yeni doğmuş bir çocuk gibi yatıyor kutusunda.

Pencere açık.

Dışarda şehir -

ayışıklı uykusunda...

Gözler.

Kocaman, berrak, iri,

iki mavi damla gibi gözleri..

Kumral

kıvırcık

bir sakal.

Yüzü beyaz....

Pencere açık.

Gece.

Yaz....

Odada ikimiz.

Konuşuyor o :

— "İsterdim ki ben,

Şarkılarımı söylesinler benim

el ele tutuşup dönerken

çocuk bahçelerinde çocuklarımız..

Duyduğum seslerin en güzelidir —

bir yaz gecesi —

dizimde yatan bir çocuğun

bana yıldızları soruşu.."

Bir kafes.

Bir kanarya kuşu.

Bir keman -

yeni doğmuş bir çocuk gibi yatıyor kutusunda.

Pencere açık.

Dışarda şehir -

ayışıklı uykusunda.

Odada ikimiz.

Konuşuyor o :

— "İsterdim ki ben,

bir kitap bekçisi olayım

camları güneşli bir kitap evinde.

Duyduğum zevklerin en doyulmazıdır —

yıldızlı cenup denizlerinin alevinde

sabahlar gibi

sevilen bir kitap başında sabahlamak...."

Kitaplar, kitaplar,

Puşkinden Mayakofskiye kadar

şiir kitapları.

Felsefe - Diyalektik Materyalizm.

İktisat - dört cilt Kapital.

Gözler.

Kocaman, berrak, iri,
iki mavi damla gibi gözleri.

Duvarda bir tabanca -

N A G A N T ..

Pencere açık.

Dışarda yaz.

Gözler.

Yüzü beyaz.

İkimiz.

Konuşuyor o :

— "Öldürüyorum.

Öldürüyorum.

Öldürüyorum.

Boşalan bir çuval gibi devrildiklerini görüyorum.

İş ağır.

Fakat...."

Duvarda bir tabanca -

N A G A N T ..

İkimiz.

Konuşuyor o :

— "Kalbini, kellesini, bağrını

— TEK KELİME—

inkılâba verenler

taşırılar bizde yükün en ağırını.

Öldürüyorum.

Devrildiklerini görüyorum...

**Halbuki ben
çocuklarımız el ele tutuşup dönerken
şarkılarımı....**

Ben..

Bir kitap evinde...

**Yıldızlı cenup denizlerinin alevinde
sabahlar gibi
sevilen bir kitap başında sabahlayım..."**

Yüzü beyaz.

Pencere açık.

Gece.

Yaz..

SESLER GELİYOR.....

Sesler geliyor günbatısından
sesler....

Koynunda güneşin kaybolduğu zindan
aydınlanacak mı?

Bekliyelim mi?
Bekliyebilir miyiz?

Biz
gündoğusunun milyonlarla milyonu
bekliyoruz bunu..

Sesler geliyor günbatısından
sesler..

Biz
çıplak ayaklı Hindistanın açlığını
esmer gözlerinde bir alev gibi taşıyanlar.

Biz
sarı yüzlerinden gözleri bıçak yarası gibi bakan
kavga meydanlarında kellesini koparıp
kocaman kanlı sarı bir çiçek gibi bırakan
Çin seddinin kulileri....

Biz
Borneo, Sumatra, Cava köylüleri....

Biz...
Biz güneşin doğduğu yerden haykırıyoruz
mavi gömlekli, mavi gözlü Almanyalılara...
Ve istiyoruz ki olsun naramızın aksisedası
Krup fabrikalarından kopan :

— HURRRA.....

Kurtuluşun kırmızı eli
 dolaşüyor üstünde Almanyanın.
 Dışarı fırlamak için tepiniyor
 amele mahallelerinde tanklar.
 Berlinin caddeleri kulak asıyor yine
 Spartaküslerin ayak sesine..
 Göbeğinden çatlıyacak Avrupa.
 Avrupanın çatlıyacak göbeği....

Çatlıyacak
 çatlıyor
 çatla...
 Çabuk olun haydı...
 Diyelim :
 — . . DI....
 Diyelim milyonlarla milyon ağız birden :
 — ÇATLADI.....

Söyle Berlin....
 Söyle...
 Elleri bombalı mavi gömleklilerin
 bekliyecek mi yine
 Unter den Linden caddesinde nöbet?
 Alevden bayrakların üstünde
 yeniden can bulacak mı Karl Liebknecht?

Avrupa bocalıyor..

Hava fırtınalı

omurga delik

serdümen sarhoş..

Kooooş....

Dümen başına.....

Sesler geliyor günbatısından

sesler....

HOŞ GELDİN

Hoş geldin!
Kesilmiş bir kol gibi
omuz başımızdaydı boşluğun...

Hoş geldin!
Ayrılık uzun sürdü.
Özledik.
Gözledik...

Hoş geldin!
Biz
bıraktığın gibiyiz.
Ustalaştık biraz daha
taşı kırmakta,
dostu düşmandan ayırmakta...

Hoş geldin.
Yerin hazır.

Hoş geldin.
Dinleyip diyecek çok.
Fakat uzun söze vaktimiz yok.
YÜRÜYELİM.....

1932 Birinciteşrin 5.
Çarşamba gecesi.

“— Nâzım yoldaş.
benim kızım
beş yaşında.
Benim kızının annesi
1922 senesi.
Benim kızım
dinledi ilk duvarcı türküsünü
kurduğumuz yapının.
Yapı yükseldi
yapı büyüdü.
Yeni yapıda yeni dokumacılar
yeni renklerle yeni kumaşlar dokuyor.
Benim kızım büyüdü,
benim kızım Alfabe okuyor.
Ben büyüdüm
felsefe okuyorum.....”

Bir masa.
Başında masanın
beyaz keten elbiseli
Tavariş Marusa.
Duvarlarda fotoğraflar ,
bakıyorlar insana rüya görür gibi.

Duvarlarda fotoğraflar -
bir fabrika avlusunda çekilmiş bazıları,
üzerinde bazısının
Mogol, Uygur, Çin, Lâtin, Rus, Tatar yazıları....
Bir masa
üstünde masanın
mavi bir Ukranya kâsesi.
Karanfiller.
Marusa'nın sesi :

—"Sene 918.

Zırhlı trenle Kiyefe gitmedeyiz.

Kış.

Gece.

Kar.

Ayın içinden bir manzara gibi

Ukranya stepleri karın altında yatıyorlar.

Havada tek bir insan sesi yok.

Dünyanın üstünde donmuş bir dünya gibi

susan havada

yalnız tekerleklerin şarkısı.

Kış.

Gece.

Kar.

Vagonda bizimkiler uyuyorlar.

Kapı açık.

Yıldızlar düşüyor içeriye.

İpekli bir kumaş yırtar gibi

yürüyor yırtarak geceyi tiren.

Uyuyor bizimkiler.

Bekliyorum ben

Mahnodan esir alınan

iki köylü neferi.

**Yıldızlar düşüyor içeriye.
Gözlerime yalvarıyor
esirlerin gözleri :**

— “Bırak bizi
bırak bizi
bırak...
Aç gözlerle aç öküzler
bekliyor bizi.
Bekliyor bizi toprak.
Bırak bizi
bırak...”

**Kapı açık.
Yıldızlar düşüyor içeriye.
Öldürebilirim,
yalvaran gözlere bakamam.
Başımı çevirdim geriye..
Ve
tekrar baktığım zaman
karın üstünde iki korkuydu kaçan.
Diz büktüm.
Mavzer.
Geçti bir saniye.
“Bırak bizi”
Üç saniye..
“Aç gözlerle aç öküzler”
Dört saniye..
“Bekliyor bizi toprak”
Beş, altı, yedi..
Namluda
arpacık
titredi.**

Geçiyor saniyeler.

Mavzer.

Kaçanların peşinden altı fişenk yaktım.

Ve hiçbir

değmedi

hedefe.

Nasıl oldu bu?

Gökte uçan turnayı gözünden vuran kadın,

Vuramadın...

Vurmalıydım ama..

Kavgada düşmanın

aile ismi sorulmaz.

İnkılâbın nöbetinde

dolaşık yumak gibi bir yürekle durulmaz..

.....

.....

Kış.

Gece.

Kar.

Hatıralar..

Hatıralar..

.....

.....

Köyden yoldaşlar göndermiş

Ukranya ekmeği yemez misiniz?"

Beyaz keten bir örtü.
Tombul esmer bir Ukranya ekmeği.
Çavdarlı bir yaz kokusu esmer ekmekte..
Masa.
Başında masanın
beyaz keten elbiseli
Tavariş Marusa.....

HİCİV VADİSİNDE BİR TECRÜBEİ KALEMİYE

Bir varmış
bir yokmuş.
Develer tellallık edip satarken develeri,
bir benim babam varmış,
bir de bir zatımuhteremin pederi.

Benim babam
dazlak kafalı ufak tefek bir adam.
O bir zatımuhteremin pederi
ikinci Sultan Hamidin
meşhur hırsız seraskeri.

Benim babam,
dolu koymuş
boş çıkmış,
bütün ömrünce çevirmiş simsiyah defterleri.
O, bir zatımuhteremin pederi —
Yemen çöllerinde açlıktan ölenlerin
suyundan, ekmeğinden çalarak,
kumun üstünde akan kandan
yüzde yüz komisyon alarak
han, hamam, apartıman yapmış...

Ey zatımuhterem!
Şaire, "Kısa kes, diyelim, sözlerini!"
Ölmüş sizin serasker
peder.

Benim de babam öldü.
Ve dünyaya yummadan evvel
ışıklı çocuk gözlerini
siz onun yanındaydınız.

Son beş papelin hesabını vermeden ölmesin, diye
kalbinin atışını saydınız.

Tutmuyordu babamın öpülesi elleri.

O eller..

Babamın gözleri artık
simsiyah defterleri göremiyordu...

Fakat yine siz haklısınız :

o gündü hesap günü.

Taktınız tenezzülen kendi elinizle siz

bir ölünün burnuna gözlüğünü,

beş papelin hesabını istediniz.

İşte o hesabı şimdi ben veriyorum.

Size bir tokat

borcum vardı.

Dikkat!

Kolumu geriyorum.

İkimiz karşı karşıyayız.

Sizin peder ölmüş.

Öldü benim babam.

Karşı karşıya kaldık iki meşhur adam.

Benim şöhretim nereden gelir,

ben neyimle meşhurum —

— MALÛM!.

Size gelince;
sizi meşhur eden şey :
hırsız bir babanın kanlı altınlarını çalan
hırsız bir oğlun parasıdır.
Sizin şöhretiniz :
lânetle dolu bir yükün
çuval darasıdır.
Şöhretiniz :
kıvrak çengiler, büyük kemancılar veren
çingene çadırlarının yüz karasıdır.
İnanmazsanız eğer,
karıştırsın âlim efendiler
kalın yapraklı kitaplar gibi seneleri :
anlarsınız ki, Edirne boyu
çingeneleri,
görmemiştir soyunuz gibi bir soyu...

Bir varmış
bir yokmuş.
Develer telallik edip satarken develeri,
bir benim babam varmış,
bir de bir zatımuhteremin pederi.

Ey zatımuhterem!
Ölmüş sizin serasker
peder.
Öldü benim babam.
Karşı karşıya kaldık
iki meşhur adam...

1933

GİDEN

Camların üstünde gece ve kar.
Bembeyaz karanlıkta parlıyan raylar —
uzaklaşıp kavuşulmamayı hatırlatıyor.
İstasyonun
 üçüncü mevki bekleme salonunda
siyah başörtülü,
 çıplak ayaklı bir çocuk yatıyor.
 Ben dolaşıyorum...

Gece ve kar — pencerelerde.
Bir şarkı söylüyorlar içerde.
Bu, giden kardeşimin en sevdiği şarkıydı.
En sevdiği şarkı...
En sevdiği....
En.....

Kardeşler, bakmayın gözlerime
ağlamak geliyor içimden...

Bembeyaz karanlıkta parlıyan raylar —
uzaklaşıp kavuşulmamayı hatırlatıyor.
İstasyonun
 üçüncü mevki bekleme salonunda
siyah başörtülü,
 çıplak ayaklı bir çocuk yatıyor..

Gece ve kar pencerelerde.
Bir şarkı söylüyorlar içerde!..

1933

ÜÇ SELVİ

Kapının önünde üç selvi vardı.

Üç selvi.

Selviler rüzgârda sallanırlardı.

Üç selvi.

Kökleri yerde, başları yıldızlarda

üç Selvi.

Selviler sallanırlardı rüzgârda.

Üç Selvi.

Bir gece düşman bastı evi.

Üç selvi

Yatağında öldürüldüm ben.

Üç selvi.

Kesildi selviler köklerinden.

Üç selvi.

Artık ne kökleri yerde, başları yıldızlarda

üç selvi.

Selviler sallanmıyorlar rüzgârda.

Üç selvi.

Mermer bir ocakta parçalanmış yatıyor

üç selvi.

Kanlı bir baltayı aydınlatıyor

üç selvi.

1933

Çeneni avuçlarının içine alıp,
duvara dalıp
kalma!.

Çeneni avuçlarının içine alma!.

Kalk!

Pencereye gel!

Bak!

Dışarda gece bir cenup denizi gibi güzel,
çarpıyor pencereye dalgaları..

Gel!

Dinle havaları :

havalar seslerin yoludur,

havalar seslerle doludur :

toprağın, suyun, yıldızların

ve bizim seslerimizle...

Pencereye gel!

Havaları dinle bir :

Sesimiz yanındadır,

sesimiz sizinledir...

1933

BİR AYRILIŞ HİKÂYESİ

Erkek kadına dedi ki :

— Seni seviyorum,
ama nasıl,
avuçlarımda candan bir şey gibi kalbimi sıkıp
parmaklarımı kanatarak
kırasıya,
çıldırasıya...

Erkek kadına dedi ki :

— Seni seviyorum,
ama nasıl,
kilometrelerle derin, kilometrelerle dümdüz,
yüzde yüz, yüzde bin beş yüz,
yüzde hudutsuz kere yüz...

Kadın erkeğe dedi ki :

— Baktım
dudağımla, yüreğimle, kafamla;
severek, korkarak, eğilerek,
dudağına, yüreğine, kafana.
Şimdi ne söylüyorsam
karanlıkta bir fısıltı gibi sen öğrettin bana..
Ve ben artık
biliyorum :

Toprağın —
yüzü güneşli bir ana gibi —
en son en güzel çocuğunu emzirdiğini..

Fakat neyleyim
saçlarım dolanmış
ölmekte olanın parmaklarına
başımı kurtarmam kabil
değil!

Sen
yürümelisin,
yeni doğan çocuğun
gözlerine bakarak..

Sen
yürümelisin,
beni bırakarak...

Kadın sustu.

SARILDILAR

*Bir kitap düştü yere..
Kapandı bir pencere...*

AYRILDILAR...

En güzel günlerimin

üç mel'un adamı var :

Ben sokakta rastlasam bile tanımayım diye
en güzel günlerimin bu üç mel'un adamını
yer yer tırnaklarımla kazıdım
hatıralarımın camını..

En güzel günlerimin

üç mel'un adamı var :

Biri sensin,

biri o,

biri ötekisi..

Düşmanımdır ikisi..

Sana gelince...

Yazıyorsun..

Okuyorum..

Kanlı bıçaklı düşmanım bile olsa,
insanın

bu rütbe alçalabilmesinden korkuyorum..

Ne yazık!..

Ne kadar

beraber geçmiş günlerimiz var;

senin

ve benim

en güzel günlerimiz..

Kalbimin kanıyla götüreceğim
ebediyete
ben o günleri..

Sana gelince, sen o günleri —
kendi oğluyla yatan,
kızlarının körpe etini satan
bir ana gibi satıyorsun!.

Satıyorsun :
günde on kâat,
bir çift rügan pabuç,
sıcak bir döşek
ve üç yüz papellik rahat
için....

En güzel günlerimin
üç mel'un adamı var :
Biri sensin,
biri o,
biri ötekisi...

Kanlı bıçaklı düşmanımdır ikisi...
Sana gelince...

Ne ben Sezarım,
ne de sen Brütüssün...
Ne ben sana kızarım
ne de zatın zahmet edip bana küssün..
Artık seninle biz,
düşman bile değiliz..

1933

AMERİKAN ŞAİRLERİNDEN TERCÜMELER

Martin Russak, Ralph Cheyney,
Jim Waters

Nail V. ile beraber tercüme edilmiştir.

BİR DOKUMACININ ÖLÜMÜ

Martin Russak'tan

Şehri boydan boya örtmeğe yetecek kadar
harikulâde bir örtüyle örtecek kadar
ipek dokumuştı o...

Fakat şimdi o :
uzanacaktır,
çamurlu, kurtlu ve basık bir damın altında,
ebediyen karanlık bir akşamın altında..

Değil bir lokma ekmek için;
muazzam servetler yaratan onu
temizce gömmek için, —
dokumacı arkadaşlar! —
size bir şey demeğe geldim :
Sizden,
sizin ayrı ayrı hepinizden
beş on para istemeğe geldim.

JACQUARD MAKİNASININ ÇİÇEKLERİ

Martin Russak'tan

Ne güzel, ne güzeldir,
Jacquard makinasında dokuduğum
yeşil, kıvıl, mor
ışılıklı çiçekler...

Onlar bana,
Haledon'da bir çayırı,
kırı
ve ağaçları hatırlatıyor..

Bahar...
Pırıldıyor güneşte papatyalar...
Güzel Jacquard çiçekleri...

Onlar bana,
tatlı Pequonack kıyılarını
ve göz kamaştırıcı yamaçlarını hatırlatıyor...

Ey güzel ve hazin;
hazin Jacquard çiçekleri...

Dünyaya hoş geldin bebek!

Ağzını aç ve bağır...

929'da Hoover'in memleketinde dünyaya gelmek

En büyük felâket sayılır...

Bize eğer

"İster miydiniz bu küçüğü?" deseler,

biz,

yalan söylemeden cevap veririz :

— Hayır...

Pembe yumuk yumruklarını sık

ve daha kuvvetle bağır...

Sen,

biz büyüklerden

daha akıllısın bebek!.

Yemek

yemek

istersin

ve susturmak kabil değildir seni

vermeden yemeğini...

Kocaman

gözlerin

sorular :

"Siz

kimsiniz?."

— Baban...

O bugün bir

ücretli esirdir,

sen ona meydan okumalı, sen onu yenmelisin..

Ve yarın...

Öldüğüm zaman

papatyalar ve lahanalar bitecek üstünde

beni örten toprakların....

Bana sadık kal demiyorum.

Ben

daha iyisini beklerim senden..

Senin bu memlekete sadık olmanı da istemiyorum.

Burada doğduysan eğer

kabahat senin değil..

Göbeğini kesenin değil..

Onu ben de yolda bulmadım.

Kristof Kolomb keşfetti onu.

Ve sonra

atıldı zindanlara,

zindanda öldü...

Daha hızlı bağır bebek!.

Uzun uzun memeyi em ve büyü..

Yalnız bir şeyi bil :

sen bir amelesin

ve elleri yumuşak olanlara

hiçbir zaman,

sonuna kadar itimat etmemelisin.

Anna McGuire,
iyi bir kadın arkadaşımı benim,
o delikanlı yaşımdı benim...
Benimle aynı fabrikadaydı yeri..
Sıcak yaz geceleri,
şehrin
 içinden akan nehrin
 kenarında,
tahta sıralarında
oturur birlikte dondurma yerdik..

Bu çok eski günlerdeydi..

Dün :
Annayı bir herifin kolunda gördüm...
Üstünde güneşli bir deniz dibi,
batan bir ağustos güneşi gibi
ışıklı bir gece esvabı vardı.

Ben,
okudum yeni mesleğini onun,
yanaklarının
ve dudaklarının
 renginden...

PORTRELER

İlk Basımı : 1935

ŞİİRİME DAİR

Ne binecek sırma palanlı bir atım,
ne bilmem nerden gelirâtım,
ne mülküm, ne malım var.
Sade bir çanak balım var.
Rengi ateşten al
bir çanak bal!

Balım her şeyim benim..
Ben
mülkümü ve malımı
yâni bir çanak balımı
koruyorum haşarattan.
Bekle kardeşim bekle..
Çanağımda
balım olsun,
gelir arısı
Bağdattan..

BİR PROVOKATÖR ÜSTÜNDE HİCİV DENEMELERİ

“Sen ölmedin, seni öldürdüler zavallı kadın.”

T. F.

Sen çıkmadın
çıkardılar karşıma seni!
Kıllı, kara elleriyle tutup enseni
gövdeni yerden bir karış kaldırdılar,
sonra birdenbire
bırakıp yere
seni pantolonumun paçasına saldırdılar.

Bir düşün oğlum,
bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ki, son defa
anlıyabilesin :

Sen bu kavgada
bir nokta bile değil,
bir küçük, eğri virgül,
bir zavallı vesilesin!..
Ben, kızabilir miyim sana?
Sen de bilirsin ki, benim âdetim değildir
bir posta tatarına

bir emir kuluna sövmek,
efendisine kızıp
uşağını dövmek!.

Sen de bilirsin ki, jurnal esnafı, senin gibiler
tutulup kulaklarından birer birer
teşhir edilirler..

Ben, sadece söküp
bir fitnenin otuz iki dişini,
ve Babîâli kaldırımlarına döküp
geleceğini, geçmişini
aldım omuzuma işte bu teşhir işini....

Bir düşün oğlum,
bir düşün ve inkâr etme ki;
Keteon matbaasında ut çalıp
ayak şarkıcılarına beste tâlim eylemek,
ve o biçare Larus'un ırzına geçip
zatını âlim eylemek,
sana pek
zor geldi ki, demek;
aranızda dolaşır görünce
benim "Orhan Selim" adlı dilsiz
ve kolu bağlı gölgemi,
hemen aزیya alıp gemi
Faşisto-demokrato-liberal
bir jurnal
yazıp
delikanlıyı yere çalmak
ve bir miktarı minasip elden almak
istedin!..

Elden alıp almamana
karışmam ama,
biz,
gölgemizi bile çiğnetmeyiz adama!

Bir düşün oğlum,
bir düşün, ey, göbekli patron veletlerinin

“Doğru yol” göstericisi,
bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ve hatırla ki, son defa :
O, takma aslan yeleli Namık Kemal üstadın senin;
abanoz ellerinden

zenci kölesinin
som altın taslarla şarap içerek
ve “didarı hürriyet”in dizinde
kendi kendinden geçerek :

“Yüksel ki yerin
bu yer değildir,
Dünyaya geliş
hüner değildir!”
demiş...

Sen de yükseldin uyup
onun sesine
“La dam o kamelya”nın fesli figüranlığından
Ahmet Haşimin “Degüstasyon”daki iskemlesine..

Bir düşün oğlum!
Bir düşün ve mezarların hududunu aşma!
Kendine güven üstat
babana değil,
bir ölüyü koluna takıp dolaşma!
Öyle zart zurt eşilmez toprağı gidenlerin!
Rahat bırak oğlum
rahat bırak uyusun
O muhterem “şehidi hürriyet” bey pederin!
Hem böyle daha iyi.
Çünkü bak ortada
ne yeni bir İngiliz - Boer
harbi var,

ne de tebrik istiyen bir İngiliz elçiliği..

Ölüleri rahat bırak oğlum.

Rahat bırak uyusun benim de gidenlerim!

Sen de bilirsin ki ben

ne dedemden

miras bekledim,

ne babamdan şeref, şan!

Hasep, nesep, kan, soy, sop işinde yoğum.

Çünkü ne soyu sicilli bir buldoğum

ne de tecrübelik bir tavşan.

Ben sadece ölen babamdan ileri

doğacak çocuğumdan geriyim,

ve bir kavğanın adsız neferiyim..

Ey ihtisas mahkemeleri kaçığı

ve Despinis Kokonun aftosu,

ey marka malı kör

provokatör,

ve ey zavallı yetim...

Yoktur şimşiri kahrını inkâra niyyetim...

Kokla, çek ve iç,

üzülme hiç...

Billâhi cihan bilir ki, sen

kahraman, ulusal muhaliflerimizdensin!

Kokla, çek ve iç

üzülme hiç.

Yalnız, ara sıra

bakıp aynalara

bir deve derisinden beli değnekli Hacivat düşün.

Bir düşün oğlum :

müdahin, çelebi hazreti Hacivatın

giyerek harp ilâhı göbekli Marsın üniformasını
kahramanane bir dalkavuklukla hesap sormasını.

Bir düşün oğlum,
bir düşün ey sayın provokatör...
Her dövüşen sersemdir senin için
her anlayıp inanan kör.
Ve sen ki, bir fikre bağlanışın
azılı düşmanısın;
anlat bana nasıl oldu şu,
anlat bana nasıl oldu da sen,
yanarak boynu müsellesli bir mason imanıyla
boyamak istedin Süleymanın çift sütununu
o biçare "hürriyeti efkâr"ın kanıyla?
Hem, ne derin bir inanışmış ki, bu,
ne müthiş bir ateşle yanıışmış ki, bu,
göze aldırılmış sana
fenafil-maşırıkı âzam olmayı,
mason localarına üç defa başvurup
mason localarından üç defa kovulmayı.

Bir düşün oğlum,
bir düşün ve inkâr etme ki;
gizli gece yolculuklarından kalmadır senin alın terin.
Sen her gece
el ayak çekilince
"Nuvel Literer"ın
bir arşınlık duvarından aşarak
ve parmaklarının ucuna basıp dolaşarak
yapraklarında onun
apartırsın satırlarını birer birer
Cingözle beraber.

Fakat her duvar
bir karış değildir.

Her duvardan atlamayı kesmez senin gözün
ve her fikrin açılmaz kapıları
maymuncuğuyla Cingözün..

Okuman lâzım evlât.

Evirip çevirmeyi, göze girmeyi, falan filân
bırakıp
okuman....

Bir düşün oğlum,
bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ve benden öğren ki son defa :
FİKİR dediğin

şeyin

Karabet ustanın uduna benzemez suratı.

O, ne şapırtılarla çiğnemen bir sakız,
ne "Vatan-Silistre"de Abdullah çavuşun tiradı,
ne de "Bir Akşamdı"da müteverrim bir bayan ilâcıdır.

O, şahlanmış bir kahva atı
kalın kabzalı bir savaş kılıcıdır
Bu ata atlıyacak yürek
ve bu kabzaya bilek
gerek....

1935 - 7 - 20 - 11

ORHAN SELİM

Benim sıska
benim cılız
benim zavallı çocuğum Orhan Selim!

Sen
benim,
ne gözüm
ne kolum
ne kafamsın;

sen
benim,
bir kurşun balyası gibi, sıska sırtına bindiğim
ve alnının teriyle geçindiğim
ilk
ve son adamsın!

Sana sevgi
sana saygı
sana minnetle uzanıyor elim.

Sen
yaptığı iyiliği yüze vuran değilsin
ve ben
nankör değilim..

Benim sıska
benim cılız
ve üstüne üstlük
bir yudumluk soluğuna bakmadan
şişirilmiş davulların arasında
türkü söylemeğe kalkan
benim sersem çocuğum Orhan Selim!

Kalmasın
hatırın
ama,

yok okumağa

değer

bir tek satırın!

Böyle hiç

bu kadar boş

bundan daha kötü verim verilmez!

Deme ki, "gösterilmez

daha usta bir marifet iki papele!"

Bak :

içleri boş kalıpları fırlatarak, tutarak

cümlelerde senden iyi hokkabazlık yapıyor

delikanlı doçentlerin en cahili bile!..

Benim sıska

benim cılız

benim zavallı çocuğum Orhan Selim!

Bu sözlerim

yüreğini ters taraftan sarmasın,

yüzün kızarmasın!

Boş ver, aldırma pek!

Kötünün kötüsü yazman gerek!

Bu

bence daha doğru

daha iyi!..

Yalnız unutma bir şeyi :

yorulur da

ayağın kayarsa eğer

seni herkesten önce ben

taşlarım!

Fakat bugün

sende beni sattığını gösteren

bir tek satır bulanın

alnını karışlarım!

Kafası

yüzde yüz uygun muydu kafama
bilmiyorum, ama
o benim soyumdandı.

Etiyle, kanıyla değil,
belki de heyecanıyla değil,
batırıp parmaklarını kanayan yarasına
beyninin ışığını sattığı için
bir ekmek parasına.

Fakat ne yazık ki, o,
namludan kopan bir kurşun gibi haykırıp,
karanlık acıların camını kırıp
güneşi dolu dizgin gözlerine dolduramadı!
Gün geldi, ağrıdan ayakta duramadı.
Ve işte o zaman
çocuğunu boğan
aç bir ana gibi,
bir çözülmez çemberin kıvranarak içinde,
boğdu kendi elleriyle yüreğini
bir rakı kadehinde.

Tutunmak istedi, kaçtılar;
çalıştı, kırbaçladılar;
susadı, kendi kanını içti o!
Parça parça insan kafası satılan,
kaldırımlarında aç yatılan
bir caddeden
mukaddes bir ıstırap şarkısı gibi gelip
geçti o!..

CEVAP : I

Behey!

Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam;

Behey!

Kara maça bey!
Sen şiirin asil kamusuyla konuşuyorsun,
ben asaletten anlamam.

Şapka çıkarmam konuştuğun dile,
düşmanıyım asaletin
kelimelerde bile.

Behey!

Kara maça bey!
Ben bilirim

bu tehevvr bu şikâyaaat niçin?

Bilirim

beni uykumda boğmak için
bekliyorsun geceyi..

Ben ki bileklerimde tel kelepçeyi
bir altın bilezik gibi taşımışım,
ben ki ilmikleri sabunlu iplere bakıp
kıllı kalın enseme kaşımışım,
tehdidine pabuç
bırakır mıyım hiç?

Behey!

Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam,

Behey!
Kara maça bey,
behey, yüzü kara.
Ruhunu zenci bir esir gibi çıkardın pazara,
bir orospu odası yaptın kafatasını...
Hâki ceketli ölülerin ceplerinden
çalarak parasını
satın aldın kendine
İsviçre dağlarının havasını.
Ve işte bundandır ki, bugün
ablak sarı suratında senin
kanlı altınların kızıllığı var..

Acayip rüzgârlar esmiyegörsün başımdan.
Yoksa musahhih maaşımdan
haftada üç papel taksite bağlayıp seni
bir şamar oğlanı gibi kullanırım.
Beyimin böyle işlerle ülfeti var sanırım,
mükemmel yapar vazifesini..

Behey!
Kara maça bey.
Halka ahmak diyen sensin.
Halkın soyulmuş derisinden
sırtına frak giyen sensin.
Yala bal tutan beş parmağını
beş çürük muz gibi,
homurdanarak dolaş besili bir domuz gibi.

Meydan senin...

mi dersin?

Hata edersin,

bizde o göz var mı baksana!!

Ben içirmek için sana

kendi kara kanını

bir ateş çemberle çevirdim dört yanını!

Sağa git

yok geçit,

sola git yok,

ileri

geri

yok.

Kıvrır kuyruk kalemmini kalbine sok

bir akrep gibi intihar et...

CEVAP : II

İki serseri var :

Birinci serseri

köprü altlarında yatar,
sularda yıldızları sayar geceleri..

İki serseri var :

İkinci serseri

atlas yakalı sarhoş sofralarında
Bağdatlı bir dilencinin çaldığı sazdır.
Fransız emperyalizminin
idare meclisinde ayvazdır...

Ben :

Ne köprü altında yatan,
ne de atlas yakalı sarhoş sofralarında
saz çalıp Arabistan fıstığı satan-

-ların
şairiyim;

topraktan, ateşten ve demirden

hayatı yaratan-

-ların
şairiyim
ben.

İki serseri var :

İkinci serseri

yolumun üstünde duruyor

ve soruyor

bana :

"P R O L E T E R

dediğimin

ne biçim kuş

olduğunu?"

Anlaşılan

Bağdadî şaklaban

unutmuş,

Mösyö bilmem kimle beraber

Adana - Mersin hattında o kuşu yolduğunu...

İki serseri var :

Birinci serseri

pencerelerden bir gölge gibi girer

geceleri...

İki serseri var :

İkinci serseri

halkın alınterinden altın yapanlara

kendi kafatasında hurma rakısı sunar.

Ben hızımı asırlardan almışım,

bende her mısra bir yanardağı hatırlatır.

Ben ne halkın alınterinden on para çalmışım

ne bir şairin cebinden bir satır...

İki serseri var :

İkinci serseri,

meydana dört topaç gibi saldığım dört eseri

sanmış ki yazmışım kendileri

için.

Halbuki benim

bir serseriye hitap eden

ikinci yazım işte budur :

Atlas yakalı sarhoş sofralarının sazi,

Fransız sermayesinin hacı ayvazı,

bu yazdığım yazı

örse balyoz salanların şimşekli yumruğudur

katmerli kat kat yağlı ensende..

Ve sen o kemik yaladığın
sofranın altına girsen de,
— dostun KARA MAÇA BEY gibi —
kaldırıp kaldırıp yere çaaal-
-mak için
canını burnundan aaal-
-mak için,
bulacağım seni...
Koca göbeklerin RUSEL kuşşığı sen,
sen uşşak murabbai,
sen uşşak mik'abı,
satılmış uşşakların uşşşığı sen!!!

BİR KOMİK ÂDEM

Gözleri, kulakları, elleri, ayaklarıyla,
han, hamam, apartıman ve konaklarıyla,
16 sayfaları, baskı makinaları - tanklarıyla,
yamak ve yadaklarıyla
hücuma kalktılar!..

Hele içlerinde öyle bir tanesi var,
öyle bir tanesi var ki :
insanın yüzüne öyle bakar,
öyle melûl bakar ki;

toka edersin eline papelini,
ve sıkar sıkımsız onun ince belini
sivri dilli, zilli bir bebek gibi çırpır elini..
O bir komik âdemdir.
Portakal oğlu zâdemdir.

Han, hamam, apartıman ve konaklarınızla,
çatal, bıçak, tabak ve bardaklarınızla,
yamak ve yadaklarınızla
hücuma kalktınız!

Hak varsa eğer,
hücuma kalkmak hakkınız..

Efendiler,
ikinizle teker teker
paylaştık kozumuzu!
Şimdi sıra onun,
gelsin o!!.

Gel!

Sen :

itlerini öne itip
karanlıkta yol kesen
hatip!!!

Sen :

Beşinci Mehmedin saltanatını,
Halifenin altın nallı kır atını,
papellerin kat katını
ve teneke suratını,
doldurup torbana
sıska sırtında taşıyorsun..

Torbanı doldurmak için yaşıyorsun..

Bana gelince,

ben :

geniş omuzlarımda dimdik bir kelle taşıyorum.
Ve yaşıyorum :

Kellemin
içindeki
için..

Farkındayım niçin :

Kan
fıskırıyor
bana bakan
"âteş feşan?!"
gözlerinden...

Ve niçin :

cümleler ezberlemişin
Fehim paşanın sözlerinden...

Fehim paşanın hayrülhalefi,
bize sökmez afi...

Çıkmak istediğim yaldızlı bir merdiven yok.
Kalbimin elinde ipekli eldiven yok..
Çıplak bir yumruk gibi kalbimi soymuşum.
Kellemin

 içindeki
 için,
 kellemi koymuşum...

Sen...

Hayır...

Seninle böyle konuşmak istemem...

Hem,

ben ki yegâne asaleti
dişli düşmanla boğuşmakta bulanım,
 seninle boğuşmak istemem..

Sen bir komik âdemsin

Portakal oğlu zâdemsin.

Toka ederler papelini,

sıkarlar senin belini,

sivri dilli, zilli bir bebek gibi çırparsın elini.

Sen bir komik âdemsin!.

Sen...

Fehim paşanın hayrülhalefi.....

Bu kadarı kâfi.....

Bu yazının kâfi derecede kuvvetli olmadığını
müterifim. Kabahat bende değil. İlham edende..

Bir tanem!

Son mektubunda :

"Başım sızlıyor

yüreğim sersem!"

diyorsun

"Seni asarlarsa

seni kaybedersem;"

diyorsun;

"yaşıyamam!"

Yaşarsın karıcığım,

kara bir duman gibi dağılır hatıram rüzgârda;

yaşarsın, kalbimin kızıl saçlı bacısı

en fazla bir yıl sürer

yirminci asırlılarda

ölüm acısı.

Ölüm

bir iptе sallanan bir ölü.

Bu ölüme bir türlü

razı olmuyor gönlüm.

Fakat

emin ol ki sevgili;

zavallı bir çingenenin

kıllı, siyah bir örümceğe benzeyen eli

geçirecekse eğer

ipi boğazıma,

mavi gözlerimde korkuyu görmek için

boşuna bakacaklar

Nâzıma!

Ben,
alaca karanlığında son sabahımın
dostlarımı ve seni göreceğim,
ve yalnız
yarı kalmış bir şarkının acısını
toprağa götüreceğim...

Karım benim!
İyi yürekli,
altın renkli,
gözleri baldan tatlı arım benim;
ne diye yazdım sana
istendiğini idamımın,
daha dâva ilk adımında
ve bir şalgam gibi koparmıyorlar
kellesini adamın.

Haydi bunlara boş ver.
Bunlar uzak bir ihtimal.
Paran varsa eğer
bana fanile bir don al,
tuttu bacağımın siyatik ağrısı.
Ve unutma ki
daima iyi şeyler düşünmeli
bir mahpusun karısı.

Bin bir gece kitabını bıraktım.

Bir cıgara yaktım.

Baktım

demirlerin arasından :

Sihirli bir ayna gibi ışıldamakta

yıldızların

her bir tanesi.

Gece.

Bursa mahpushanesi..

Kuş uçmaz

kervan geçmez

karanlık bir gölün

dalgalandı suyu.

Heyecanda, alt

kat

"Birinci Cinayet" malta boyu;

sivri siyah

külâhlılar

heyecanda.

Dudaklar bembeyaz

alınlar kırıışık.

Bir duvar çatlağından

sızdı bir damla ışık.

Körlerin şehri

homurtularla ileri!

Körler

karanlıklarındaki rüyaya gidiyorlar!

"Af var!"

diyorlar,

“çıkacağız
şapkayı yana
yıkacağız.
Toprak
güneş
kadın
hava..
Vapura bin, tirene bin
bin tıramvaya!
Kelepçesiz
jandarmasız
tek başına
yapayalnız
gezin
dolaş!
Ormanda yat, dağları aş!
Dolaş, dolaşabildiğin kadar!”

Heyecanda sivri siyah külâhlılar!

Hapislik olmuyor dalga geçmeden....
Halbuki ben....
Baktım ki, elimde bitmiş cıgaram
bir nefes içmeden.

22/10/933

ÜÇ ADAM

Adedi devir
sıfır.

Şehir
sustu.

Kenetlendi nokta nokta şehrinin
asfalt - beton çenesi :

Bin dokuz yüz nokta nokta senesi
nokta nokta
ayında..

Cadde boş
bir uçtan bir uca koş.
Cadde boş!
bomboş,

cebim gibi...
Kesildi akmıyor su...
Ne bir motor uğultusu
ne dönen bir tekerlek var.

Rüzgâr
sürüklüyor asfaltta Mister Fordun adını :
duvardan kopan renkli bir ilân kâadını
kaldırımında savuruyor..

Üç adam,
üç adam duruyor :
Birincinin kolunda kırık bir
keman var,
ikincinin başında silindir
sırtında frak,
üçüncü kıllı bir maymun gibi çıplak.

Sokak
sokakta ıslık çalarak
ensenı kaşıya kaşıya,

geç karşıdan karşıya,
yok ezilmek korkusu!
Ne bir motor uğultusu
ne dönen bir tekerlek var..
Rüzgâr
çatıyor gitgide kara kaşlarını
kesmiş düdük sesleri köşe başlarını.

Üç adam
üç adam duruyor
ve bir sarhoş türküsü söyliyerek
topuklarını yere vuruyor..
Caddenin ortasında bağırıp durmayın!
Topuklarınızı yere vurmayın!
Nafile!
Asfaltı getiremezsiniz dile!!
Nafile!
Konuşmaz sesini kaybeden şehir :
Okşamazsa eğer
onların
ceplerinde kilitlenen elleri
bakır telleri..

Üç adam
üç adam duruyor.
Birincinin kolunda kırık bir
keman var,
ikincinin başında silindir
sırtında fırak,
üçüncü kıllı bir maymun gibi çıplak..
Üç adam
kayboluyor karanlıkta sallanarak....

PİYER LOTİ

"Esrar!

Tevekkül!

Kısmet!

Kafes, han, kervan

şadırvan!

Gümüş tepsilerde rakseden sultan!

Mihrace, padişah,

bin bir yaşında bir şah,

minarelerden sallanıyor sedef nalınlar,

burunları kınalı kadınlar

ayaklarıyla gergef dokuyor.

Rüzgârlarda yeşil sakallı imamlar ezan okuyor!"

İşte frenk şairinin gördüğü şark!

İşte

dakikada 1.000.000 basılan

kitapların

şarkı!

Lâkin

ne dün

ne bugün

ne yarın

böyle bir şark

yoktu,

olmayacak!

Şark

üstünde çıplak

esirlerin

aç geberdiği toprak!

Şarklıdan başka herkesin
orta malı olan memleket!
Açlığın kıtlıktan öldüğü diyar!
Ağzına kadar
buğdayla dolu ambar!

Avrupanın ambarı!

Asya!
Amerikan dretnotlarının tel direklerine
senin Çinlilerin
uzun saçlarından
sarı mumlar gibi asıyorlar kendilerini!
Himalayanın
en yüksek
en dik

en karlı tepesinde

Britanya zabitleri cazbant çaldırıyorlar,
kara tırnaklı ayaklarını daldırıyorlar,
Paryaların

beyaz dişli ölülerini attığı Ganja.

Anadolu baştan başa

Armistrongun

talim meydanı oldu.

Asyanın bağı doldu.

Şark

yutmıyacak

artık.

Bıktık be bıktık.

İçinizden biri

can verebilse bile

açlıktan ölen öküzümüze,

burjuvaysa eğer

gözükmessin gözümüze.

Hattâ sen
sen Piyer Loti.
Sarı muşamba derilerimizden
birbirimize
geçen
tifüsün biti
senden daha yakındır bize
Fransız zabiti.
Fransız zabiti sen,
o üzüm gözlü Azadeyi
bir orospudan
daha çabuk unuttun.
Kalbimize diktiğin
Azadenin taşını
bir tahta hedef gibi topa tuttun.
Bilmiyenler
bilsin :
sen bir şarlatandan başka bir şey değilsin.
Şarlatan!...
Çürük Fransız kumaşlarını
yüzde beş yüz ihtikârla şarka satan
Piyer Loti!
Ne domuz bir burjuvaymışsın meğer..
Maddeden ayrı ruha inansaydım eğer
şarkın kurtulduğu gün
senin ruhunu
köprü başında çarmıha gerer
karşısında cıgara içerdim.

Ben elimi size verdim.

Size verdik biz elimizi

kucaklayın bizi

Avrupanın san-k lotları..

S relim yan yana bindiğımız al atları.

Menzil yakın.

Bakın

kurtuluş günü artık sayılı.

Önümüzde şarkın gelecek inkılâp yılı

bize kanlı mendilini sallıyor.

Al atlarımız

emperyalizmin göbeğini nallıyor.

TARANTA – BABU'YA MEKTUPLAR

İlk Basım : 1935

*Kendi ülkesinde kendi dilini istediği
gibi kullanamadığı için, Asya ve Afrika
dillerine merak saran bir İtalyan arka-
daştan, geçenlerde bir paketle bir mektup
aldım.*

*Arkadaşın adını yazmak istemiyo-
rum. Başı belaya girer. Fakat mektubunu
olduğu gibi aşağıya geçiriyorum.*

ROMA, 5 AĞUSTOS 1935

Kardeş,

Sen Roma'yı kartpostallardan, tarih ve coğrafya kitaplarına bası-
lan fotoğraflardan tanırsın. Taşları Sezar'ların ve Lejyon'ların kabart-
malarıyla oymalı üç gözlü kapılar; kıyılarının yarısını fareler yemiş
kocaman bir eleğe benziyen Koliseum; Batrus resul kilisesi meydanı
ve güvercinler; Palazzo Venezia sarayı, balkonu ve bu balkonda ağzı
bir karış açık, sağ eli kalçasında, sol eli havada, öylece donakalmış
Mussolini.

Fakat bu kartpostallar Roma'sına benzemiyen bir Roma daha
vardır. Onun ne fotoğraflarını çekerler, ne kartpostallarını satarlar. Bu
ikinci Roma'nın adı : Cartieri Popolari - HALK MAHALLELERİ'dir..
Burada evler, Amerika'ya göç edemeyen bir İtalyan işsizinin umut-
suzluğuna benzer. Buranın karanlığı terlidir, yapışkandır ve kokusu
ağırdır. Bu mahalleler, boyalı kartpostalların parlaklıklarında bile ışık
bulamadıkları için ne coğrafya kitaplarına girerler, ne de güzel, tarihî
manzaralar meraklısı yolcuların koleksiyonlarına...

Kızını, İtalya'nın en zengin, en rahat delikanlısı Kont Ciano ile evlendiren ve kendisi Prens Torlonya'nın armağanı Villa Torlonya'da oturan büyük idealist Sinyor Mussolini, İtalyan Ansiklopedisi'nin "F" harfinde faşizmin ne demek olduğunu anlatırken der ki :

"Faşist, rahat hayata hor bakar... Yeryüzünde saadetin mümkün olacağına inanmaz."

Faşizmin bu "rahat hayata hor bakmak ve yeryüzünde saadete kavuşmamak" nazariyesi, büyük bir ciddiyet ve samimiyetle "Cartieri Popolari - Halk Mahallelerinde" gerçekleştirilmiştir.

Banka Komerçiale'de direktörlük ve İtalyan finansına Sezarlık eden Lehli Töplitz'in en yakın dostu İl Duçe Benito Mussolini, yine "F" harfinde faşizmin tarifini yaparken şöyle der :

"Faşizm için her şey devletin içindedir. Devletin dışında manevî veya insanî hiçbir şey yoktur, her şey değersizdir."

Bu derin, bu erişilmez faşist görüşünün nasıl gerçekleştiğini anlamak için, Bertolino Splandit Otel'in İtalyan güneşlerinden daha ışıklı salonlarında toplananlara yükselmek değil, "Cartieri Popolari - Halk Mahallelerinde" oturanlara inmek gerektir. Bu mahallelerin oturucuları, gerçekten de büyük bir enerjiyle, devletin hapisaneleri, vergi daireleri ve polis karakolları içine alınmışlar, onlara devletin dışında her şeyin değersiz olduğu, gerçekten de anlatılmıştır...

Yine İtalyan Ansiklopedisi'ndeki "F" harfine faşizmin tarifini yaparak ün veren ve böylelikle büyük ansiklopedilerin nasıl birer bitaraf bilgi eserleri olduklarını ispat eden İtalyan kurtarıcısına göre :

"Faşizmin anladığı hayat ciddî, ulvî ve dinîdir.."

Bu gerçekten de böyledir. Gerçekten de, yalnız Roma'nın Cartieri Popolari'sinden değil, bütün İtalya şehir ve köylerinin Halk Mahallelerinden, karınları kaburgalarına yapışmış on binlerce aç orospu yetiştirmekte ve bunlar böylelikle faşizmin anladığı ciddî, ulvî ve dinî hayata kavuşturulmaktadırlar.

Fakat, sana şunu söylemeliyim ki, Cartieri Popolari oturucularının birçoğu, ne yazık ki, Ansiklopedi’de yapılan bu tarifleri anlamamakta ve çok daha az ciddî, ulvî ve dinî de olsa, kendilerine göre faşizmi şöyle incelemektedirler :

“Bazı muayyen şartlar altında burjuva emperyalist, irtica saldırısının ilerlemesi faşizm biçimini alır. Faşizm, finans kapitalinin en mürteci, en şovenist ve en emperyalist unsurlarının açık, terörist diktaturasıdır. Faşizmi doğuran muayyen, tarihî şartların başlıcaları şunlardır :

“Kapitalist münasebetlerinin kararsızlığı, deklase olmuş sosyal unsurların çokluğu, şehir ve köy küçük burjuvazisinin ve geniş münevverlik yığınının yoksulluğa düşmesi, proletaryanın uyandırdığı dehşetli korku.”

İşte ben, bundan iki hafta önce, faşizmin böyle bir kuru, böyle bir siirden uzak tarifini yapan Roma’nın Halk Mahallelerinden Garbatella’da üç katlı bir evin kapısını çaldım.

Burası, fakir talebelere, faşizmin ulviyetini anlamamış bilginlere ve artistlere, bekâr işçilere teker teker oda kiralıyan evlerden biriydi.

Kapıcı kadına, kiralık bir oda istediğimi söyledim. Beni ikinci kata çıkardı. Gösterdiği odayı beğendim.

Kiralık odalar, kiralık elbiselere benzerler. Her ikisinde de aklıma ilk gelen şey : “Bunu benden önce kim giydi? Burada benden önce kim oturdu?” olur.

Karyolanın kıyısına iliştim :

— Benden önceki kiracınız kimdi? diye sordum kapıcı kadına.

Kadın, kaba etine iğne batırılmış gibi silkindi birdenbire. Sonra kuşkulu gözlerle yüzüme baktı. Ve daha sonra :

— Size haber vermediler galiba, dedi. İki gün önce onu tevkif edip götürdüler.

Kadının bu cevabından hiçbir şey anlamadım. Fakat kısa bir karışıklı şaşalamanın sonunda iş anlaşıldı. Beni, Roma Emniyet memur-

larından biri sanmıştı. İki gün önce, yine emniyet memurlarınca tev-kif edilip götürülen adam ise Habeşli bir delikanlıydı.

Kapıcı kadının anlattığına göre, bu delikanlı Habeşistan'ın Galla boyundan putperest bir zenciymiş. Bir yıl önce bu odayı kiralamış. İtalya'ya resim öğrenmek için geldiğini söylemiş.

Bütün bunları öğrendikten sonra benim artık odayı kiralamaktan vazgeçeceğimi sanan kapıcı kadın basbayağı üzüldü. Zencinin arkasından odayı iyice silip süpürdüğünü uzun uzadıya anlattı. Hattâ karyolanın demirlerini bile lizollamış.

Odayı tutmaktan vazgeçmediğimi söyledim. Ve akşamüstü tekrar bavulum ve kitaplarımla döndüğüm vakit, baskına uğrayıp içinden bir adam götürülmüş bir odada yaşamaktan korkmadığım için, kapıcı kadının gözünde yarı kahraman kesildiğimi anladım.

Odanın ortasında ilk yalnız kaldığım an, ilk yaptığım şey orta yerde kımıldanmadan öylece durmak oldu. Sonra adeta koşarak, git-tim kendimi karyolanın üstüne bıraktım.

Düşünüyorum :

Şimdi benim sırtüstü yattığım karyolada o Gallalı delikanlı bir yıl yatmış. Gözüm tavan tahtasında bir budağa ilişti. Onun gözleri de bu budağa ilişmiş. Yastığın üstünde, benim saçsız, yarı dazlak kafamın yanında onun kara kıvrıcık saçlı başını görüyordum. Yukardan aşağı lizollandığını öğrendiğim karyolanın demirlerinde, onun koyu pem-be, yumuşak avuç içlerinin yeri duruyor... Kalktım oturdum. Ve anla-dım ki odada yalnız değilim.

Belki dün gece kurşuna dizilen, belki bu gece kurşuna dizilecek olan bir adamın bir yıl soluk aldığı, kımıldandığı, düşündüğü, şarkı söylediği bir odada insan kendisini yalnız hissedemiyor.

Onun buradan çıkarılıp ölüme götürülmesi, onu bu dört duvar içinde, bu duvarlar yıkılana kadar yaşatacak.

Onu sevdim birdenbire. Ona sınırsız bir saygı duydum. Yıllarca beraber düşünmüş, yan yana dövüşmüş, bir ağızdan şarkı söylemiş gibiydim onunla.

Odanın ortasında bir masa vardı. Onun oturduğu iskemleyi çektim, onun abanoz dirseklerini dayadığı masaya dirseklerimi dayadım.

Habeşistan bir yarı müstemleke. O, bu yarı müstemlekenin müstemlekesi Galla'dan bir zenci. Ben, kara gömlek giymiş bir emperyalizmin ak derili yerli kölesi.

Anarın yüzünü görmedim. Beni doğururken ölmüş. Bu zenci delikanlının yüzünü bilmiyorum. O bu kapıdan ölüme götürülmüş. Ben bu kapıdan içeri girdim. Birdenbire anladım ki o, bana anam kadar yakındır.

Yakınlık duygusu öyle bir nesne ki, insan kendine yakın bulduğu insandan kalmış elle tutulur, gözle görülür bir hatırayı elle tutmak, gözle görmek istiyor.

Şimdi bu kadar yakınımda, böyle yanı başımda görünmez ellerinin havada görünmez yapraklar gibi kımıldandığını duyduğum adamdan, gözle görülür, elle tutulur bir şeyler kalmış olacaktır diye düşündüm. Karyolanın başucunda bir küçük komodin vardı. Kalktım, alt kapağını açtım : boş. Üst gözünü açtım, çekmecenin içi eski gazete kâatlarıyla döşeli. En açıkgoz baskınlarda, araştırmalarda bile, en umulmadık yerlerde, en çok ele geçirilmek istenen bir şey kalır.

Çekmeceye döşenmiş gazeteleri kaldırdım. En açıkgoz baskınlarda, en umulmadık yerde unutulmuş şeyi buldum. Bu, Habeş diliyle yazılmış bir karalamalar tomarıydı. Gallalı zenci delikanlının karısına yazdığı, fakat gönderdiğini sanmadığım, mektupların karalamaları.

Önümde, Gallalı zencinin, TARANTA - BABU adındaki karısına yazdığı mektupları, dirseğim onun abanoz dirseklerinin dayandığı masaya dayalı, okuyorum. Mektuplardan bazıları eksik. Ara yerden kâatlar kaybolmuş.

Son mektubu bitirdiğim vakit dışarda gün ağarıyordu. Tepemde sallanan elektrik ampulünün yaldızlı ışığı, kanı çekilmiş gibi boyasını kaybetti. Lambayı söndürdüm. Üç gün üç gece durup dinlenmeksizin yol yürümüş gibi yorgundum. Yatağa, onun yatağı üstüne attım ken-

dimi. Ellerimde onun Taranta - Babu'ya yazıp göndermediği mektupların karalamaları, dazlak kafam onun kıvırcık kara saçlı başının yanında, uyudum.

Mektubum bitiyor. Sana gönderdiğim pakette TARANTA - BABU'ya yazılan mektup karalamalarının kendileriyle, benim yaptığım çevirmeler var. Bunları burada basmak, yaymak mümkün değil. Sen orada neşredersin. Bunların matbaa harfleriyle basılmış, biçime sokulmuş, kitaplaştırılmış örneklerinden bir tanesini olsun, ne o, ne Taranta - Babu görecektir, ne de ben göreceğim. O, kurşuna dizildi. Taranta - Babu'nun olduğu yere, gökte kanlı bir haç gibi uçan ölüm kuşları gidebilir, fakat posta uğramaz. Bana gelince, ben yeryüzünün dört bucağına, akla gelen bütün yollarla bağlanmış bir ülkede yaşıyorum. Fakat hiçbir İtalyan posta vapuru, bir tek İtalyan posta tayyaresi ve hiçbir Avrupa tireni TARANTA - BABU'ya yazılan mektupları bir daha İtalya'ya sokamazlar.

Kendi ülkesinde kendi dilini istediği gibi kullanamadığı için, Asya ve Afrika dillerine merak saran İtalyalı arkadaştan aldığım mektup bu kadardır. Paketten, Taranta - Babu'ya yazılan mektuplar çıktı. Asılları bendedir. Çevrimlerini, İtalyan arkadaşım yaptığı bazı notlarla beraber, oldukları gibi neşrediyorum.

TARANTA - BABU'YA BİRİNCİ MEKTUP

Babasının yirmi beşinci kızı
benim üçüncü karım,
gözlerim, dudaklarım

TARANTA - BABU.

Sana bu

mektubu

içine yüreğimden başka bir şey komadan
yolluyorum

Roma'dan.

Bana darılma sakın

şehirlerin şehrinden sana gönderecek

kendi yüreğimden daha akla yakın

bir hediye

bulamadım

diye.

TARANTA - BABU;

onuncu gecemdir ki bu

başımı gümüş yaldızlı kitaplara sokuyorum

okuyorum

doğuşunu

Roma'nın.

Önde sıska dişi bir kurt

arkada tombul ve çıplak

REMÜS'le ROMİLÜS

dolaşıyorlar içinde odamın.

Ağlama TARANTA - BABU..
Bu ROMİLÜS
UAL - UAL çarşısında
güpegündüz
senin o incir memeli kız kardeşini
altına alan
mavi boncuk tüccarı Sinyor ROMİLÜS
değil
ilk Romalı, kral ROMİLÜS...

NOT :

Birinci mektubun burasında bir atlayış var. Belki ara yerden bir kâat kaybolmuş. Fakat aşağıdaki satırlarla ilk Romalı Kral Romilüs'ü Taranta - Babu'ya anlatmak istediği belli :

Dalgalar
birbirlerini devire devire,
Dalgalar
döverdi Korsika kıyılarını
haykırdıkça açık denizlere
Antium yamaçlarından, o...
Ve yıldırımları tutup saçlarından, o,
çalardı yere
ne zaman
göğe kaldırsa elini.
Sanki babası boksör Karnera'ydı,
anası başbakan Mussolini.

NOT :

Mektubun buradan aşığısı yine eksik. Fakat anlaşıyor ki, Romilüs'ün tarifinden sonra Taranta - Babu'ya Roma'nın kuruluş efsanesini anlatıyor.

REMÜS ve ROMİLÜS...

İkizleri Silvia'nın...

Venüs'ün torunları...

Bakılmadan

gözlerinin

yaşına,

karanlık bir gece, bir dağ başına

fırlatıp

attılar onları...

Ne

alınlarında defne,

ne bacaklarında donları...

Ve daha o zaman

Habeşistan'a yeşil boya

vurulmadığı için

ve BANKA di ROMA

daha kurulmadığı için,

ROMİLÜS'le REMÜS

bir sabah erken

dağda düşünürlerken :

— "Şimdi biz

ne halteriz,

diye, burada?"

Rastladılar yavrulu bir dişi kurda.
Yavruları vurdular.
Ana kurdun sütüyle
 karınlarını bir temiz doyurdular.
Sonra gidip
 Roma'yı kurdular.
Kurdular ama
 iki adama
 dar geldi Roma.
Ve bir akşam
bilmeden geçti diye
 şehrin sınır taşını,
çekince kopardı ROMİLÜS
 kardeşi REMÜS'ün başını...

İşte böyle TARANTA - BABU..
Gümüş yaldızlı kitaplarda yazılı bu :
temelinde Roma'nın
 dişi kurt sütüyle dolu kovalar
 ve bir avuç kardeş kanı var...

TARANTA - BABU'YA İKİNCİ MEKTUP

Boynunda mavi maymun dişinden
 üç dizi gerdanlık taşıyan,
kırmızı tüylü bir kuş gibi göğün altında
ve bir akarsu gibi yerin üstünde yaşıyan,
sözleri sözlerimin
 gözleri gözlerimin bakır aynası,
üçüncü kızımın
 ve beşinci oğlumun anası
 TARANTA - BABU!..

Aylardır
kalmadı çalmadığım kapı.
Sokak sokak
 yapı yapı
 adım adım

Roma'da
 Roma'yı aradım!..

Burda artık
büyük ustalar mermeri ipekli bir kumaş gibi
 kesmiyor;

Floransa'dan rüzgâr esmiyor!..
Ne Dante Aligeri'den şarkılar,
ne Beatrice'nin nakışlı yüzü var,
ne Leonardo da Vinci'nin öpülesi eli!..

Mikel Ancelo
 müzelerde prangalı bir kürek mahkûmudur.

Ve sapsarı boynundan
bir katedral duvarına asmışlar Rafael'i!.

Roma'nın büyük

Roma'nın geniş caddelerinde bugün;
dayamış sırtını beton-arme bankalara,
çifte başlı bir balta gibi duran

yalnız bir kara

yalnız bir kanlı gölge var :

Her adımında bir

esir

başı vuran,

her adımında bir mezar

açıp

geçen

SEZAR!..

Roma!

Kovadis Roma?

diye sorma!

bizim oraların güneşi gibi aydın

ve ortada bu!

Sus TARANTA - BABU!

Sevgiyle

saygıyla,

gölere

haykırarak

sus!..

Dinle bak :

zincirlerini kırıyor

Roma'nın varoşlarında SPARTAKUS!..

TARANTA - BABU'YA ÜÇÜNCÜ MEKTUP

Papa XI'inci Pi'yi gördüm Taranta - Babu;
bizim kabilenin

büyük sihirbazı neyse
burada o da, bu..

Yalnız,
bizim sihirbaz,
üç başlı mavi şeytanı

Harar dağları ardına kovmak için
para almaz.

Kurbanlık yaban eşekleriyle
yılada iki yük fildişi yığını

kapatır onun
bütçe açığını.

Oysaki, Sa sentete

Papa
bütçesini yaban eşekleriyle kapa-
-tamaz..

Adamcağızın
kara cübbeleri altın işleme haçlı elçileri
ve kısa donları ponponlu askerleri var.
O, onların

onlar onun
eline bakıyorlar.

Papa XI'inci Pi'yi gördüm Taranta - Babu!
Korporatif bir heyecanla dudaklarını satan

ve yarım lirete yarım saat yatan
cennet İtalya'nın hür vatandaşlarından bir kadın,
Papa bağışlasın diye günahını etin
yarısını verip yarım lretin
satın almış da bir resmini hazretin
başucunda asmıştı bir yere.

Baktım :

ne Azizlerden Jorj'a benziyor

ne Sen Piyer'e.

Onların altın gözlükleri yok
taranmamış

yağlı uzun sakalları vardı...

Bunun

taranmamış yağlı uzun

sakalı yok,

fakat altın gözlükleri var.

Papa XI'inci Pi'yi gördüm TARANTA - BABU!

XI'inci Pi

yumuşak tüylü kara koyunlar otlatan

bir çoban

gibi

taçlı ve taçsız kralların otlağında

ruhları otlatıyor.

XI'inci Pi

ki

bir ahırda babasız doğanın vekilidir,

Meryem'e yakın olmak için

nefsi nefisine edip işkence

her gece

mermer sütunlu bir sarayda yatıyor.

TARANTA - BABU'YA DÖRDÜNCÜ MEKTUP

İtalya'nın
nakışlarında güneşler oynaşan ipekli şalları,
Pompei yollarında kara katırlarının nalları,
boyalı kutusunda Verdi'nin yüreği atan
laternası

ve âlâ düdük makarnası
kadar
faşizmi de meşhuruurdu
Taranta - Babu.

İtalya'da faşizm
Emilialı büyük toprak kontlarının asâlarından
ve Romalı bankerlerin demir kasalarından
geçip
İL DUÇE'nin dazlak kafasında dank demiş
bir nuuurdur
Taranta - Babu..

Bu
nur
yarın
inecektir üstüne
Habeş ovalarında mezarların.

TARANTA - BABU'YA BEŞİNCİ MEKTUP

Görmek

işitmek

duymak

düşünmek

ve konuşmak

koşmak alabildiğine

başı dolu

başı boş

koş-

-mak...

Hehehey TARANTA - BABU

hehehey

yaşamak ne güzel şey

anasını sattığımın

yaşamak ne güzel şey..

Düşün beni

kollarım, senin üç çocuk doğurmuş

geniş kalçalarındayken...

Düşün sıcak...

Düşün kara bir taşla damlıyan

çırılçıplak

bir su sesini...

İstediğin yemişin

rengini, etini, adını düşün...

Gözdeki tadını düşün
kıp kırmızı güneşin
yemyeşil otun
ve koskocaman
masmavi bir çiçek gibi açan
ay ışığının...

Düşün TARANTA - BABU!
İnsanoğlunun yüreği
kafası
kolu

yedi kat yerin altından
çekip çıkarıp
öyle ateş gözlü çelik allahlar yaratmış ki
kara toprağı bir yumrukta yere serebilir,
yıl da bir veren nar
bin verebilir.

Ve dünya öyle büyük,
öyle güzel
öyle sonsuz ki deniz kıyıları
her gece hepimiz
yan yana uzanıp yaldızlı kumlara
yıldızlı suların
türküsünü dinleyebiliriz..

Yaşamak ne güzel şey
TARANTA - BABU
yaşamak ne güzel şey...

Anlıyarak bir usta kitap gibi
bir sevda şarkısı gibi duyup
bir çocuk gibi şaşarak
YAŞAMAK...

Yaşamak :

birer birer

ve hep beraber

ipekli bir kumaş dokur gibi...

Hep bir ağızdan

sevinçli bir destan

okur gibi

YAŞAMAK..

YAŞAMAK..

Ne acayip iştir ki

bu ne mene gidiştir ki TARANTA - BABU

bugün bu

“bu inanılmıyacak kadar güzel”

bu anlatılamıyacak kadar sevinçli şey :

böyle zor

bu kadar

dar

böyle kanlı

bu denlü kepaze...

TARANTA - BABU'YA ALTINCI MEKTUP

Buranın yazıcıları üçe bölünmüş TARANTA - BABU.

Bir çeşitleri var :yalnız iç gömleğine değil, ipekli bir mendile ben-zeyen yüreğinin kenarına da altı dişli taç işleten Danunçio gibi; zıpır Marinetti ve dinamitçi Nobel'in mükâfatıyla İl Duçe'nin yumruğundan gayrı her şeyden kuşkulanan Pirandello gibi.

Bunlar, faşist edebiyatının dâhileri soyundan TARANTA - BABU.

Bunlar, allahlar gibi konuşur, anlaşılınıyacak kadar karanlıklarla dolu, ulaşılamıyacak kadar yüksek ve dibi bulunamıyacak kadar derin yazarlar. Fakat yine bunların senin gibi karınları ağrır. Benim gibi karınları acıkır. Yaşayışları, ya Milanolu bir yünlü kumaşlar fabrikatörününki gibidir, ya geniş topraklarında traktör işleten eski bir prens hanedanının reisi gibi.

Bunlar, faşist edebiyatının dâhileri soyundandırlar TARANTA - BABU.

Ve bunlar, bizim oralardaki altın külçelerinin kara toprağın altından güneş parçaları gibi çıkartılıp Banka Komerçiale'nin çelik depolarına getirilmesi için; harbin yaratıcı dinamik bir kuvvet; sapsarı bir çölde boynunun damarı kesilerek ölmenin, İtalya'nın Akdeniz suyu gibi masmavi göğünün altında ebediyen yaşamak demek olduğunu edebiyatlaştırmışlardır.

Ben, üç nehirle ayrılmış üç toprak parçası gibi üçe bölünen İtalyan yazıcılarının bu dâhiler soyuyla yalnız kitaplarının satırlarında konuştum ve yüzlerini, yalnız gazetelere basılan rötuşlu fotoğraflarından tanıdım.

İtalyan yazıcılar dünyasının ikinci çeşidine gelince, bunlardan bir iki örnekle karşılıklı oturup konuşmuşumdur. Ve benim bir Afrika gecesinin ılıkliğini taşıyan ellerim, onların, pırıltısı yaldızlı Meryem Ana tasvirleri önüne dikilen ince mumlar gibi sarı ve soğuk parmaklarına dokundu. Hele içlerinde bir tanesi vardı ki, TARANTA - BABU, gözleri bir yaz günü güneşin ışığına ve sıcaklığına dayanamayıp kudurduktan sonra, sıra dağlardaki küçük mağaranın ıslak karanlığında ölen köpeğin gözlerine benzerdi.

Bu, bir şairdi, bir romancıydı, bir mütefekkindi Taranta - Babu. Fakat her şeyden önce, zavallı bir kokainomandı. Onunla arkadaşlarına yarı lokanta ve yarı meyhanemsi bir yerde rastlıyordum. Bağıra çağıra konuşurlardı. Kavga ederlerdi. Hattâ bir gece , "İSA mı daha mistiktir? Konfüçyus mu daha mistik?" diye aralarında çıkan bir yüksek, bir derin, bir ilmî münakaşada, bir genç, benimkinin kafasında bir şarap şişesi kırdıydı.

Faşist miydi? Tam değil. Demokrat mıydı? Tam değil. Tam değil. Kafası da, kokainle harap olmuş uzviyeti gibi yarımdı. Onda tam olan bir şey vardı TARANTA - BABU, şaşkın, zavallı ve kökü kurumuş bir ağaç gibi, mütereddî bir insan soyunun örneği olması. Faşizme düşman geçinmişti. Sonra günün birinde el altından mahalle faşyosuna istida vermek istediği duyuldu.

Bunun doğru olup olmadığını bilmiyorum. Fakat kendini dünyanın mihveri sanan bir deli her şey yapabilir. Ve o böyle bir deliydi.

İtalyan faşizminin bu ikinci çeşit yazıcılarının ne yazdıklarını sana anlatabilmek için, onun bir şiirini buraya geçiriyorum.

Bu şiir, o yarı lokanta yarı meyhanemsi yerdeki toplantılardan birinde okundu. O gece hepsi ordaydılar. Yaşlı bir romancının şerefine bir ziyafet veriliyordu. Benimki birdenbire ayağa kalktı. Sarhoştı. Ağzının açılıp kapanışlarını bile kullanamıyordu. Ortaya doğru bir iki adım attı :

— Size, dedi, son kitabımdan, aklıma şöyle geliveren bir yazımı okuyacağım.

Ve elleriyle havada geniş çizgiler çizerek şu şiiri okumağa başladı :

KÖR OLMAK..

Kör olmak ne iyi şeydir,
ne güzeldir sevmek karanlığı.
Ne yalın bir kılıç gibi bir ışık
ne renklerin ağırlığı
ve ne şekillerin kalabalığı..
Ne güzeldir sevmek karanlığı..

Kör olmak ne iyi şeydir.
Kapalı gözleriniz
 çevrili içinize,
kıyısında oturup bakarsınız
içinizde dalgalanan denize.
Kapalı gözleriniz çevrili içinize..

Kör olmak ne iyi şeydir.
Körlerdir ki yalnız
 kendi yürekleriyle baş başa kalırlar.
Ne kimseye kendi gözlerinden verirler
ne kimsenin gözlerinden alırlar.
Körlerdir ki yalnız
 kendi yürekleriyle baş başa kalırlar.

Ne güzeldir sevmek karanlığı.
Karanlık allah gibidir ve tek başınadır.
Karanlık ölüm gibidir
 rengi yok
 ahengi yok
 dengi yoktur karanlığın.

Dağtın yanınızdan sopalarınızla
karanlığın peygamberleri, körler,
kalabalığı..

Kör olmak ne iyi şeydir
ve ne güzeldir sevmek karanlığı..

Şiir bitti. Alkışladılar. O, saatlerce çalışıp beyaz bir duvarı renkli resimlerle doldurmuş bir nakkaş yorgunluğuyla, sallanarak yerine döndü. Tam benim yanımdaki masada, şerefine ziyafet verilen yaşlı romancıyla modellerini baştan çıkarmaktan resim yapmağa vakit bulamıyan bir ressam oturuyordu. Ressam, şiir biter bitmez, romancının kulağına eğildi, alaycı bir sesle :

— Nasıl buldunuz? dedi. Onun, bu şiiri bir Fransız şairinden aşırıldığını söylüyorlar.

Romancı birdenbire cevap vermedi, düşündü. Sonra :

— Bu şiiri okuyan delikanlı sizin en yakın dostunuzmuş, diye duydum, dedi.

Ressam güldü :

— Dostluk, diye cevap verdi, kabzasına birbirine düşman iki elin yapıştığı bir bıçağa benzer.

Ne yalan söyliyeyim, Taranta - Babu, ben, bu dostluk tarifini anlamadım. Bu, yalnız Faşist İtalya'da mı böyledir, yoksa bütün Avrupa...

NOT :

Altıncı mektuptan elime geçen karalamalar burada bitiyor. Mektubun yarım kaldığı belli. Habeş delikanlının, üçüncü çeşit İtalyan yazıcılarını nasıl tarif ettiğini anlamak için İtalyancayı baştan başa unutup yeniden öğrenmeğe razıyım.

TARANTA - BABU'YA YEDİNCİ MEKTUP

Bilirim

beş altıyı geçmez

senin kafanın raflarında dizili

kapalı şişeler gibi sorgular...

Sen ki kapkara cahilsin

herhangi bir

hukuku düvel profesörü kadar..

Buna rağmen

sana sorsam

desem ki ben :

— "Keçilerimizin

kıvırcık uzun

tüyleri dökülüp,

iki başlı memelerinden

iki kol ışık gibi akan

sütleri kesilirse;

ve portakallarımız

sönen birer güneş yavrusu gibi dallarında kuruyup,

kemik ayaklarıyla kıtlık

yerli bir kral gibi geçerse toprağımızdan,

sen ne yaparsın?"

Bana dersin ki sen :

— "İlk ışıklarla ağarmağa başlayan

yıldızlı bir gece gibi

damla damla kaybederim boyamı,

damla damla solarım..."

Bana dersin ki sen :
— "Bir Afrika kadınına bu sorulur mu hiç?
Kıtlık ölümdür bizim için
bolluk sevinç..."

Fakat ne hikmettir ki TARANTA - BABU
büsbütün tersine burda bu!.

Bir öyle şaşılası
dünya ki burası,
bollukla ölüyor,
kıtlıkla yaşıyor.
Varoşlarda hasta, aç kurtlar gibi
insanlar dolaşıyor

ambarlar kilitli
ambarlar buğdayla dolu..
Tezgâhlar
ipekli kumaşla dokuyabilir
topraktan güneşe kadar giden yolu.

İnsanlar yalnayak
insanlar çıplak...

Bir öyle şaşılası
dünya ki burası,
balıklar kahve içerken
çocuklar süt bulamıyor.
İnsanları sözle besliyorlar,
domuzları patatesle...

TARANTA - BABU'YA SEKİZİNCİ MEKTUP

Mussolini çok konuşuyor TARANTA - BABU!
Tek başına
yapayalnız
karanlıklara
bırakılmış bir çocuk gibi
bağıra bağıra
kendi sesiyle uyanarak,
korkuyla tutuşup
korkuyla yanarak
durup dinlenmeden konuşuyor.
Mussolini çok konuşuyor TARANTA - BABU
çok korktuğu için
çok konuşuyor!.

TARANTA - BABU'YA DOKUZUNCU MEKTUP

NOT :

Bu dokuzuncu mektubun başında bir radyo makinasının fotoğrafı vardı.

Bugün aklıma

yazısız ve çizgisiz

bir resim geldi, Taranta - Babu!

Ve benim, birdenbire

yüzünü değil,

gözünü değil,

senin sesini göresim geldi, Taranta - Babu;

"Mavi Nil" gibi serin,

yaralı bir kaplan gözü gibi derin

sesini senin!

NOT :

Bu dokuzuncu mektubun burasına bir gazeteden kesilmiş şöyle bir haber ilâştirilmişti :

MARKONİ, İL DUÇE'NİN

SADIK NEFERİ...

Markoni, gazetecilere : “Ben şefim Mussolini’nin emrine amadeyim,” demiştir. Markoni, ilk tecrübeleri muvaffakiyetle neticelenen, Habeşistan’da tatbik edilecek olan bir ölüm ışığı bulmuştur. Bu ışık....

Havalara sesleri

başı boş

mavi kanatlı kuşlar gibi salan

ve havalardan en güzel şarkıları

olgun yemişler gibi toplıyan elleri, ONUN,
yaparak

kulluğunu kara gömlekli Benito’nun,
boyanacak dirseklerine kadar

kardeşlerimin kanıyla.

Ve Habeş ovalarında öldürecek

büyük bilgin Markoni’yi,

Banka Komerçiale’de aksiyoner

mülte milyoner

Kont Markoni.

TARANTA - BABU'YA ONUNCU MEKTUP

NOT :

Bu onuncu mektubun başına, yine gazetelerden kesilmiş şöyle bir telgraf haberi iliştirilmişti :

..... İtalyan kuvvetlerinin Habeşistan'da harekete geçmeleri için yağmur mevsiminin bitmesi ve baharın gelmesi bekleniyor...

Ne tuhaf şey Taranta - Babu;
bizi kendi topraklarımızda öldürmek için
kendi topraklarımızın
 baharını bekliyorlar.
Ne tuhaf şey Taranta - Babu;
belki bu yıl Afrika'da
yağmurların dinişi,
renklerin, kokuların
gökten yere bir şarkı gibi inişi
ve güneşin altında ıslak toprağımızın
derisi tunç yaldızlı Gallalı bir kadın gibi gerinişi,
bize senin
 memelerin
 gibi tatlı yemişlerle beraber
 ölümü getirecek.

Ne tuhaf şey Taranta - Babu!
Kapımızdan içeri ölüm
kolonyal şapkasına
bir bahar çiçeği takıp girecek..

TARANTA - BABU'YA ON BİRİNCİ MEKTUP

Bu gece
İl Duçe
binerek bir kır ata
aedromda söyledi söylev
500 pilota..

Söylev bitti.
Onlar yarın
Afrika'ya gidecekler;

O bu gece
sarayında salçalı makarna yemeğe gitti..

TARANTA - BABU'YA ON İKİNCİ MEKTUP

Geliyorlar Taranta - Babu,
seni öldürmeğe geliyorlar.

Karnını deşip

barsaklarının

kumun üstünde aç yılanlar gibi kıvrandıklarını
görmeğe geliyorlar.

Seni öldürmeğe geliyorlar Taranta - Babu,
seni

ve keçilerini.

Oysaki, ne onlar seni tanır

ne onları sen..

Ve ne keçilerin atlamıştır

onların çitlerinden.

Geliyorlar Taranta - Babu.

Kimi Napoli'den

Tirol'den kimi.

Kimi doyulmamış bir bakıştan

yumuşak

ve sıcak

bir elden kimi...

Onlar ordu ordu

tabur tabur

bölük bölük

fakat teker teker
dügüne götürür gibi
üç denizden aşırıp
ölüme getirdi gemiler..

Geliyorlar Taranta - Babu
geliyorlar içinden bir yangın alevinin.
Ve bayraklarını dikip
samandan damına
senin toprak evinin,
gelenler
geri dönseler bile eğer,
kanlı kesik sağ kolunu Somali'de bırakan
Torinolu tornacı artık
çelik çubukları ipek gibi öremeyecek...
Ve kör gözleriyle bir daha
Sicilyalı balıkçı
denizlerin ışığını göremeyecek.

Geliyorlar Taranta - Babu.
Bu ölmeğe ve öldürmeğe gönderilenler
kanlı sargılarına birer birer
teneke haçlar takıp döndükleri gün,
büyük ve âdil Roma'da
hisse senetleriyle aksiyonlar yükselecek,
ve gidenlerin ardından
yeni efendilerimiz
ölülerimizi soymağa gelecek..

TARANTA - BABU'YA SON MEKTUP

Taranta - Babu'm!

Bu belki son mektubumdur. Belki birbirimizi bir daha göremiyeceğiz. Belki ilkönce beni kurşuna dizen namlular, sonra gelip senin memelerinde kırmızı delikler açacak.

Sana bu son mektubumda İtalya gazetelerinden kestiğim bir iki yazıyla, bir Avrupa gazetesinden çıkardığım iki istatistiği yolluyorum. Birbiri ardına dizilmiş sözlerle, alt alta konmuş sayıların kavgasını göstermek istedim sana.

Sayılar mektubumun sonundadır, sözlerden başlıyorum işte :

Danunçio'nun Şövalye Claudio Pozzi'ye yazdığı mektuptan :

Mio caro amico,

O ender incelikleri aldım. Dehşetli bir nevralljiden muztaribim, fakat seni Pak yortusundan önce göreceğimi sanıyorum.. Her vakitki gibi, gayet hafif mendilleri tercih etmekteyim, sen beni baştan çıkarıyorsun. Sana pembe trikoları geri gönderiyorum, bu tiksindiğim bir pederast renktir. Benim için her vakit kurşunî, fildişi beyazı, bellisiz mavi..

Muharebenin kosmik zarureti

..... 26 yıldan beri muharebenin décongestionante, sıhî ve tahrik edici değerini ilan etmekteyiz. Muharebe kosmik bir zarurettir ve insanın bedenini gençleştirir, ruhunu tasfiye eder.

Marinetti'nin beyannamesinden

Geçen muharebede kör olanlar

Geçen muharebede kör olanlar bile bugün işe yarıyabilirler. Aeroplanlara karşı kurulacak olan bataryaların dinleyici postalarında körlerin karanlıklara gömülü gözleri, kulaklarının duygusuyla ışığa kavuşmuş olacaktır.

Corriere della Sera'dan

Geri dönemeyiz

Artık dönemeyiz. Afrika'daki 200.000 İtalyan tüfeği kendiliğinden ateş edecektir.

*Duçe'nin Daily Mail gazetesi muharririne
verdiği mülâkattan*

Kara gömleklilerin evamiri aşeresi

Muharebeye giden karagömleklilere şu yeni evamiri aşere büyük bir törenle tebliğ edilmiştir :

1— Vatan sınırlarının ötesinde silâhlı karagömleklilerin ilerleyişi, beşerî adaletin yerine getirilmesi ve medeniyetin zaferi demektir.

2 — Kim ki, adaletin ve medeniyetin yolunda yürümek ister, hayatını fedaya hazır olmalıdır.

3 — Harbin tehlikesi içinde bu fedakârlık, düşmanın tam ezilişine imana bağlıdır.

4 — Muharebede değer ortaya çıkar, fakat bu kâfi değildir, bu değer bekleyişin azabında da tezahür etmesi gerektir.

5 — İnan, itaat et, dövüş.. İnan; çünkü bilirsin ki, Duçe daima haklıdır; itaat et; çünkü bilirsin ki, her emir ondan gelir; dövüş; çünkü bilirsin ki, onun kumandası altındaki her kavga bir zaferdir.

6 — Hiçbir düşman sizi gafil avlayamaz, çünkü karagömleklilerin karanlıkları gören gözleri vardır.

7 — Hiçbir düşman karagömleklilerin maddî sıkıntılarından istifadeye kalkışamaz, çünkü onların, maddeyi yenen demirden ruhları vardır.

8 — Kim ki, silâhlarına karşı kıskanç bir itina göstermez, kim ki , kurşunlarını kaybeder, kim ki, susuzluğun ilk işaretiyle matarasına sarılır, bir karagömlekli değil, hayata uyamıyan bir zavallıdır.

9 — Eğer bir kıt'a muharabe esnasında ana kuvvetlerle bağını kaybederse, emir beklememelidir, emir "İleri, daima ileri" dir.

10 — Silâhların ilk patlayışında, karagömlekliler önlerinde Duçe'nin koskocaman şeklini göreceklerdir. Onu, düşmanın gerisinde gökyüzüne çizilmiş görecekler : bir kahramanlık rüyasında bir dev hayaleti gibi..

Il Popolo d'Italia'dan

İtalya'da yövmiye

Bir İngiliz işçisinin aldığı orta yövmiye 100 olarak ele alınırsa :

Amerika'da	120
Kanada'da	100
İngiltere'de	100
İrlanda'da	80
Hollanda'da	72
Lehistan'da	50
İspanya'da	30
İtalya'da	29

İtalya'da işsizlik ve iflaslar

1929	Yılında	300.786	İşsiz	1.204	İflas
1930	"	425.437	"	1.297	"
1931	"	731.437	"	1.786	"
1932	"	932.291	"	1.820	"

Bu sayılar on yıllık faşizmin bilançosudur, Taranta - Babu. On-
dan sonraki yıllarda ne oldu? Bunun karşılığını, bizim topraklarda
ölecek olan İtalyan delikanlıları verecek.

S O N

BİR GEMİCİ TÜRKÜSÜ

Rüzgâr,
yıldızlar
ve su.

Bir Afrika rüyasının uykusu
düşmüş dalgalara.

Işıltılı, kara
bir yelken gibi gece
direğinde geminin.
Geçmekteyiz içinden
bir sayısız
bir uçsuz bucaksız yıldızlar âleminin.

Yıldızlar
rüzgâr
ve su.

Başüstünde bir gemici korusu
su gibi, rüzgâr gibi, yıldızlar gibi bir türkü söylüyor,
yıldızlar gibi
rüzgâr gibi
su gibi bir türkü.

Bu türkü diyor ki, "Korkumuz yok!
İnmedi bir gün bile gözlerimize
bir kış akşamı gibi karanlığı korkunun."
Bu türkü
diyor ki,
"Bir gülüşün ateşiyle yakmasını biliriz
ölümün önünde sigaramızı."

Bu türkü
diyor ki,
"Çizmişiz rotamızı
dostların alkışlarıyla değil
gıcirtısıyla düşmanın
dişlerinin."

Bu türkü diyor ki, "Dövüşmek.."
Bu türkü diyor ki, "Işıklı büyük
ışıklı geniş ve sınırsız bir limana
dümen suyumuzda sürüklemek denizi.."
Bu türkü diyor ki, "Yıldızlar
rüzgâr
ve su..."

Başüstünde bir gemici korosu
bir türkü söylüyor;
yıldızlar gibi
rüzgâr gibi,
su gibi bir türkü..

Bu şiir NÂZİM HİKMET'in yakında çıkacak DENİZ
ŞARKILARI kitabındandır.

SİMAVNE KADISI OĞLU
ŞEYH BEDREDDİN DESTANI

İlk Basım : 1936

Darülfünun İlahiyat Fakültesi tarihi kelâm müderrisi Mehmed Şerefeddin Efendinin 1925-1341 senesinde Evkafı İslâmiye Matbaasında basılan "Simavne Kadısı oğlu Bedreddin" isimli risalesini okuyordum. Risalenin altmış beşinci sayfasına gelmiştim. Cenevizlilere sır-kâtip olarak hizmet eden Dukas, tarihi kelâm müderrisinin bu altmış beşinci sayfasında diyordu ki :

"O zamanlarda İyonyen körfezi medhalinde kâin ve avam lisanında Stilaryum - Karaburun tesmiye edilen dağlık bir memlekette âdi bir Türk köylüsü meydana çıktı. Stilaryum Sakız adası karşısında kâindir. Mezkûr köylü Türklere vaiz ve nesayihle bulunuyor ve kadınlar müstesna olmak üzere erzak, melbûsat, mevâşi ve arazi gibi şeylerin kâffesinin umumun mâli müştereki addedilmesini tavsiye ediyor idi."

Stilaryumdaki âdi Türk köylüsünün vaiz ve nasihatlarını bu kadar vuzuhla anlatan Cenevizlilerin sır-kâtibi, siyah kadife elbisesi, sivri sakalı, sarı uzun merasimli yüzüyle gözümün önüne geldi. Simavne Kadısı Oğlu Bedreddinin en büyük müridine, Börklüce Mustafa'ya "âdi" demesi, her iki manasında, beni güldürdü. Sonra birdenbire risalenin müellifi Mehmed Şerefeddin Efendiyi düşündüm. Risalesinde Bedreddinin gayesinden bahsederken, "Erzak, mevâşi ve arâzi gibi şeylerin umumî mali müşterek addedilmesini tavsiye eden Börklücenin kadınları bundan istisna etmesi bizce efkârı umumiyeye karşı ihtiyar etmiş olduğu bir takiyye ve tesettürdür. Zira vahdeti mevcûda kail olan şeyhinin Mustafa'ya bunu istisna ettirecek bir dersi hususiyet vermediği muhakkaktır," diyen bu tarihi kelâm müderrisini asırların üstüne remil atıp insanların zahirini keşfetmekte yedi tulâ sahibi buldum. Ve Marksla Engelsten iki cümle geldi aklıma : "Burjuva için karısı alelâde bir istihsal âletidir. Burjuvazi, istihsal âletlerinin içtimaileştirileceğini duyunca tabiatıyla bundan içtimaileştirilmenin kadınlara da teşmil edileceği neticesini çıkarıyor."

Burjuvazinin modern amele sosyalizmi için düşündüğünü, Darülfünun İlahiyat Fakültesi müderrisi de Bedreddinin kurunu vüstaî köylü sosyalizmi için neden düşünmesin? İlahiyat bakımından kadın mal değil midir?

Risaleyi kapadım. Gözlerim yanıyordu amma uyku yoktu. Başucumdaki çiviye asılı şimendifer marka saata baktım. İkiye geliyor. Bir cigara. Bir cigara daha. Koğuşun sıcak, durgun, ağır kokulu bir su birikintisine benziyen havasında dolaşan sesleri dinliyorum. Benden başka yirmi sekiz insanı ve terli çimentosuyla koğuş uyuyor. Kulelerdeki jandarmalar yine bu gece düdüklerini daha sık, daha keskin ötürüyorlardı. Bu düdük sesleri ne zaman böyle deli bir sirayetle, belki de hiç sebepsiz, telaşlansalar ben kendimi karanlık bir gece batan bir gemide sanırım.

Üstümüzdeki koğuştan idamlık eşkıyaların zincir sesleri geliyordu. Evrakları temyizde. Yağmurlu bir akşam kararı giyip döndüklerinden beri hep böyle sabahlara kadar demirlerini şakırdatıp dolaşıyorlar.

Gündüzleri arka avluya çıkarıldığımız vakit kaç defa onların pencerelerine baktım. Üç insan. İkisi sağdaki pencerenin içinde oturur, birisi soldaki pencerede. İlk yakalanıp arkadaşlarını ele veren bu tek başına oturanmış. En çok cigara içen de o.

Üçü de kollarını pencerelerin demirlerine doluyorlar. Oldukları yerden denizi, dağları çok iyi görebildikleri halde onlar hep aşağıya, avluya, bize, insanlara bakıyorlar.

Seslerini hiç işitmedim. Bütün hapisane içinde bir kerre olsun türkü söylemeyen sade onlardır. Ve hep böyle yalnız geceleri konuşan zincirleri birdenbire bir sabah karanlığında susarsa, hapisane bilecek ki, dışardaki şehrin en kalabalık meydanında göğüsleri yaftalı üç beyaz uzun gömlek sallanmıştır.

Bir aspirin olsa. Avuçlarımın içi yanıyor. Kafamda Bedreddin ve Börklüce Mustafa. Kendimi biraz daha zorluyabilsem, başım böyle gözlerimi bulandıracak kadar ağrımasa, çok uzak yılların kılıç şakırtıları, at kışnemeleri, kırbaç sesleri, kadın ve çocuk çığlıkları içinde iki ışıklı ümit sözü gibi Bedreddinle Mustafanın yüzlerini görebileceğim.

Gözüme, demin kapatıp çimentoya bıraktığım risale ilişti. Yarısı güneşten solmuş vişne çürüğü bir kapağı var. Kapakta, üstünlü esreli sülüs bir yazıyla risalenin adı bir tuğra gibi yazılı. Kapağın içinden

sararmış sayfa yapraklarının yırtık kenarları çıkıyor. Bu İlâhiyat Fakültesi müderrisinin sülûs yazısından, kâmuş kaleminden, dividinden ve rıhından Bedreddinimi kurtarmak lâzım, diye düşünüyorum. Akıldında İbni Arabşahdan, Âşıkpaşazâdeden, Neşriden, İdrisi Bitlisiden, Dukastan ve hattâ Şerefeddin Efendiden okuya okuya ezberlediğim satırlar var :

"Şeyh Bedreddinin tevellüdü 770 etrafında olmak lâzım geleceğini kuvvetle tahmin etmek mümkündür."

"Tahsilini Mısırdan ikmâl etmiş olan Şeyh Bedreddin senelerce burada kalmış ve hiç şüphesiz bu muhitte büyük bir kuvveti ilmiyeye mazhar olmuş idi."

"Mısırdan Edirneye avdetinde ebeveynini burada berhayat bulmuş idi."

"Kendisinin buraya vürudu peder ve validesini ziyaret maksadile olabileceği gibi bu şehirde tasaltun etmiş olan Musa Çelebinin daveti vakıasile olmak ihtimali de vardır."

"Çelebi Sultan Mehmed kardeşlerine galebe ile vaziyete hâkim olunca Şeyh Bedreddini İznikte ikamete memur eylemiş idi."

"Şeyh burada itmam etmiş olduğu Teshil mukaddimesinde '...Kalbimin içindeki ateş tutuşuyor. Ve günden güne artıyor, o surette ki kalbim demir de olsa selâbetine rağmen eriyecek...' demektedir."

"Şeyhi İznike serdiklerinde kethüdası Börklüce Mustafa Aydın eline vardı. Andan göçtü Karaburuna vardı."

"Diyordu ki : 'Ben senin emlakine tasarruf edebildiğim gibi sen de benim emlakime aynı suretle tasarruf edebilirsin.' Köylü avam halkı bu nevi sözlerle kendi tarafına celp ve cezb ettikten sonra hristiyanlar ile dostluk tesisine çalıştı. Çelebi Sultan Mehmedin Sarohan valisi Sisman bu sahte rahiye karşı hareket ettiyse de Stilaryumun dar geçitlerinden ileriye geçmeye muvaffak olamadı."

"Simavne kadısı oğlu işitti kim Börklücenin hali terakki etti, o dahi İznikten kaçtı. İsfendiyara vardı. İsfendiyardan bir gemiye binip Eflak eline geçti. Andan gelip Ağaçdenizine girdi."

"Bu esnada müşarünileyhin halifesi Mustafanın Aydın elinde avazeyi huruç ve fesat ve ilhadı Sultan Mehmedin kulağına vâsıl oldu. Derhal Rumiyei suğra ve Amesye Padişahı olan Şehzade Sultan Muradın ismine hükmü hümayün sadır oldu ki Anadolu askerlerini cem ile mülhid Mustafanın define kıyam eyliye. Ve mükemmel asker ve teçhizat ile Aydın elinde anın başına ine..."

"Mustafa, on bine yakın müfsit ve mülhid müritlerinden olan asker ile şehzadeye mukabeleye kıyam eylediler."

"Mübalega cenk olundu."

"Birçok kan döküldükten sonra tevfigi ilâhi ile o leşkari ilhad mağlul oldu."

"Sağ kalanlar Ayasluğa getirildiler. Börklüceye tatbik olunan en müthiş işkenceler bile onu fikri sabitinden çeviremedi. Mustafa bir deve üzerinde çarınha gerildi. Kolları yek diğerinden ayrı olarak bir tahta üzerine çivilendikten sonra büyük bir alay ile şehirde gezdirildi. Kendisine sadık kalan mahremanı Mustafa'nın gözü önünde katledildi. Bunlar 'Dede Sultan iriş' nidaları ile mütevekkilâne ölüme tevdi nefs ettiler."

"Ahir Börklüceyi paraladılar ve on vilâyeti teftiş ettiler, gideceklerin giderdiler, bey kullarına timar verdiler. Bayezid Paşa yine Manisaya geldi Torlak Kemali anda buldu. Anı dahi anda astı."

"Bu esnada Ağaçdenizindeki Bedreddin hali terakkide idi. Her taraftan birçok halk yanına toplandılar. Bilumum halkın kendisiyle birleşmesine remak kalmış idi. Bundan dolayı Sultan Mehmedin bizzat hareketi icab etti."

"Ve Bayezid Paşanın teklifiyle bazı kimseler Kadı Bedreddinin silki mütabaatına ve müritliğine dahil oldular. Ve birkaç tedbir ile orman içinde derdest edip bağladılar..."

"Sirozda Sultan Mehmede getirdiler. Acemden henüz gelmiş bir danişmend var idi. Mevlâna Hayder derlerdi. Sultan Mehmed yanında olurdu. Mevlâna Hayder etti 'şeran bunun katli helâl amma mali haramdır.'"

"Andan Simavne Kadısı oğlunu pazara iletip bir dükkân önünde berdar ettiler. Bir nice günden sonra cünüb müritlerinden birkaçı gelip anı andan aldılar. Şimdi dahi ol diyarda müritleri vardır."

Başım çatlıyacak gibi. Saata baktım. Durmuş. Yukardakilerin zincir şakırtıları biraz yavaşladı. Yalnız birisi dolaşıyor. Herhalde o tek başına soldaki pencerede oturandır."

İçimde bir Anadolu türküsü dinlemek ihtiyacı var. Bana öyle geliyor ki, şimdi yolparacılar koğuşundan yine o yayla türküsünü söylemeye başlasalar başımın ağrısı bir anda diniverecektir."

Bir cıgara daha yaktım. Eğildim. Çimentonun üstünden Mehmed Şerefeddin Efendinin risalesini aldım. Dışarda rüzgâr çıktı. Pencерemizin altındaki deniz, zincir ve düdük seslerini kapatarak homurdanıyor. Pencерemizin altı kayalık olacak. Kaç defa oraya, denizle du-

varımızın birleştigi yere bakmak istedik. Fakat imkânı yok. Pencerenin demir çubukları çok dar. İnsan başını dışarı çıkaramıyor. Ve biz burada denizi ancak ufuk halinde görebiliyoruz.

Benim yatağımın yanında tornacı Şefiğin yatağı vardı. Şefik bir şeyler mırıldanarak uykusunda döndü. Karısının gönderdiği gelinlik yorganı kaydı. Örttüm.

İlâhiyat Fakültesi tarihi kelâm müderrisinin altmış beşinci sayfasını açtım yine.. Cenevizlilerin sırâtibinden bir iki satır ancak okumuştum ki başımın ağrıları içinde kulağıma bir ses geldi. Bu ses :

— Gürültü etmeksizin denizin dalgalarını aşarak senin yanında bulunuyorum, diyordu.

Döndüm. Denizin üstündeki pencerenin arkasında birisi var. Konuşan o :

“— Cenevizlilerin sırâtibi Dukasın yazdıklarını unuttun mu? Sakız adasında Turlut tesmiye olunan manastırda ikamet eden Giritli bir keşişten bahsettiğini hatırlamıyor musun? Ben, yani Börklüce Mustafa’nın ‘dervişlerinden biri’ bu Giritli keşişe de böyle baş açık, ayaklarım çıplak ve yekpare bir libasa bürünmüş olarak denizin dalgalarını aşıp gelmez miydim?”

Pencerenin demirleri dışında hiçbir yere tutunmasına imkân olmadan böyle boylu boyunca durup bu sözleri söyleyene baktım. Gerçekten de dediği gibiydi. Yekpare libası aktı.

Şimdi, yıllarca sonra, ben bu satırları yazarken İlâhiyat Fakültesi müderrisini düşünüyorum. Şerefeddin Efendi öldü mü, sağ mı bilmiyorum. Fakat eğer sağsa ve bu yazdıklarımı okursa benim için : “Gidi hain, diyecektir, hem maddiyundan olduğunu iddia eder, hem de Giritli keşiş gibi, üstüne üstlük aradan asırlar geçmiş iken, Börklücenin denizleri sessizce aşan müridiyle konuştuğundan dem vurur.”

Tarihi kelâm üstadının bu sözleri söyledikten sonra atacağı ilahî kahkahayı da duyar gibi oluyorum.

Fakat zarar yok. Hazret kahkahasını atadursun. Ben maceramı anlatayım.

Başımın ağrısı birdenbire dindi. Yataktan çıktım. Penceredekine doğru yürüdüm. Elimden tuttu. Benden başka yirmi sekiz insanı ve terli çimentosuyla uyuyan koğuşu bıraktık. Birdenbire kendimi o bir türlü göremediğimiz, denizle duvarımızın birleştiği yerde, kayaların üstünde buldum. Börklücenin müridiyle yan yana karanlık denizin

dalgalarını sessizce aşarak yılların arkasına, asırlarca geriye, sultan Gıyaseddin Ebülfeth Mehemmed bin ibni Yezidülkirişçi, yahut sadece Çelebi Sultan Mehmed devrine gittik.

Ve işte size anlatmak istediğim macera bu yolculuktur. Bu yolculukta gördüğüm ses, renk, hareket, şekil manzaralarını parça parça ve çoğunu — eski bir itiyat yüzünden — bir çeşit uzunlu kısalı satırlar ve arasına kafiyelele tesbit etmeğe çalışacağım. Şöyle ki :

1.

Sedirde al yeşil, dal dal Bursa ipeklişi,
duvarda mavi bir bahçe gibi Kütahyalı çiniler,
gümüş ibriklerde şarap,
bakır lengerlerde kızarmış kuzular nar idi.
Öz kardeşi Musayı ok kirişiyle boğup
yani bir altın leğende kardeş kanıyla aptest alarak
Çelebi Sultan Memet tahta çıkmış hünkâr idi.
Çelebi hünkâr idi amma
Âl Osman ülkesinde esen
bir kısırlık çılgılığı, bir ölüm türküsü rüzgâr idi.
Köylünün göz nuru zeamet
alın teri timar idi.
Kırık testiler susuz
su başlarında bıyık buran sipahiler var idi.
Yolcu, yollarda topraksız insanın
ve insansız toprağın feryadını duyar idi.
Ve yolların sonu kale kapısında kılıçlar şakırdar
köpüklü atlar kişner iken
çarşıda her lonca kesmiş kendi pirinden ümidi
tarumar idi.
Velhasıl hünkâr idi, timar idi, rüzgâr idi,
ahüzar idi.

2.

Bu göl İznik gölüdür.
Durgundur.
Karanlıktır.
Derindir.
Bir kuyu suyu gibi
içindedir dağların.

Bizim burada göller
dumanlıdırlar.
Balıklarının eti yavan olur,
sazlıklarından ısıtma gelir,
ve göl insanı
sakalına ak düşmeden ölür.

Bu göl İznik gölüdür.
Yanında İznik kasabası.
İznik kasabasında
kırık bir yürek gibidir demircilerin örsü.
Çocuklar açtır.
Kurutulmuş balığa benzer kadınların memesi.
Ve delikanlılar türkü söylemez.

Bu kasaba İznik kasabası.
Bu ev esnaf mahallesinde bir ev.
Bu evde
bir ihtiyar vardır Bedreddin adında.
Boyu küçük
sakalı büyük
sakalı ak.
Çekik çocuk gözleri kurnaz
ve sarı parmakları saz gibi.

Bedreddin
ak bir koyun postu üstüne
oturmuş.

Hattı talik ile yazıyor
"Teshil"i.

Karşısında diz çökmüşler
ve karşıdan
bir dağa bakar gibi bakıyorlar ona.
Bakıyor :

Başı tıraşlı
kalın kaşlı
ince uzun boylu Börklüce Mustafa.
Bakıyor :

kartal gagalı Torlak Kemâl..
Bakmaktan bıkip usanmayıp
bakmağa doymıyarak
İznik sürgünü Bedreddine bakıyorlar..

3.

Kıyıda çıplak ayaklı bir kadın ağlamaktadır.
Ve gölde ipi kopmuş

boş bir balıkçı kayığı
bir kuş ölüsü gibi
suyun üstünde yüzüyor.

Gidiyor suyun götürdüğü yere,
gidiyor parçalanmak için karşı dağlara.

İznik gölünde akşam oldu.
Dağ başlarının kalın sesli sipahileri
güneşin boynunu vurup
kanını göle akıttılar.

Kıyıda çıplak ayaklı bir kadın ağlamaktadır,
bir sazan balığı yüzünden
kaleye zincirlenen balıkçının kadını.

İznik gölünde akşam oldu.
Bedreddin eğildi suya
avuçlayıp doğruldu.

Ve sular
parmaklarından dökülüp
tekrar göle dönerken
dedi kendi kendine :

“— O âteş ki kalbimin içindedir
tutuşmuştur
günden güne artıyor.
Dövülmüş demir olsa dayanmaz buna
eriyecek yüreğim..

Ben gayrı zuhur ve huruç edeceğim!*

Toprak adamları toprağı fethe gideceğiz.
Ve kuvveti ilmi, sırrı tevhidi gerçekleendirip
biz milletlerin ve mezheplerin kanunlarını
iptâl edeceğiz...”

Ertesi gün
gölde kayık parçalanır
kalede bir baş kesilir
kıyıda bir kadın ağlar
ve yazarken
Simavneli “Teshil”ini
Torlak Kemâlle Mustafa
öptüler
şeyhlerinin elini.
Al atların kolanını sıktılar.
Ve İznik kapısından
dizlerinde çırılçıplak bir kılıç
heybelerinde el yazma bir kitapla çıktılar...

Kitaplarının adı :
“Varidat” dı.

* Mutekitlerimle âleme malikiyet için zuhur ve huruç edeceğim. Ve kuvveti ilim ve sırrı tevhidin tahkiki ile ehli taklidin kavanini millet ve mezheplerini iptal edeceğiz — Heşt Behişt sahibinin şeyhin ağzından naklen M. S. tercümesi.

Börklüce Mustafa ile Torlak Kemâl, Bedreddinin elini öpüp atlarına binerek biri Aydın, biri Manisa taraflarına gittikten sonra ben de rehberimle Konya ellerine doğru yola çıktım ve bir gün Haymana ovasına ulaştığımızda

Duyduk ki Mustafa huruç eylemiş
Aydın elinde Karaburunda.
Bedreddinin kelâmını söylemiş
köylünün huzurunda.

Duyduk ki, "cümle derdinden kurtulup
piri pâk olsun diye,
on beş yaşında bir civan teni gibi , toprağın eti,
ağalar topyekün kılıçtan geçirilip
verilmiş ortaya hünkâr beylerinin timarı zeameti."

Duyduk ki...
Bu işler duyulur da durmak olur mu?
Bir sabah erken,
Haymana ovasında bir garip kuş öterken,
sıska bir söğüt altında zeytin danesi yedik.

"Varalım,
dedik.

Görelim
dedik.

Yapışıp
sapanın
sapına

şol kardeş toprağını biz de bir yol
sürelim, dedik."

Düştük dağlara dağlara,
aştık dağları dağları...

Dostlar,
ben yolculuk etmem bir başıma.
Bir ikinci vakti can yoldaşıma
dedim ki : geldik.
Dedim ki : bak
başladı karşımızda bir çocuk gibi gülmeğe
bir adım geride ağlayan toprak.
Bak ki, incirler iri zümrüt gibidir,
kütükler zor taşıyor kehribar salkımları.
Saz sepetlerde oynıyan balıkları gör :
ıslak derileri pul pul, ıslıl ışıldır
ve körpe kuzu eti gibi aktır
yumuşaktır etleri.
Dedim ki bak,
burda insan toprak gibi, güneş gibi, deniz gibi
bereketli.
Burda insan gibi verimli deniz, güneş ve toprak..

Arkamızda hünkârın ve hünkâr beylerinin timar ve zeametli topraklarını bırakıp Börklücenin diyarına girdiğimizde bizi ilk karşılayan üç delikanlı oldu. Üçü de yanımdaki rehberim gibi yekpâre ak libaslıydılar. Birisinin kıvrık, abanoz gibi siyah bir sakalı ve aynı renkte ihtiraslı gözleri, kemerli büyük bir burnu vardı. Vaktiyle Musanın dinindenmiş. Şimdi Börklüce yiğitlerinden.

İkincisinin çenesi kıvrık ve burnu dümdüzdü. Sakızlı Rum bir gemiciymiş. O da Börklüce müritlerinden.

Üçüncüsü orta boylu, geniş omuzlu. Şimdi düşünüyorum da, onu, yolparacılar koğuşunda yatan ve o yayla türküsünü söyleyen Hüseyine benzetiyorum. Yalnız Hüseyin Erzurumluydu. Bu Aydın-
lıymış.

İlk sözü söyleyen Aydınlı oldu :

— Dost musunuz düşman mı? dedi. Dost iseniz hoşgeldiniz. Düşman iseniz boynunuz kıldan incedir.

— Dostuz, dedik.

Ve o zaman öğrendik ki, Sarohan valisi Sismanın ordusunu, yani toprakları tekrar hünkâr beylerine vermek isteyenleri, bizimkiler Karaburunun dar, dağlık geçitlerinde tepelemişlerdir.

Yine, o yolparacılar koğuşunda yatan Hüseyine benziyeni dedi ki :

— Buradan ta Karaburunun dibindeki denize dek uzayan kardeş soframızda bu yıl incirler böyle ballı, başaklar böyle ağır ve zeytinler böyle yağlı iseler, biz onları, sırma cepken giyer haramilerin kanıyla suladık da ondandır.

Müjde büyüktü. Rehberim :

— Öyleyse tez dönelim. Haberi Bedreddine iletelim, dedi.

Yanımıza Sakızlı Rum gemici Anastası da alıp ve ancak eşğine bastığımız kardeş toprağını bırakarak tekrar Âl Osman oğullarının karanlığına daldık.

Bedreddini İznikte, göl kıyısında bulduk. Vakit sabahtı. Hava ıslak ve kederliydi.

Bedreddin :

— Nöbet bizimdir. Rumeline geçek, dedi.

Gece İznikten çıktık. Peşimizi atlılar kovalıyordu. Karanlık, onlarla aramızda duvar gibiydi. Ve bu duvarın arkasından nal seslerini duyuyorduk. Rehberim önden gidiyor, Bedreddinin atı benim al atımla Anastasinki arasındaydı. Biz üç anaydık. Bedreddin çocuğumuz. Ona bir kötülük edecekler diye içimiz titriyordu. Biz üç çocuktuk. Bedreddin babamız. Karanlığın duvarı ardındaki nal sesleri yaklaşır gibi oldukça Bedreddine sokuluyorduk.

Gün ışığında gizlenip, geceleri yol alarak İsfendiyara ulaştık. Oradan bir gemiye bindik.

6.

Bir gece bir denizde yalnız yıldızlar
ve bir yelkenli vardı.
Bir gece bir denizde bir yelkenli
yapyalnızdı yıldızlarla.
Yıldızlar sayısızdı.
Yelkenler sönüktü.
Su karanlıktı
ve göz alabildiğine dümdüzdü.

Sarı Anastasla Adalı Bekir
hamladaydılar.
Koç Salihle ben
pruvada.
Ve Bedreddin
parmakları sakalına gömülü
dinliyordu küreklerin şıptısını.

Ben :
— Ya! Bedreddin! dedim,
uyuklıyan yelkenlerin tepesinde
yıldızlardan başka bir şey görmüyoruz.
Fısıltılar dolaşmıyor havalarda.
Ve denizin içinden
gürültüler duymuyoruz.
Sade bir dilsiz, karanlık su,
sade onun uykusu.
Ak sakalı boyundan büyük küçük ihtiyar
güldü,
dedi :
— Sen bakma havanın durgunluğuna
derya dediğin uyur uyur uyanır.

Bir gece bir denizde yalnız yıldızlar
ve bir yelkenli vardı.
Bir gece bir yelkenli geçip Karadenizi
gidiyordu Deliormanana
Ağaç denizine...

7.

Bu orman ki Deliormandır gelip durmuşuz
demek Ağaç denizinde çadır kurmuşuz.

“Mâlum niçin geldik,

mâlum derdi derunumuz” diye

her daldan her köye bir şahin uçurmuşuz.

Her şahin peşine yüz aslan takıp gelmiş.

Köylü, bey ekinini, çırak çarşığı yakıp

reaya zinciri bırakıp gelmiş.

Yani Rumelinde bizden ne varsa tek mil

kol kol Ağaç denizine akıp gelmiş...

Bir kızılca kıyamet!

Karışmış birbirine

at, insan, mızrak, demir, yaprak, deri,

gürgenlerin dalları, meşelerin kökleri.

Ne böyle bir âlem görmüşlüğü vardır,

ne böyle bir uğultu duymuşluğu var

Deliorman deli olalı beri...

Anastası Deliormanda Bedreddinin ordugâhında bırakıp ben ve rehberim Geliboluya indik. Bizden önce buradan denizi yüzerek geçen olmuş. Galiba bir dildâde yüzünden. Biz de denizi yüzerek karşı kıyıya vardık. Lâkin bizi bir balık gibi çevik yapan şey bir kadın yüzünü ay ışığında seyretmek ihtirası değil, İzmir yoluyla Karaburuna, bu sefer şeyhinden Mustafaya haber ulaştırmak işiydi.

İzmire yakın bir kervansarayla vardıığımızda, padişahın on iki yaşındaki oğlunun elinden tutan Bayezid Paşanın Anadolu askerlerini topladığını duyduk.

İzmirde çok oylanmadık. Şehirden çıkıp Aydın yolunu tutmuştuk ki bir bağ içinde, bir ceviz ağacı altında, bir kuyuya serinlesin diye karpuz salmış dinlenen ve sohbet eden dört çelebiye rastladık. Her birinin üstünde başka çeşit libas vardı. Üçü kavukluydu, birisi fesli. Selâm verdiler. Selâm aldık. Kavuklulardan birisi Neşri imiş. Dedi ki :

— Halkı ibahet mezhebine davet eden Börklücenin üzerine Sultan Mehmed Bayezid Paşayı gönderir.

Kavuklulardan ikincisi Şükrüllah bin Şihâbiddin imiş. Dedi ki :

— Bu sofinin başına birçok kimseler toplandı. Ve bunların dahi şer'i Muhammediye muhalif nice işleri âşîkar oldu.

Kavuklulardan üçüncüsü Âşıkpaşazâde imiş. Dedi ki :

— Sual : Ahir Börklüce paralanırsa imanla mı gidecek, imansız mı?

— Cevap : Allah bilir anınçünkü biz anın mevti halini bilmezüz..

Fesli olan çelebi İlâhiyat Fakültesi tarihi kelâm müderrisiydi. Yüzümüze baktı. Gözlerini kırıştırtarak kurnaz kurnaz gülümsedi. Bir şey demedi.

Biz hemen atlarımızı mahmuzladık. Ve bir bağ içinde, bir ceviz ağacı altında, bir kuyuya saldıkları karpuzları serinletip sohbet edenleri nallarımızın tozları arkasında bırakarak Aydına, Karaburuna, Börklücenin yanına vardık.

9.

Sıcaktı.

Sıcak.

Sapı kanlı, demiri kör bir bıçaktı
sıcak.

Sıcaktı.

Bulutlar doluydular,
bulutlar boşanacak
boşanacaktı.

O, kımıldanmadan baktı,
kayalardan
iki gözü iki kartal gibi indi ovaya.

Orda en yumuşak, en sert
en tutumlu, en cömert,
en

seven,
en büyük, en güzel kadın :

TOPRAK
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.

Sıcaktı.

Baktı Karaburun dağlarından O
baktı bu toprağın sonundaki ufka
çatarak kaşlarını :

Kırlarda çocuk başlarını
kanlı gelincikler gibi koparıp
çırılçıplak çığlıkları sürükleyip peşinde
beş tuğlu bir yangın geliyordu karşıdan ufku sarıp.

Bu gelen

Şehzade Murattı.

Hükmü hümayun sâdır olmuştu ki Şehzade Muradın
ismine

Aydın eline varıp

Bedreddin halifesi mülhid Mustafanın başına ine.

Sıcaktı.

Bedreddin halifesi mülhid Mustafa baktı,
baktı köylü Mustafa.

Baktı korkmadan

kızmadan

gülmeden.

Baktı dimdik

dosdoğru.

Baktı O.

En yumuşak, en sert
en tutumlu, en cömert,
en

seven,

en büyük, en güzel kadın :

TOPRAK

nerdeyse doğuracak

doğuracaktı.

Baktı.

Bedreddin yiğitleri kayalardan ufka baktılar.

Gitgide yaklaşıyordu bu toprağın sonu

fermanlı bir ölüm kuşunun kanatlarıyla.

Oysaki onlar bu toprağı,

bu kayalardan bakanlar, onu,

üzümü, inciri, narı,

tüyleri baldan sarı,

sütleri baldan koyu davarları,

ince belli, aslan yeleli atlarıyla
duvarsız ve sınırsız
bir kardeş sofrası gibi açmıştılar.

Sıcaktı.

Baktı.

Bedreddin yiğitleri baktılar ufka..

En yumuşak, en sert,
en tutumlu, en cömert,
en

seven,
en büyük, en güzel kadın :

TOPRAK

nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.

Sıcaktı.

Bulutlar doluydular.

Nerdeyse tatlı bir söz gibi ilk damla düşecekti yere.

Birden-

-bire

kayalardan dökülür

gökten yağar

yerden biter gibi,

bu toprağın verdiği en son eser gibi

Bedreddin yiğitleri şehzade ordusunun karşısına

çıktılar.

Dikişsiz ak libaslı

baş açık

yalnayak ve yalın kılıçtılar.

Mübalâğa cenk olundu.

Aydının Türk köylüleri ,
Sakızlı Rum gemiciler,
Yahudi esnafları,
on bin mülhid yoldaşı Börklüce Mustafanın
düşman ormanına on bin balta gibi daldı.
Bayrakları al, yeşil,
kalkanları kakma, tolgası tunç
saflar
pâre pâre edildi ama,
boşanan yağmur içinde gün inerken akşama
on binler iki bin kaldı.

Hep bir ağızdan türkü söyleyip
hep beraber sulardan çekmek ağı,
demiri oya gibi işleyip hep beraber,
hep beraber sürebilmek toprağı,
ballı incirleri hep beraber yiyebilmek,
yârin yanağından gayrı her şeyde
her yerde
hep beraber!
diyebilmek
için
on binler verdi sekiz binini..

Yenildiler.

Yenenler, yenilenlerin
dikişsiz, ak gömleğinde sildiler
kılıçlarının kanını.
Ve hep beraber söylenen bir türkü gibi
hep beraber kardeş elleriyle işlenen toprak
Edirne sarayında damızlanmış atların
eşildi nallarıyla.

Tarihsel, sosyal, ekonomik şartların
zaruri neticesi bu!

deme, bilirim!

O dediğin nesnenin önünde kafamla eğilirim.

Ama bu yürek

o, bu dilden anlamaz pek.

O, "hey gidi kambur felek,

hey gidi kahbe devran hey,"

der.

Ve teker teker,

bir an içinde,

omuzlarında dilim dilim kırbaç izleri,

yüzleri kan içinde

geçer çıplak ayaklarıyla yüreğime basarak

geçer Aydın ellerinden Karaburun mağlûpları..*

* Şimdi ben bu satırları yazarken, "Vay, kafasıyla yüreğini ayırıyor; vay, tarihsel, sosyal, ekonomik şartları kafam kabul eder amma, yüreğim yine yanar, diyor. Vay, vay, Marksiste bakın..." gibi laflar edecek olan bazı "sol" geçinen delikanlıları düşünüyorum. Tıpkı yazımın ta başında tarihi kelâm müderrisini düşünüp kahkahasını duyduğum gibi.

Ve şimdi eğer böyle bir istidrad yapıyorsam bu o çeşit delikanlılar için değil, Marksizmi yeni okumaya başlamış, sol züppeliğinden uzak olanlar içindir.

Bir doktorun verem çocuğu olsa, doktor, çocuğunun öleceğini bilse, bunu fizyolojik, biyolojik, bilmemne-lojik bir zaruret olarak kabul etse ve çocuk ölse, bu ölümün zaruretini çok iyi bilen doktor, çocuğunun arkasından bir damlacık gözyaşı dökmez mi?

Paris Komunasının devrileceğini, bu devrilişin bütün tarihi, sosyal, ekonomik şartlarını önceden bilen Marksın yüreğinden Komunanın büyük ölüleri "bir ıstırap şarkısı" gibi geçmemişler midir? Ve Komuna öldü, yaşasın Komuna! diye bağırانların sesinde bir damla olsun acılık yok muydu?

Marksist, bir "makina - adam", bir ROBOTA değil, etiyle, kanıyla sinir ve kafası ve yüreğiyle tarihi, sosyal, konkre bir insandır.

10.

Karanlıkta durdular.

Sözü O aldı, dedi :

“— Ayasluğ şehrinde pazar kurdular.

Yine kimin dostlar

yine kimin boynun vurdular?”

Yağmur

yağıyordu boyuna.

Sözü onlar alıp

dediler ona :

“— Daha pazar

kurulmadı

kurulacak.

Esen rüzgâr

durulmadı

durulacak.

Boynu daha

vurulmadı

vurulacak.”

Karanlık ıslanırken perde perde

belirdim onların olduğu yerde

sözü ben aldım, dedim :

“— Ayasluğ şehrinin kapısı nerede?

Göster geçeyim!

Kalesi var mı?

Söyle yıkayım.

Baş alırlar mı?

De ki vermeyim!”

Sözü O aldı, dedi :

“— Ayasluğ şehrinin kapısı dardır.

Girip çıkılmaz.

Kalesi vardır,

kolay yıkılmaz.

Var git al atlı yiğit

var git işine!..”

Dedim : “— Girip çıkarım!”

Dedim : “— Yakıp yıkarım!”

Dedi : “— Yağış kesildi

gün ağarıyor.

Cellât Ali,

Mustafayı

çağırıyor!

Var git al atlı yiğit

var git işine!...”

Dedim : “— Dostlar

bırakın beni

bırakın beni.

Dostlar

göreyim onu

göreyim onu!

Sanmayınız

dayanamam.

Sanmayınız

yandığımı

el âleme belli etmeden yanamam!

Dostlar

‘Olmaz!’ demeyin,

‘Olmaz!’ demeyin boşuna.

Sapından kopacak armut değil bu

armut değil bu,

yaralı olsa da düşmez dalından;
bu yürek
bu yürek benzemez serçe kuşuna
serçe kuşuna!

Dostlar
biliyorum!
Dostlar
biliyorum nerde, ne haldedir O!
Biliyorum
gitti gelmez bir daha!
Biliyorum
bir deve hörgücünde
kanıyan bir çarmıha
çırılçıplak bedeni
mıhlıdır kollarından.
Dostlar
bırakın beni
bırakın beni.
Dostlar
bir varayım göreyim
göreyim
Bedreddin kullarından
Börklüce Mustafayı
Mustafayı.”

Boynu vurulacak iki bin adam,
Mustafa ve çarmıhı
cellât, kütük ve satır
her şey hazır
her şey tamam.

Kızıl sırma işlemeli bir haşa
altın üzengiler
kır bir at.
Atın üstünde kalın kaşlı bir çocuk
Amasya padişahı şehzade sultan Murat.
Ve yanında onun
bilmem kaçınıcı tuğuna ettiğim Bayezid Paşa!

Satırı çaldı cellât.
Çıplak boyunlar yarıldı nar gibi,
yeşil bir daldan düşen elmalar gibi
birbiri ardınca düştü başlar.
Ve her baş düşerken yere
çarmıhından Mustafa
baktı son defa.
Ve her yere düşen başın
kılı depremedi :
— İriş
Dede sultanım iriş!
dedi bir,
başka bir söz demedi..

Bayezid Paşa Manisaya gelmiş, Torlak Kemâli anda bulup anı da-
hi anda asmış, on vilâyet teftiş edilerek gidecekler giderilmiş ve on vi-
lâyet betekrar bey kullarına timar verilmişti.

Rehberimle ben, bu on vilâyetten geçtik. Tepemizde akbabalar
dolaşüyor ve zaman zaman acayip çığlıklar atarak karanlık derelerin
içine süzülüyorlar, henüz kanları kurumamış körpe kadın ve çocuk
ölülerinin üstüne iniyorlardı. Yollarda, güneşin altında, genç, ihtiyar
erkek cesetleri serili olduğu halde, kuşların yalnız kadın ve çocuk eti-
ni tercih etmeleri karınlarının ne kadar tok olduğunu gösteriyordu.

Yollarda hünkâr beylerinin alaylarına rastlıyorduk.

Hünkârın bey kulları; çürümüş bir bağ havası gibi ağır ve büyük
bir güçlkle kımıldanabilen rüzgârların içinden ve parçalanmış topra-
ğın üstünden geçerek, rengârenk tuğları, davullarıyla ve çengü çinga-
ne ile timarlarına dönüp yerleşirlerken biz on vilâyeti arkada bıraktık.
Gelibolu karşıdan göründü. Rehberime :

— Takatim kalmadı gayrı, dedim, denizi yüzerek geçmem müm-
kün değil.

Bir kayık bulduk.

Deniz dalgalıydı. Kayıkçıya baktım. Bir Almanca kitabın iç kapa-
ğından koparıp koğuştaki başucuma astığım resme benziyor. Kalın bı-
yığı abanoz gibi siyah, sakalı geniş ve bembeyaz. Ömrümde böyle
açık, böyle konuşan bir alın görmemişimdir.

Boğazın orta yerine gelmiştik, deniz durmamacasına akıyor, kur-
şun boyalı havanın içinde sular köpüklenerek kayığımızın altından
kayıyordu ki koğuştaki resme benzeyen kayıkçımız :

— Serbest insan ve esir, patriçi ve pleb, derebeyi ve toprak kölesi, usta ve çırak, bir kelime ile ezenler ve ezilenler, nihayet bulmaz bir zıddıyette birbirine karşı göğüs gererek bazen el altından, bazen açıktan açığa fasılasız bir mücadeleyi devam ettirdiler; dedi.

12.

Rumeline ayak bastığımızda Çelebi Sultan Mehemed'in Selânik kalesindeki muhasarayı kaldırarak Sereze geldiğini duyduk. Bir an önce Deliorman'a ulaşmak için gece gündüz yol almağa başladık.

Bir gece yol kenarında oturmuş dinleniyorduk ki, karşıdan Deliorman taraflarından gelip Serez şehrine doğru giden üç atlı, doludizgin önümüzden geçti. Atlılardan birinin terkisinde bir heybe gibi bağlanmış, insana benzer bir karaltı görmüştüm. Tüylerim diken diken oldu. Rehberime dedim ki :

Ben tanırım bu nal seslerini.
Bu köpükleri kanlı simsiyah atlar
karanlık yolun üstünden dörtünale geçip
hep böyle terkilerinde bağlı esirler götürdüler.

Ben tanırım bu nal seslerini.
Onlar
bir sabah
çadırlarımıza bir dost türküsü gibi gelmişlerdir.
Bölüşmüşüzdür ekmeğimizi onlarla.
Hava öyle güzeldir,
yürek öyle umutlu,
göz çocuklaşmış
ve hakîm dostumuz ŞÜPHE uykuda...

Ben tanırım bu nal seslerini.
Onlar
bir gece
çadırlarımızdan doludizgin uzaklaşırlar.

Nöbetçiyi sırtından bıçaklamışlardır
ve terkilerinde

en değerlimizin
arkadan bağlanmış kolları vardır.

Ber tanırım bu nal seslerini
onları Deliorman da tanır.

Filhakika bu nal seslerini Deliormanın da tanıdığını çok geçmeden öğrendik. Çünkü ormanımızın eteklerine ilk adımımızı atmıştık ki, Bayezid Paşanın diğer tedbiratı saibe ile ormana adamlar bıraktığını, bunların karargâha kadar sokulup Bedreddinin müritliğine dahil olduklarını ve bir gece şeyhimizi çadırında uykuda bastırıp kaçırdıklarını duyduk. Yani yol kenarında rastladığımız üç atlı Osmanlı tarihindeki provokatörlerin ağababası idiler ve terkilerinde götürdükleri esir de Bedreddindi.

13.

Rumeli, Serez

ve bir eski terkibi izafi :

HUZÛRU HÜMAYUN.

Ortada

yere saplı bir kılıç gibi dimdik

bizim ihtiyar.

Karşıda hünkâr.

Bakıştılar.

Hünkâr istedi ki :

bu müşahhas küfrü yere sermeden önce,

son sözü ipe vermeden önce,

biraz da şariat eylesin ibrazı hüner

âdâb ü erkânıyla halledilsin iş.

Hazır bilmeclis

Mevlâna Hayder derler

mülkü acemden henüz gelmiş

bir ulu danışmend kişi

kınalı sakalını ilhamı ilâhiye eğip,

“Malı haramdır amma bunun

kanı helâldir”deyip

halletti işi...

Dönüldü Bedreddine.

Denildi : “Sen de konuş.”

Denildi : “Ver hesabını ilhadının.”

Bedreddin
baktı kemerlerden dışarı.
Dışarda güneş var.
Yeşermiş avluda bir ağacın dalları
ve bir akarsuyla oyulmaktadır taşlar.
Bedreddin gülümsedi.
Aydınlandı içi gözlerinin,
dedi :
— Madem ki bu kerre mağlubuz
netset, neylesek zaid.
Gayrı uzatman sözü.
Mademki fetva bize aid
verin ki basak bağrına mührümüzü..

14.

Yağmur çiseliyor,
korkarak
yavaş sesle
bir ihanet konuşması gibi.

Yağmur çiseliyor,
beyaz ve çıplak mürted ayaklarının
ıslak ve karanlık toprağın üstünde koşması gibi.

Yağmur çiseliyor,
Serezin esnaf çarşısında,
bir bakırcı dükkânının karşısında
Bedreddinim bir ağaca asılı.

Yağmur çiseliyor.
Gecenin geç ve yıldızsız bir saatidir.
Ve yağmurda ıslanan
yapraksız bir dalda sallanan şeyhimin
cırılçıplak etidir.

Yağmur çiseliyor.
Serez çarşısı dilsiz,
Serez çarşısı kör.
Havada konuşmamanın, görmemenin kahrolası hüznü.
Ve Serez çarşısı kapatmış elleriyle yüzünü.

Yağmur çiseliyor.

TORNACI ŞEFİĞİN GÖMLEĞİ

Yağmur çiseliyordu. Dışarda, demir parmaklıkların arkasındaki deniz ufkunda ve bu ufkun üstündeki bulutlu gökte sabah olmuştu. Bugün bile gayet iyi hatırlıyorum. İlkönce omuzumda bir elin dokunuşunu duymuştum. Dönüp baktım. Tornacı Şefik. İçleri ıslıl ıslıl, kap-kara gözlerini yüzüme dikmiş :

— Bu gece uyumadın galiba, diyor.

Artık yukardan eşkıyaların zincir sesleri gelmiyordu. Ortalık ağarınca onlar uykuya varmış olmalılar. Gün ışığında nöbetçilerin düdük sesleri de manalarını kaybediyor. Boyaları siliniyor ve ancak karanlıkta belli olan sert çizgileri yumuşuyor.

Koğuşun kapısı dışardan açıldı. İçerde çocuklar teker teker uyanıyorlar.

Şefik soruyor :

— Ne oldun, bir tuhaf halin var senin?

Şefiğe geceki maceramı anlatıyorum :

— Fakat, diyorum, hani gözümle gördüm. Nah şu pencerenin arkasına geldi. Yekpare ak bir gömleği vardı. Elimden tuttu. Bütün bir yolculuğu yan yana, daha doğrusu onun rehberliğiyle yaptım..

Tornacı Şefik gülüyor. Bana pencereyi göstererek :

— Sen, diyor, yolculuğu Mustafanın müridiyle değil, benim gömleğimle yapmışsın. Bak, dün gece asmıştım. Hâlâ pencerede..

Ben de gülüyorum. Simavne Kadısı oğlu Bedreddin hareketinde bana rehberlik eden tornacı Şefiğin gömleğini demirlerin üstünden alıyorum. Şefik gömleğini sırtına geçiriyor. Bütün koğuş arkadaşları “yolculuğumu” öğrendiler. Ahmed :

— Bunu yaz işte, diyor. Bir “Bedreddin destanı” isteriz. Hem sana ben de bir hikâye anlatayım onu da kitabın sonuna koyarsın...

Ahmedin anlattığı hikâyeyi işte kitabımın sonuna koyuyorum.

AHMEDİN HİKÂYESİ

Balkan harbinden önceydi. Dokuz yaşımdaydım. Dedemle, Rumelinde, bir köylüye misafir olduk. Köylü mavi gözlü ve bakır sakallıydı. Bol kırmızı biberli tarhana içtik. Kıştı, Rumelinin kuru, çok bilmiş bir bıçak gibi keskin kışlarından biri.

Köyün adını hatırlıyamıyorum. Yalnız, yola kadar bizimle gelen jandarma, bu köyün insanlarını dünyanın en inatçı, en vergi vermez, en dik kafalı köylüleri diye anlattıydı.

Jandarmaya göre bunlar, ne müslüman, ne gâvurdular. Belki kızılbaşlılar. Ama tam da kızılbaş değil.

Köye girişimiz hâlâ aklımdadır. Güneş battı batacak. Yol don tutmuş. Yolda cam parçaları gibi pırıldayan kaskatı su birikintilerinde kızıltılar.

Köyün karanlığa karışmaya başlayan ilk çitlerinde bizi bir köpek karşıladı. İri, alacakaranlık içinde kendi kendinden daha kocaman görünen bir köpek. Havlıyordu.

Arabacımız dizginleri kastı. Köpek atların göğüslerine doğru sıçrayıp saldırıyor.

Ben, “Ne oluyoruz?” diye başımı arabacının arkasından dışarı uzattım. Arabacının kırbacı tutan kolu dirseğiyle yüzüme çarparak kalktı ve yılan ısılgı gibi ince bir şaklamayla köpeğin başına indi. Tam bu sırada kalın bir ses duydum :

— Hey. Vurduğunu köylü, kendini kaymakam mı sandın?

Dedem arabadan indi. Köpeğin kalın sesli sahibine “merhaba” dedi. Konuştular. Sonra köpeğin bakır sakallı, mavi gözlü sahibi bizi evinde konuk etti.

Kulağımda çocukluğumdan kalan birçok konuşmalar vardır. Bunlardan çoğunun mânasını büyüdükçe anlamış, kimisine şaşmış, kimisine gülmüş, kimisine kızmışımdır. Fakat, çocukken yanımda büyüklerin yaptığı hiçbir konuşma mavi gözlü köylüyle dedemin o geceki konuşmaları gibi bütün hayatım boyunca müessir olmamıştır.

Dedemin yumuşak, çelebice bir sesi vardı. Ötekisi kalın, hırçın ve inanmış bir sesle konuşuyordu.

Onun kalın sesi diyordu ki :

— Hünkârın iradesi ve İranlı Molla Haydarın fetvasıyla Serezde, çarşıda, yapraksız bir ağaç dalına asılan Bedreddinin çırılçıplak ölüsü iki yana ağır ağır sallanıyordu. Geceydi. Çarşının köşesinden üç adam belirdi. Birisinin yedeğinde kır bir at vardı. Eğersiz bir at. Bedreddinin asıldığı ağacın altına geldiler. Soldaki pabuçlarını çıkardı. Ağaca tırmandı. Aşağıda kalanlar kollarını açıp beklediler. Ağaca çıkan adam Bedreddinin uzun ak sakalı altından ince boynuna bir yılan çevikliğiyle sarılmış olan ıslak, sabunlu ipin düğümünü kesmeye başladı. Bıçağın ucu birdenbire ipten kaydı ve ölünün uzamış boynuna saplandı. Kan çıkmadı. İpi kesmekte olan delikanlı sapsarı oldu. Sonra, eğildi yarayı öptü, doğruldu. Bıçağı attı ve yarısından çoğu kesilen düğümü elleriyle açarak uyuyan oğlunu anasının kollarına bırakan bir baba gibi Bedreddinin ölüsünü aşağıda bekliyenlerin kollarına teslim etti. Onlar çıplak ölüyü çıplak atın üstüne koydular. Ağaca çıkan aşağı indi. En gençleri oydu. Çıplak ölüyü taşıyan çıplak atı yedeğinde çekerek bizim köye geldi. Ölüyü yamacın tepesinde kara ağacın altına gömdü. Ama sonra hünkâr atlıları köyü bastılar. Atlılar gidince delikanlı ölüyü kara ağacın altından çıkardı. Hani belki bir daha köyü basarlar da cesedi bulurlar diye. Bir daha da dönmedi.

Dedem soruyor :

— Bunun böyle olduğuna emin misin?

— Elbette. Bunu bana anamın babası anlattı. Ona da dedesi söylemiş. Onun dedesine de dedesi. Bu böyle gider...

Odada bizden başka sekiz on köylü daha var. Ocağın kızıla boyadığı alaca aydınlık dairenin kıyılarında oturuyorlar. Arasına bir ikisi kımıldanıyor ve bu alaca aydınlık dairenin içine giren elleri, yüzlerinin bir parçası, omuzlarından bir tanesi kırmızılaşıyor.

Bakır sakallının sesini duyuyorum :

— O gelecek yine. Çırılçıplak ağaca asılan çırılçıplak gelecek yine.

Dedem gülüyor :

— Sizin bu itikadınız, diyor, hristiyanların itikadına benziyor. Onlar da, İsa peygamber tekrar dünyaya gelecektir, derler. Hattâ müslümanların içinde bile İsa peygamberin günün birinde Şamı şerifte gözükeceğine inananlar vardır.

Dedemin bu sözlerine, O, birden karşılık vermiyor. Kalın parmaklı elleriyle dizlerini tuta tuta, doğruluyor. Şimdi bütün gövdesiyle kırmızı dairenin içindedir. Yüzünü yandan görüyorum. Büyük düz bir burnu var. Kavga eder gibi konuşuyor :

— İsa peygamberin ölüsü etiyle, kemiğiyle, sakalıyla dirilecekmiş. Bu yalandır. Bedreddinin ölüsü, kemiksiz, sakalsız, bıyıksız, gözün bakışı, dilin sözü, göğsün soluğu gibi dirilecek. Bunu bilirim işte... Biz Bedreddinin kuluyuz, ahrete, kıyamete inanmayız ki, dağılan, fena bulan bedeninin yine bir araya toplanıp dirileceğine inanalım. Bedreddin yine gelecek diyorsak, sözü, bakışı, soluğu bizim aramızdan çıkıp gelecektir, diyoruz.

Sustu. Yerine oturdu. Dedem, Bedreddinin geleceğine inandı mı, inanmadı mı, bilmiyorum. Ben, dokuz yaşında buna inandım, otuz bu kadar yaşında yine inanıyorum.

SİMAVNE KADISI OĞLU
ŞEYH BEDREDDİN DESTANI'NA
ZEYL

MİLLÎ GURUR

İlk Basım : 1936

“SİMAVNE KADISI OĞLU BEDREDDİN DESTANI” risalemin dördüncü formasının makina tasihlerini sabahleyin matbaada yaptıktan sonra eve gelmiş, bu destanı yazmak için kullandığım notları, bir hapisanede geceleri doldurulmuş hatıra defterimi gözden geçiriyordum.

Artık son forması da baskı makinası altında gidip gelmeğe başlayan risaleme bir kelime bile ilâve edemeyeceğimi biliyordum. Fakat bana bir şeyler unuttum gibi geliyordu. Bana öyle geliyordu ki, tek bir satır yazı yazdım; fakat bu satırın sonuna nokta koymasını unuttum.

Vakit öğleye yakındı. Şafakla beraber çalkalanmaya başlayan lodos, ağır bulutların üstüne boşanmasıyla durulmuştu. Çok geçmeden yağmur da dindi. Gökyüzünün karanlığı yol yol yarıldı. Ağır perdeleri birdenbire düşen bir pencere gibi hava açıldı.

Ve ben, hapisane gecelerinde doldurulmuş bir hatıra defterinde “Destan”ımın sonuna koymasını unuttuğum noktayı arayıp dururken Süleymaniye’yi gördüm.

Açılan öğle güneşinin altında Sinan’ın Süleymaniye’si bulutlara yaslanmış bir dağ gibiydi.

Evimin penceresiyle Süleymaniye’nin arası en aşağı bir saattir. Fakat ben onu elimi uzatsam dokunacakmışım gibi yakın görüyordum. Bu, belki, Süleymaniye’yi en küçük girinti ve çıkıntısına kadar ezbere, gözüm kapalı bile görebilmeğe alıştığım içindir.

Rüzgâr, deniz, endamlı ince kemerleri üstünde nasıl durabildiğine şaşılan eski bir taş köprü, “Çarşambayı sel aldı” türküsü, bir yağlığın kenarındaki “oya”, bütün bunlar nasıl, ne kadar bir Cami değilse, bütün bunların Cami olmakla ne kadar alakaları yoksa, bence Süleymaniye de öyle ve o kadar Cami değildir; minarelerinde beş vakit ezan okunmasına ve hasırlarına alın ve diz sürülmesine rağmen Süleymaniye’nin camilikle o kadar alakası yoktur.

Süleymaniye, benim için, Türk HALK dehasının; şariat ve softa karanlığından kurtulmuş; hesaba, maddeye, hesapla maddenin ahengine dayanan en muazzam verimlerinden biridir. Sinan'ın evi, maddenin ve aydınlığın mabedidir. Ben ne zaman Sinan'ın Süleymaniye'sini hatırlasam Türk emekçisinin yaratıcılığına olan inancım artar. Kendimi feraha çıkmış hissedirim.

İşte bu sefer de, büyük bir Türk halk hareketi için yazdığım bir risalede unuttuğumu sandığım son noktayı ararken Süleymaniye'mizi, biraz önce yağan yağmurla yıkanmış, açan güneşin altında pırıl pırıl görünce aradığımı birdenbire buldum. Ferahladım. Bulduğumu hatıra defterimin son sayfalarında okudum. Ve anladım ki "Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı" isimli risaleme; belki on satırlık, belki on sayfalık bir zeyl yazmak mecburiyetindeyim.

* * *

Mevzuu bahis risalemin sonunda "AHMED'İN HİKÂYESİ" diye bir fasıl vardır. Bulduğum ve hatıra defterimde okuduğum ve risaleme zeyl olarak yazmak mecburiyetini duyduğum "nokta" bana Ahmed bu hikâyeyi anlattıktan sonra onunla yapmış olduğum bir konuşmadır.

Bu konuşmayı olduğu gibi aşağı geçiriyorum :

Dışarda çiseleyen yağmura, koğuşun terli çimentosuna ve yirmi sekiz insanına Ahmed hikâyesini anlatıp bitirmişti.

Ben :

— Ahmed, demiştin, bana öyle geliyor ki sen Bedreddin hareketinden biraz da millî bir gurur duyuyorsun.

Sesime tuhaf bir eda vererek söylediğim bu cümlelerin içinde, Ahmed, "milli gurur" ter kibini birdenbire bir kamçı gibi eline almış, onu suratımda şaklatmış ve demişti ki :

— Evet, biraz da millî bir gurur duyuyorum. Tarihinde Bedreddin hareketi gibi bir destan söyleyebilmiş her milletin şuurlu proleterleri bundan millî bir gurur duyar. Evet, Bedreddin hareketi aynı zamanda benim millî gururumdur. Millî gurur! Sözlerden ürkme! İki

kelimenin yan yana gelişi seni korkutmasın. Lenin'i hatırla. Hangimiz Lenin kadar beynelmilelci olduğumuzu iddia edebiliriz? Lenin, yirminci asırda beynelmilel proletaryanın, dünya emekçi kitlelerinin, beynelmilel proleter demokrasisinin en büyük beynelmilelci rehberi, 1914 senesinde "Sosyal-Demokrat"ın 35'inci numarasında ne yazmıştı?

Eğer Ahmed, "Lenin filânca mesele hakkında ne yazmıştı?" demiş olsaydı, herhalde aramızda böyle bir sorgunun cevabını verenler bulunurdu. Fakat "Sosyal-Demokrat"ın 35'inci numarası diye konulan mesele hepimizi şaşırttı. Ve hiçbirimiz 35'inci numarada neler yazılmış olduğunu hatırlayamadık. Ahmed bu şaşkınlığımız karşısında gülümsedi. — Zaten o en derin acıdan en büyük sevince kadar bütün duygularını hep bu meşhur gülümseyişiyle ifade eder — ve aşağı yukarı bütün Lenin külliyyatının ana fikirlerini sayfaları ve satırlarıyla taşıyan hafızasından bize şu cümleleri okudu :

"... Biz şuurlu Rus proleterleri millî şuur duygusuna yabancı mıyız? Elbette hayır! Biz dilimizi ve yurdumuzu severiz, onun emekçi kütlelerini (yani nüfusunun 9/10'unu) şuurlu bir demokrat ve sosyalist yaşayışına yükseltebilmek için herkesten çok çalışan biziz. Çar cellâtlarının, asilzadelerin ve kapitalistlerin bizim güzel yurdumuzu nasıl ezdiklerini, onu nasıl sefil kıldıklarını görmek herkesten çok bize ıstırap verir. Ve bu zulümlere bizim muhitimizde, Rusların muhitinde de karşı konulmuş olması; bu muhitin Radiş-çev'i, Dekabristleri, 70 senelerinin inkılâpçılarını ortaya çıkarmış bulunması; Rus amelesinin 1905 senesinde muazzam bir kitle fırkası yaratması; aynı zamanda Rus mujiğinin demokratlaşarak büyük toprak sahiplerini ve papazları defetmeğe başlaması bizim göğsümüzü kabartır..

"... Biz millî gurur duygusuyla meşbuuz. Çünkü Rus milleti de inkılâpçı bir sınıf yaratabildi. Rus milleti de beşeriyete yalnız büyük katliâmların, sıra sıra darağaclarının, sürgünlerin, büyük açlıkların, çarlara, pomeşçiklere, kapitalistlere zilletle boyun eğişlerinin nümunelerini göstermekle kalmadı; hürriyet ve sosyalizm uğrunda büyük kavgalara girişebilmek istidadında olduğunu da ispat etti.

“Biz millî gurur duygusuyla meşbuuz ve bilhassa bundan dolayı kendi esir mazimizden nefret ediyoruz. Bizim esir mazimizde pomeşçiklerle asilzadeler Macaristan’ın, Lehistan’ın, İran’ın, Çin’in hürriyetini boğmak için mujikleri muharebeye sürüklemişlerdi. Biz millî gurur duygusuyla meşbuuz ve bilhassa bundan dolayı bugünkü esir halimizden; aynı pomeşçiklerin kapitalistlerle uyuşarak Lehistan ve Ukranya’yı ezmek, İran’da ve Çin’deki demokratik hareketi boğmak, millî haysiyetimizi berbat eden Romanof’lar, Bogrinski’ler, Purişkeviç’ler çetesini kuvvetlendirmek için bizi harbe sürüklemek istemelerinden nefret ediyoruz. Hiç kimse esir doğmuş olduğundan dolayı kabahatli değildir. Fakat esaretini haklı bulan, onu yaldızlayan (meselâ Lehistan’ın, Ukranya’nın v.s.’nin ezilmesine Rusların ‘vatan müdafaası’ adını veren) esir, yeryüzünün en aşağılık mahlûkudur.”*

Lenin’den bu satırları bir solukta okuduktan sonra Ahmed birdenbire susmuş, nefes almış ve yine o meşhur gülümseyişiyle :

— Evet, demişti, bizim muhitimiz de Bedreddin’i, Börklüce Mustafa’yı, Torlak Kemâl’i, onların bayrağı altında dövüşen Aydınlı ve Deliormanlı köylüleri yaratabildiği için, ben şuurlu Türk proleter, millî bir gurur duyuyorum. Millî bir gurur duyuyorum, çünkü derebeylik tarihinde bile bu milletin emekçi kütleleri (yani nüfusunun 9/10’u) Sakızlı Rum gemiciyi ve Yahudi esnafını kardeş bilen bir hareket doğurabilmiştir. Çünkü unutmayın ki “başka milletleri ezen bir millet hür olamaz.”

“Simavne Kadısı Oğlu Bedreddin Destanı” isimli risaleme bir önsöz yazmak istemiştin. Bedreddin hareketinin doğuş ve ölüşündeki sosyal - ekonomik şartlar ve sebepleri tetkik edeyim, Bedreddin’in materyalizmiyle Spinoza’nın materyalizmi arasında bir mukayese yapayım, demiştin. Olmadı. Buna karşılık risalemin zeyline kısa bir “sonsöz” yazdım. Şöyle ki :

Bana Ahmed :

— Senden bir “Bedreddin destanı ” isteriz, demiştin.

Ben, benden istenenin ancak bir karalamasını becerebildim. Daha iyisini de yapmaya çalışacağım. Fakat tıpkı benim gibi Ahmed’in dos-

tu, arkadaşı, kardeşi olduğunu söyleyenler, benden istenen sizden de istenendir.

Ahmed'e, Bedreddin hareketini bütün azametiyle tetkik eden kalın ilim kitapları, Karaburun ve Deliorman yiğitlerini, etleri, kemikleri, kafaları ve yürekleriyle oldukları gibi diriltecek romanlar,

Ne ah edin dostlar, ne ağlayın!

Dünü bugüne

bugünü yarına bağlayın!

diyen şiirler, boyaları kahraman tablolar lâzım.

* Lenin Külliyyatı, baskı 1935, cild 18, sayfa 80, 81, 83'te (Rusların millî gururu) isimli makaleyle — ki bu makale 1914 senesinde "Sosyal Demokrat"ın 35'inci numarasında çıkmıştır — Ahmed'in o gün bize hafızasından okuyup derhal tercüme ettiği satırları bilâhara karşılaştırdım. Ahmed ezbere okuyup tercüme ettiği parçaların yalnız cümle kuruluşlarında bazı değişiklikler yapmış. Fikirde hiçbir hata olmadığı için ben Ahmed'in tercümesini aynen aldım.

Türk şiirinin çizgisini değiştirmiş,
çok yönlü, evrensel boyutlu bir şair
ve yazarın bu basım için yeniden gözden
geçirilmiş, kaynak metinler esas alınarak
düzeltilmiş “külliyyatı”...

Kapak fotoğrafı: Ara Güler

ISBN 978-975-08-0374-4

9

789750 803741

20 TL

